

Tudi Brez keša ni sem suh

Imam kartico Activa/Maestro
in PIN-številko in tekoči račun
pri Poštni banki Slovenije.

Tega lahko odprejo dijaki in
študenti.

Le da imam kot študent od
računa več. S kartico plačujem,
ne le dvigam keš, dobim čeke
in limit, najamem kredit...

Obresti mi tečejo, viške celo
vežem.

TE ZANIMA?

Pojdi na prvo pošto, kjer je tudi
banka, pa boš izvedel, kakšne
papierje rabiš. Poleg denarja,
seveda.

PBS.

POŠTNA BANKA SLOVENIJE, d.d.

<http://www.pbs.si>; e-pošta:info@pbs.si

uvodnik

Nujna žetev

Uroš Lubej

Napadalec na štiri ključne simbolne točke Novega svetovnega reda si ni mogel izbrati boljšega trenutka. Ameriško gospodarstvo je počasi tonilo v recesijo (zaman so bili poskusi predsednika centralne banke Greenspana, da z znižanjem obrestnih mer požene zahodno ekonomijo), mednarodno obsojanje Busheve izolacionistične politike pa je bilo na vrhuncu (Bush je denimo zavrnil sporazum iz Kyota na podlagi peklenskega dogovora z naftno industrijo). Poleg tega je v "razvitih" državah izbruhnil konflikt z antiglobalizacijskim gibanjem, konflikt, ki je svoj prvi nasilni vrhunec doživel pred nekaj leti v ameriškem Seattlu. Nobenega dvoma ne more biti: recesija se bo pospešeno poglobljala; ekologi bodo v ozadju; konflikt glede prihodnosti kapitalizma in demokracije se bo zaostrial.

Kakorkoli že obžalujemo smrt umorjenih ljudi, si moramo zastaviti skorajda bogokletno vprašanje: v čem se ta izredni dan v New Yorku razlikuje od vsakdanjega življenja v današnji Palestini ali od življenja Irčanov in Afganistanc v nekaj zadnjih desetletjih... Za nekoga je razlika civilizacijska: Američan da se od Arabca razlikuje ravno toliko, kot se civiliziran človek loči od barbara: za barbara da se seveda spodobi iti skozi neskončni krvavi marš - pot v pekel, tlakovana s še slabšimi nameni. Toda ko umre nekaj "naših" ("nekaj" v primerjavi z milijoni drugih, ki umirajo prav tako nedolžni, prav tako ljubljani od svojih bližnjih; "nekaj" v primerjavi z milijardo ali dvema tistih, ki živijo življenje, ki ni vredno življenja), je čas, da se splete svetovna koalicija proti slabo definiranimu krivcu.

V resnici razlika ni civilizacijska, ampak politična. Natančneje rečeno: tvori se kot učinek političnih razmerij. V ozadju konfliktov, ki morijo Bližnji vzhod in osrednjo Azijo, "leglo terorizma", je namreč vselej Amerika: prav ZDA so namreč za časa hladne vojne finančno in vojaško oborožile afganistanske skrajneže za boj proti Rusom. "Seme zla" je bilo torej dodobra zalivano od zunaj, z Zahoda. Izhaja iz konflikta dveh evropskih ideologij: zahodno-kapitalistične (ZDA) in zahodno-komunistične (nekdanja Sovjetska zveza). Od tod spontano veselje Palestincev na ulicah konstantno bombardirane "Palestine" v trenutku, ko se je razširila vest o napadu na Ameriko; gre za veselje ranjenega upanja in zdavnaj umrlega strahu. Toda njihovo veselje je bilo kratkotrajno, saj so Židje že nekaj ur po terorističnem napadu v Združenih državah sprožili še silovitejšo ofenzivo proti palestinski avtonomiji, ofenzivo, ki ima od samega začetka ameriški blagoslov.

Da gre za politično in ne civilizacijsko vprašanje, se bo izkazalo v tem, da začenjajoča se vojaška avantura na Bližnjem vzhodu pravzaprav ne pomeni nič novega. Čeprav so Američani govorili o "novi vojni" in o "ameriškem odgovoru", gre zgolj za poglobljanje ameriškega vpliva na tem področju. - Napadi v New Yorku so tako zgolj "izgovor" za še silovitejši in že dolgo obstoječi ameriški pohod na Vzhod.

Zagotovo pa bo prišlo do zaostrenih razmer znotraj samih domnevno civiliziranih držav: nestrpnost proti priseljencem (še posebej muslimanom) se bo poglobljala, nasilje proti nasprotnikom "razvitega" kapitalizma ("antiglobalistom") se bo povečalo (kakor seveda tudi nasilnost antiglobalističnih demonstrantov), medijska cenzura bo vse močnejša, pri tem pa se spektakel ne bo prav nič zmanjšal.

Zdi se torej, da "vojna med svetovi" ne bo potrebna; "svetova" se bosta rušila sama v sebi. In iz tega rušenja lahko navsezadnje nastane kaj novega.

B 2003/2360

park:kolofon

novomeški mladinski časopis
številka 1, letnik 5
oktober 2001
ISSN 1408-7189

Naslov uredništva: Park, Glavni trg 7, 8000 Novo mesto
e-mail: park@zalozba-goga.si
Telefon: 07 393 08 12
Faks: 07 393 08 00

Naročila in reklamacije: 07 393 08 12
Faks: 07 393 08 00

v.d. odgovornega urednika: Uroš Lubej
uredništvo: Tina Ban, Boris Blaič, Marijan Dovič, Jure Kocuvan, Rok Jožef, Petra Ostanek, Borut Peterlin, Damir Skenderović, Damijan Šinigoj

oblikovanje in prelom: Igor Ajdišek
fotograf: Tomaž Grdin, Boštjan Pucelj

ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga
za Založbo: Gregor Macedoni

filmi: Špes Grafika
tisk: Tiskarstvo Opara

kazalo

ZDRUŽENE DRŽAVE SVETA

AMERIKA 4

BOSNA 5
Gospod Šinigoj se pogovarja z največjim bosanskim pisateljem Zilhadom Ključaninom: Bosna je država, določena za vse možne eksperimente, od genocida, prek treniranja pameti svetovnih birokratov, do, bog ne daj, kakšnih še neizmišljenih x-bomb. Ljubim svojo državo, umrl bi od sramu in bolečine, če je ne bi branil pred sovražniki, ampak danes bi jo zelo rad zapustil. In vrnil bi se samo, če se v domovini začne vojna

RIM 6
Tina Ban na obisku pri antiglobalistih: Z nasiljem hočemo doseči to, da nas vzamejo resno. Kar naj se nas malce boji! Povrhu vsega pa s tovrstnimi akcijami ne škodimo nikomur drugemu kot samo bogatim globalistom.

SLOVENIJA 7
Nad Škof Matija o propadlem referendumu; Duhovi kontinuite preganjajo v.d. odgovornega urednika Parka; Barico Smole pa b r i g a

A N T I K U L T U R A

DROGE 8
Ante Kristan še nikoli tako jezen: Za žrtve je kriva država s svojimi zavajajočimi sredstvi obveščanja, zakonodaja, ki onemogoča kontrolo kvalitete in spodbuja razcvet organiziranega kriminala, policija s svojo neučinkovitostjo in posameznik, ki se spušča v uporabo, ne da bi vedel, kaj pravzaprav počne.

FOTOPUB 9
Bojana Darovec: Prvo ne-srečanje

NOVOMEŠKI LIST 10-15
Tina Ban, Adijo Krave. Legalizacija pobiranja parkirnin. Starosta spodnjekranjskega žurnalizma, njegova veleminenca, respektovani in milovani monsignor Marijan Dovič komentira svoj Jazzinty. Pa tudi intervju z maestrom Renatom Chicom. Madame Ostanek o bolj klavrnih podobi novjših novomeških stanovanjskih hiš. Levičar kontra Krka, d.d. Infopark. Šport. Strip.

p a r k e x t r e m e 16-18

ŠOLSTVO 18
Park gosti izr. prof. dr. Mateja Rutarja iz Tolmina, ki odkriva tegobe slovenskega šolstva: Slovenski šolski sistem temelji na "drilu", nabiranju točk in boju za najboljšega v razredu, kvaliteta pa ostaja v o z j a d j u .

TABORNIŠTVO 19
PROSTOVOLJNO DELO

FOTOZGODBE 20

KULTUM 21

POTLAČ, LOKALNO TROBILO 22
bizarno, grozljivo, škandalozno: Direktorski udar v Direkciji Potlača Dr. Novšek obglavil Metadonija.

sveta vojna

Damir Skenderović

"Tudi ko bi hodil po dolini smrtne sence, ne bojim se zlega, ker Ti si z menoj."

Tako je citiral Biblijo (Psalm 23) ameriški predsednik George W. Bush, ko je v torek, 11. septembra, ob 20:30 po lokalnem času nagovoril Američane. Zjutraj tega dne so štiri ugrabljeni ameriška potniška letala strmoglavila, prvi dve v južni in severni stolp Svetovnega trgovskega centra (WTC) na Manhattnu, tretje na ameriško obrambno ministrstvo Pentagon v Washingtonu, četrto pa se je zrušilo blizu Somerseta v Pennsilvaniji, čeprav so teroristi domnevno hoteli z njim zadeti Belo hišo. Najhujši teroristični napad do sedaj je terjal skoraj 7000 žrtev, poleg tega pa sta bili dobesedno sesuta v prah ikoni ameriške gospodarske in vojaške moči. Tega jutra ni nič pomagalo Američanom, ne njihov ogromni vojaški aparat, ne njihove številne varnostne službe, ne njihova gospodarska ali politična superiornost. V manj kot dveh urah so bili Američani na kolenih, svet pa osupel.

"but make no mistake" 1.

Prva izjava predsednika Busha, ki je bil v času napada na WTC na obisku na Floridi, je bila, da gre "očitno" za teroristični napad. Previdnost je bila tu na mestu. Ob napadu v Oklahoma Cityju leta 1995 so uradniki brez oklevanja obdolžili muslimanske skrajneže, nato pa ugotovili, da je krivec Američan. Toda izjave ameriškega predsednika v naslednjih 24-tih urah so bile mnogo bolj ostre: "ZDA bo ujela in kaznovala odgovorne za ta strahopetna dejanja... Ne bomo delali razlike med teroristi, ki so zgrešili to dejanje in tistimi, ki jih varujejo." Od tod do vojne je bil samo še korak: "Premišljeni in smrtonosni napadi proti naši državi so več kot teroristična dejanja. So vojna dejanja... Svoboda in demokracija sta napadeni." Amerika je bila napadena, Amerika je v vojni in Amerika bo napadalcem odgovorila z vsemi sredstvi. "Ničesar ne smemo izključiti, razen jedrskega orožja," je bil natančen senator John McCain.

Toda ni bila napadena samo Amerika, ameriška politika imperializma, kapitalizma in globalizma, pač pa sta bili po mnenju predsednika Busha napadeni dve temeljni vrednoti civiliziranega sveta, svoboda in demokracija. Zato je ameriška diplomacija že takoj po napadu začela iskati zaveznike v Evropi in po svetu za povračilno akcijo. Za senatorko Hilary Clinton tako problem ni bil več v tem, kdo je proti, temveč kdo je z Američani.

zavezniki

Večinoma je svet obsodil in obžaloval teroristična napade, izjema je bil le Irak in pa Palestinci na Zahodnem bregu, v Gazi in Libanonu, kjer so se veselili in praznovali napade. Še celo tako zadrti nasprotnika ZDA, kot sta libijski voditelj Gadafi in kubanski predsednik Castro, sta izrazila sožalje ob dogodku in ponudila humanitarno pomoč, medtem ko je slednji že takoj tudi opozoril na nevarnost nepremišljene povračilne akcije Američanov. Vsekakor pa je vse posekal naš zunanji minister Dr. Dimitrij Rupel, ki je teroristični napad označil za nič manj in nič več kot za "napad na normalnost". Zato pa je severno atlantsko zavezništvo Nato prvič v svoji zgodovini sprejelo deklaracijo, ki aktivira zloglasni 5. člen ustanovne pogodbe zavezništva, ki določa, da je napad na eno od članic enak napadu na vse, članice Nata pa lahko sprejmejo vse potrebne ukrepe - tudi uporabo oborožene sile, da bi ponovno vzpostavile in ohranile varnost na ozemlju severnoatlantskega zavezništva. Prav tako so v petek, 21. septembra, voditelji EU-ja izrazili pripravljenost svojih držav, da aktivno podprejo ameriške povračilne ukrepe: "Države članice unije so pripravljene sodelovati v teh ukrepih, vsaka glede na lastna sredstva. Ukrepi morajo biti usmerjeni proti natančnemu cilju, kar je lahko tudi država, ki teroristom pomaga, jih podpira in jim daje zavetje."

V prvi vrsti lahko Američani računajo predvsem s strani Britancev, ki so teroristični napad prav tako razumele kot vojaški napad na Veliko Britanijo, saj je v ruševinah obeh stolpov WTC-ja umrlo veliko njenih državljanov. Poleg tega so Britanci v zadnjem desetletju vedno prvi podprli in sodelovali v ameriških vojaških akcijah po svetu. Temu primerna je tudi izjava njihovega predsednika Tonya Blaira: "Množični terorizem je novo zlo v sodobnem svetu. Izvajajo ga fanatiki, ki jim svetost življenja ne pomeni nič. Demokracije sveta se moramo povezati in se proti njemu boriti skupaj - to zlo moramo povsem izbrisati iz sveta."

foto: Boštjan Pucelj

Zunaj NATA in EU-ja so si ZDA zagotovile zadostno podporo držav, predvsem tudi v muslimanskem svetu. Podporo ameriškim preiskovalcem pri iskanju voditeljev terorističnih napadov so izrazili Egipt, Savdska Arabija in Združeni arabski emirati, Iranski verski voditelj ajatola Mohamed Kašani pa je v molitvi poudaril, da islam nikjer ne podpira tovrstni grozljivih napadov. Pakistan, ki leži ob južni meji Afganistana (glavne tarče ameriških povračilnih napadov), je ponudil Američanom in zaveznikom popolno sodelovanje pri morebitnih vojaških akcijah proti Afganistanu, kar je znal Bush takoj nagraditi z odpravo sankcij, ki sta jih bila deležna Indija in Pakistan zaradi poskusov z jedrskim orožjem. Rusija je na začetku sicer zavrnila možnost sodelovanja pri vojaški akciji, hkrati pa diskretno uporabila ves svoj politični vpliv na bivše države Sovjetske zveze, ki mejijo s severno mejo Afganistana (Tadžikistan, Turkmenistan in Uzbekistan), naj bodo kooperativne z Američani in zavezniki. Konec koncev imata tako Rusija kot Kitajska svoje Talibane, prvi Čečene in drugi Tibetance.

sovražnik

Kmalu po napadu na WTC in Pentagon so se začele špekulacije o teroristih oziroma o organizatorjih. Neuradno je bil takoj osumljen ameriški in sedaj svetovni državnik številka ena, Osama bin Laden, savdski milijonar, veteran sovjetsko - afganistanske vojne, kjer se je boril na strani Mudžahidov in bil (ironično) baje deležen posebnega treninga CIA-e, ki jih je takrat skupaj s Pakistanom obilno podpirala v boju proti Sovjetom, hi-tech terorist, ki drži v

eni roki satelitski telefon, v drugi pa kalašnikov. Američani ga obtožujejo različnih terorističnih napadov, med drugim tudi za napad na Svetovni trgovski center aprila 1993, kjer je zaradi eksplozije kombija, napolnjenega z razstrelivom, umrlo šest ljudi, ranjenih pa je bilo okoli tisoč ljudi, za napad na ameriški vojaški kompleks v Savdski Arabiji junija 1996, za istočasni napad na ameriški veleposlaništvi v kenijskem glavnem mestu Nairobiju in tanzanijskem glavnem mestu Dar Es Salamu avgusta 1998, ki je zahteval več kot dvesto življenj (večinoma lokalnega prebivalstva) in za napad na ameriški rušilec Cole v Jemenskem pristanišču Aden, kjer je umrlo sedemnajst ameriških mornarjev. Poleg tega pa je Osama bin Laden ustanovitelj in vodja islamske teroristične skupine Al Qaida (islamski sklad rešitve), katere sveti cilj je pobijanje Američanov in Judov in pod okriljem katere se menda bori več kot 3000 borcev, večinoma bivših "tovarišev" iz sovjetsko afganistanske vojne in fanatikov iz različnih muslimanskih držav. Al Kaida na čelu z Bin Ladnom skrbi za urjenje, denarno in logistično pa podpira še druge muslimanske teroristične skupine predvsem v Afganistanu, Pakistanu Egiptu in Sudanu, njene lovke pa naj bi se raztezale čez 40 držav, zato niti ne čudi izjava ameriškega obrambnega ministra Donalda Rumsfelda, ki je prvi omenil kar 60 držav, ki jih utegne zadeti ameriška jeza. Zadnja leta je Osama bin Laden našel zatočišče v Afganistanu, kjer naj bi tudi aktivno sodeloval pri nasilnem prihodu na oblast Mohameda Omara, vodje Talibanov, ki so leta 1996 pregnali različne, po odhodu Rusov med seboj vojskujoče mudžahidske skupine. Tudi zato je afganistanska talibanska vlada zadnja leta zavračala hude ameriške pritiske po aretaciji in izročitvi Bin Ladna, ob zadnjih dogodkih pa tudi niso pristali na ultimatu, ki jim ga je postavil Bush, pač pa bodo v primeru vojaških napadov na Afganistan Američanom napovedali sveto vojno Jihad.

"but make no mistake" 2.

Medtem ko so svetovna občila še špekulirala o tem, ali bo do oboroženega napada Američanov na Afganistan sploh prišlo, in ko so različni analitiki ugotavljali, da ZDA le nimajo tako veliko podporo v Evropi in svetu za vojaško akcijo, je predsednik Bush v četrtek, 20. septembra, v svojem govoru pred kongresom vsem gladko in jasno odpihnil vse dvome glede krizne situacije. Predvsem je Američanom in svetu še enkrat pojasnil, da se je začela dolga vojna proti terorizmu (ki bo sicer dobljena s sodelovanjem in odrekanjem ter božjo pomočjo), ki ni le ameriški boj, ampak boj civilizacij in sveta, ki verjame v različnost mnenj, strpnost in svobodo. Talibane, ki podpirajo Al Kaido, ki jo vodi bin Laden, je označil za morilce in zatiralce ter podal apokaliptično vizijo sveta v prihodnjih nekaj mesecih, morda letih: "V boju proti Talibanom bomo uporabili vsa sredstva, ki so nam na voljo, diplomacijo, obveščevalne dejavnosti, organe pregona, finančni vpliv in orožje. To ne bo vojna kot proti Iraku in na Kosovu. Ne bo samo trenutnega maščevanja in osamljenih napadov. Pričakovati je treba dolg spopad, ki ne bo podoben nobenemu doslej. Morda bo prišlo do dramatičnih bombardiranj in tajnih operacij. Teroriste bomo sestradali, jih sprli med sabo in jih preganjali dokler se ne bodo imeli kam skriti. Vsaka država se mora zdaj odločiti, ali je z nami ali teroristi." Seveda, vsi so z njimi. "Napad na normalnost" je povzročil nenormalno enotnost v svetu. ZDA bodo tokrat v vojno odkorakale tako z tradicionalnimi zavezniki, kot z včerajšnjimi sovražniki: Rusi, Kitajci, Francozi, Angleži, Izraelci, Indijci, Pakistanci, Japonci, in celo kopico muslimanskih držav, pridruženih in ne pridruženih članic Nata in Eu-ja in z blagoslovom Združenih narodov in Vatikana.

Pri vsem tem lobiranju, kreiranju, izsiljevanju in manipuliranju ZDA pri ustvarjanju svetovne koalicije za vojno proti terorizmu in teroristom pa je stališče predsednika francoske vlade Jospina, ki se je po terorističnem napadu zavzel za "spodbujanje odgovornosti" pri državah in opozoril, da je poslanstvo vsake države, da zagotavlja varnost in torej tudi, da onemogoča terorizem, ki se je uprl pavšalnemu govorenju o "islamizmu" ter posvaril, kako nevarno in neustrezno bi bilo, če bi krizo mislili na način spopada med "nami", ki naj bi bili civilizirani, in tistim drugim divjaškim svetom, seveda ostalo več ali manj prezrto.

Skratka, na Zahodu nič novega.

V islamu sovraštvo ne obstaja | Zilhad Ključanin, bosanski pisatelj

Damijan Šinigoj

foto Tomaž Grdin

Zilhad Ključanin se je rodil leta 1960 v Bosni in Hercegovini. Poezijo, prozo, literarno kritiko in eseje piše že od gimnazijskih let. Objavljenih ima petnajst knjig, je magister književnosti in končuje doktorat. Med vojno v BiH je bil tiskovni predstavnik bihaškega in travniškega korpusa, Bosanci pa ga poznajo tudi kot urednika vojnega časopisa *Bošnjak*, ki so ga brali bosanski begunci po vsem svetu. Njegov oče in brat sta bila ujetnika v več srbskih koncentracijskih taboriščih. Roman *Šehid* je bil s strani Društva bosanskih pisateljev nagrajen kot najboljši roman leta 2000. V Bosni je roman že trikrat ponatisnjen, avtor pa je po njem napravil tudi uspešno gledališko dramo. Živi v Bihaću, je član Društva pisateljev BiH in univerzitetni predavatelj književnosti. V preteklosti je bilo napisanih že veliko knjig z opisi najbolj brutalnih mučenj, kar si jih človek lahko izmislil, ampak ob branju Zilhadove knjige, ki je izšla pri Založbi Goga bi lahko rekli, da praksa skorajda tekmuje z domišljijo. Tudi občutkov ob branju tako skrajnih primerov mučenja, kot jih lahko beremo denimo v *Psihi*, ne moremo primerjati z branjem zverinskih dejanj v *Šehidu* - ravno zaradi njihove dejanskosti...

Manjači, v Batkoviču. Moram povedati: velik del dogodkov v *Pričevalcu*, ki se nanašajo na vojno in srbska koncentracijska taborišča, je povezan z njihovim doživljanjem. Drugače pa mislim, da čas več nima časa za distance. V Bosni so se zločini dogajali pred očmi vsega sveta, pred kamerami svetovnih medijev. Vse je znano. Ostaja le še veliko vprašanj: Kako je bilo vse to mogoče? Kako so zločinci lahko delali takšne zločine in pri tem navdse uživali? Ali, bolj konkretno: v mojem rojstnem Šanskem Mostu je bilo ubitih 2.500 ljudi (kar je nekakšna spodnja mera zločina v bosanskih mestih). In danes se sprašujem: kako se ni našel NITI EDEN (dobesedno NITI EDEN!) Srb, ki bi rešil svojega soseda, botra, prijatelja, sodelavca? Zaradi takšnih vprašanj sem moral preskočiti to oviro.

Tvoj roman je preveden v več jezikov...

Pričevalec je že preveden v francoščino, slovenščino in turščino, pravkar pa se prevaja še v angleški in nemški jezik. Ampak čutim, da je to vse skupaj premalo. Ne, ne gre za nikakršno pisateljevo megalomanijo, enostavno čutim, da smo mi - z mi

Jesenicah v 22. letu starosti umrl moj stric Ilijaz (kateremu sem, pravijo, neverjetno podoben). V Sloveniji je imel moj stric "še eno mojo teto". Tudi danes imam mnogo sorodnikov v Sloveniji. Danes je iz mojega rodnega kraja Trnove v Sloveniji dvakrat več Trnovcev kakor v sami Trnovi.

Kaj meniš o Sloveniji in Slovencih?

Med vojno v Bosni sem bil krajši čas po vojnem razporedu premeščen v Slovenijo, kjer sem delal pri bosanskem časopisu, ki je izhajal v Ljubljani. Vsi tisti stereotipi južnjaka o Slovencih so se mi tedaj porušili. Prav zares, v tistem času nisem od nobenega nikoli doživel niti ene neprijetnosti... Čeprav sem, recimo, govoril samo v bosanskem jeziku... Mislim, da imate eno krasno, majhno, lepo in prosperitetno državo. Čeprav se vi Slovenci vedno nekaj pritožujete čez njo. Če bi imeli Bosno samo pol dneva, nikoli več niti besedice ne bi muknili proti Sloveniji! Vaša mentaliteta mi odgovarja: niste niti preveč zainteresirani za drugega, niti povsem cool...

otroci v bihaških srednjih šolah vedo za Vitomila Zupana. Zupan je vendar v bosanskem čtivu! Kar se mene tiče, priznam, pred vojno sem mnogo bolj pozorno spremljal slovensko literaturo. Mislim, da skoraj ne obstaja pomembnejši moderni slovenski pisatelj, ki ga ne bi poznal: od Šalamuna, Šeliga, prek Novaka, Zlobca mlajšega, do moje generacije: Debeljaka, Išana in drugih. Danes preberem vse, kar izide v hrvaškem in bosanskem prevodu (kakšno malenkost tudi na internetu), čeprav se zaradi splošnega pomanjkanja v Bosni danes na splošno zelo malo prevaja.

Mnogo pisateljev, zlasti pripadnikov manjših narodov živi v tujini (npr. Kundera, Brina Švigelj Merat, Mirko Kovač); se ti ne zdi, da je ravno tvoja bosanskost tisti humus, iz katerega črpaš umetniško moč? Kako bi se to skladalo z življenjem v tuji državi?

Kako je nastajal roman *Pričevalec* (*Šehid* v originalu)?

Idejo za roman o šehidu sem že dolgo nosil v sebi, a mi je v vojni zgorela vsa dokumentacija (kakšnih 6 zvezkov rokopisa) in sem mislil, da ga nikoli več ne bom napisal. No, zgodil se je čudež. Nekega jutra sem sedel za računalnik in začel pisati! Vse skupaj je, kakor pravijo, privrelo iz mene, kakor gejzir. Pisal sem osem mesecev, brez prekinitve, skoraj ne da bi zapuščal stanovanje v Jaršah. *Šehid* je torej nastal večinoma v Ljubljani, kajti po koncu vojne v Bosni leta 1996 sem prišel po svojo družino, ki je en del vojne preživela v Sloveniji.

Bralci bodo kljub literarnosti opazili, da je (na nek način razumljivo) atmosfera ubesedenega prepojena s sovraštvom do mučiteljev. Je *Pričevalec* morda tudi tvoj poskus, da se spopadeš s tem čustvom?

Jaz, enostavno, NE ZNAM sovražiti. Poskušal sem in hotel sem sovražiti, a nisem uspel. Moj duhovni sklop je islamski, v islamu pa sovraštvo ne obstaja. Morda se v knjigi lahko občuti doza prezira. Prezir je tisto, kar edino lahko pokažem pošasti. Prezir je moj poskus, da ostanem normalen (čeprav je veliko vprašanje, kdo je danes po takšni vojni v Bosni sploh normalen). Poleg tega je prezir hkrati neka vrsta obrambe, da se meni ali mojim otrokom kaj takšnega nikoli več ne bi ponovilo.

Zaradi odlomkov o konkretnih zločinih te moram vprašati še nekaj. Vojno tematiko (prvo svetovno vojno) je v opisoval tudi Prežihov Voranc, ko pa je podobno kot ti (med drugo svetovno vojno) bil v koncentracijskem taborišču, o tem ni mogel pisati. Niti eno njegovo povojno delo ne sega v tisti čas. Kako si ti preskočil to oviro?

Sam sicer nisem bil v "konclogoru" kakor Prežihov Voranc, sta pa bila moj oče in brat, na

mislim Balkan, ker mi to smo, tako mi Bosanci kakor tudi vi Slovenci - v nekakšni svetovni kulturno-komunikacijski mreži enostavno izpadli. Mi v svetu, enostavno povedano, ne obstajamo. Niti se ta svet, tako vsaj izgleda, za nas kaj dosti meni. Imam občutek, da smo zadnja luknja sveta, pri čemer mislim tisto pravo zadnjo luknjo. Naj navedem le en primer. Italijanski pisec Alessandro Baricco lepo sedi za svojim računalnikom v svojem stanovanju, in ko piše, je že med samim pisanjem njegovo delo prevajano v nekaj svetovnih jezikov. On je zares svetovni pisatelj. Bosanski pisatelj Zilhad Ključanin (kolikor se to sliši pretenciozno), ki ima, mimogrede, Baricca zelo rad, ampak ki (spet pretenciozno) misli, da niti ni dosti slabši pisec od njega, pa sedi za svojim računalnikom v jebenem Bihaću, jebeni Bosni, v jebenem delu sveta, ki je prečrtan. No, to me malce boli. Čeprav se zavedam, da sem pri tem nemočen, da karkoli spremeni...

Kako bodo Slovenci brali tvojo knjigo?

Mislim, da ga bodo dobro prebavili. Namreč, *Pričevalec* pripada tisti vrsti literature, ki ima tisto, čemur bi jaz rekel čarobnost zgodbe. Nedavno je Fuentes rekel: "Vsi smo Šeherezadini otroci." Danes je v svetovni prozni produkciji - po vseh eksperimentih, vseh -izmihih, ipd. - očitna težnja, da se dobro pove dobra zgodba. Ni več toliko pomembna tema, niti inovacija v proznem postopku, pomembna je sama zgodba. Takšno čarobnost zgodbe imajo po mojem mnenju Marquez, Fowles, Barnes, Baricco, Kureishi, Ali, Pamuk, Coetzee, Ransmayr, Auster... Mislim, da bodo Slovenci uživali v tekstu *Pričevalca*. Še posebej, ker je tvoja ekselena in moj prevajalec - povsem brez kurtoazije - uspel ujeti tisto čarobnost zgodbe, ki jo ima *Pričevalec*.

Ima tvoj roman še kakšno zvezo s Slovenijo?

Poleg tega, da sem ga napisal v Sloveniji, v romanu opisujem nekatere slovenske situacije. V Sloveniji je, na primer, davnega leta 1958 na

Ampak s slovenskimi cariniki pa nisi imel tako prijetnih izkušenj...

Ha, to je pa posebna zgodba. To je bilo zares neverjetno. Nikoli nisem vstopil v Slovenijo, ne da ne bi imel težav! Nikoli! V Slovenijo sem vstopal na vseh mejnih prehodih, v vseh situacijah, od te, da sem imel vse možne dokumente na svetu (a so me vseeno zavrnili), do te, da sem v Slovenijo prišel s splavom pri Sv. Martinu. O teh mojih izkušnjah s slovensko mejo bi se lahko posnel celovečerni film, haškovski film, kaj film - serija, z nadaljevani, kolikor jih je imela Dinastija! Anekdota za primer: enkrat sem na mejnem prehodu Rupe poskušal vstopiti v Slovenijo s svojim psom. Pes je imel vse potrebne dokumente, ampak, pri bogu, imel sem jih tudi jaz! Carinik pa je vseeno dejal: "Pes gre lahko naprej, vi ne morete!" Gledam: pes je res prelep, bosanski ovčar, edina bosanska avtohtona pasma; jaz sem sicer grši od njega, a sem vseeno malce vrednejša vrsta. Ampak, ne! "Pes gre lahko naprej, vi ne morete!" Pokličem prijatelja, da je prišel po psa, jaz pa sem spet prišel po kakšnem tajnem, malo abstranskem prehodu v Slovenijo!

Ko sem bil gost v Bihaću, me je osupnilo, da dijaki v srednji šoli poznajo Vitomila Zupana...

Bosanci smo internacionalni, človek! Šalim se... A sem tudi malce resen. V Bosni je tudi po vojni ostala nekakšna zdrava zainteresiranost za druge. Tu je še dokaj veliko število mazohistov, katerim je še vedno ljubši tuji drek kakor domača torta, a ne mislim njih. V drugih nekdanjih jugoslovanskih republikah se mi zdi, da ni tako. Ko govorimo o literaturi, na primer, smo mi tudi danes bolj zainteresirani za literaturo drugih kakor drugi za našo, čeprav, to nam priznavajo, se danes v Bosni piše najboljša literatura od vseh v ex-jugoslovanskih republikah. Nekeč sem pregledal nekaj slovenskih učbenikov in opazil, da se samo v nekaj primerih omenjata Krleža in Kiš. Pri nas se v šolah tudi danes - čeprav manj kot pred vojno, jasno - učijo tudi o mnogih slovenskih piscih. Ni se potrebno čuditi, da

Dobro si rekel, da je moja bosanskost tisti humus, iz katerega črpaš umetniško moč. Točno. Vse moje ustvarjanje (romani, zgodbe, pesmi, drame, novele) je vezano na to. Ne morem pisati o New Yorku, če pa nikoli nisem bil tam. Lekcija o tem, kako je tvoj domači kraj lahko interesanten vsemu svetu, so nam dali mnogi pisci, npr. latinoamerikanci, Čehi... Naj napravim majhno digresijo. Ko sem nekoč svojemu prijatelju iz Ljubljane, advokatu bosanskega porekla, rekel, da se mi zdi, da bi lahko živel v Sloveniji, me je brez besed porinil v avto, odpeljal daleč iz Ljubljane na nekakšno livado in rekel: "Povohaj zemljo." Povohal sem jo. In me je vprašal: "Diši?" "Ne diši," sem odvrnil. "Potem pa ne govori o življenju tukaj," je rekel. No, to je ta humus. Vem, da mi diši samo moja zemlja. Ampak vem tudi, da sem se je navohal za celo življenje, tako da bi mi zdaj katerakoli zemlja dišala po njej. V računalniku že imam petdeset projektov za knjige, to pa je skoraj dovolj za ostanek mojega življenja.

Kako je danes živeti v Bosni?

Jebeno. Čeprav se, če gledam splošno bosansko situacijo, ne bi smel pritoževati. Živim daleč nad poprečjem. Opravljam delo, ki ga imam rad, predavam študentom Teorijo književnosti in svetovno književnost, imam veliko časa za pisanje, oba s soprogom imava vsaj nekakšen dohodek, nekaj zaslužim tudi od pisanja, imam majhno založniško hišo, po končani vojni sem zgradil hišo, in podobno. Toda če pogledamo globlje, je Bosna država brez perspektive. Bosna je država, določena za vse možne eksperimente, od genocida, prek treniranja (majhne) pameti svetovnih birokratov, do, bog ne daj, kakšnih še neizmišljenih x-bomb. Ljubim svojo državo, umrl bi od sramu in bolečine, če je ne bi branil pred sovražniki, ampak danes bi jo zelo rad zapustil... V eni od svojih pesmi sem zapisal: "... In vrnil bi se samo, če se v domovini začne vojna. In to bi bila edina zapuščina vsem mojim vnukom."

“ANOTHER WORLD IS POSSIBLE”

Rim

Tina Ban

Nisem obžalovala, da se je kratkotrajen postanek pri prijateljici v Rimu - ki sem ga načrtovala na svoji poti proti Siciliji - raztegnil na več kot teden dni. Rim ni le ena od svetovnih političnih, kulturnih in gospodarskih metropol, je tudi središče najrazličnejših družbenih gibanj. Počitnice so se ravno zaradi slednjega zasukale v popolnoma nepričakovano smer. Prijateljica Simona je namreč v svoji hiši v rimskem predmestju gostila prijatelje z vse Evrope, Francoze, Špance, Baske in Italijane, večinoma pripadnike protiglobalističnega gibanja. Teden odprtih vrat pri Simoni se je začel le nekaj dni po krvavih demonstracijah v Genovi, na katerih je sodelovala večina njenih obiskovalcev. Ti so bili seveda ostro naperjeni proti vsakršni simbolni gesti, ki bi utegnili podpirati katerega od svetovnih globalistov. V tem času sem se tako odrekla kokakoli in hamburgerjem, lahkotne pogovore, ki se tako podajo poletnim večerom pa zamenjala za razprave o svetovni politiki in globalnih človekovih pravicah. Niti zlato sončnično polje niti limonov gaj, ki sta se razprostirala nedaleč od Simonine hiše, nista mogla v hiši zagotoviti miru, ki sta ga obljubljala. Spomini na Genovo so bili še preveč živi, zato se je neprestano razpravljalo o demonstracijah, vneto prebiralo časopise in ugibalo, kaj bi se bilo lahko zgodilo pogrešanemu kolegom demonstrantom. Zdelo se je, da nikogar ni zares zanimalo, kdo si pravzaprav bil ali od kod si prihajal, pomembno je bilo predvsem, kaj si menil o globalizaciji in kaj bi bil pripravljen storiti za “stvar”.

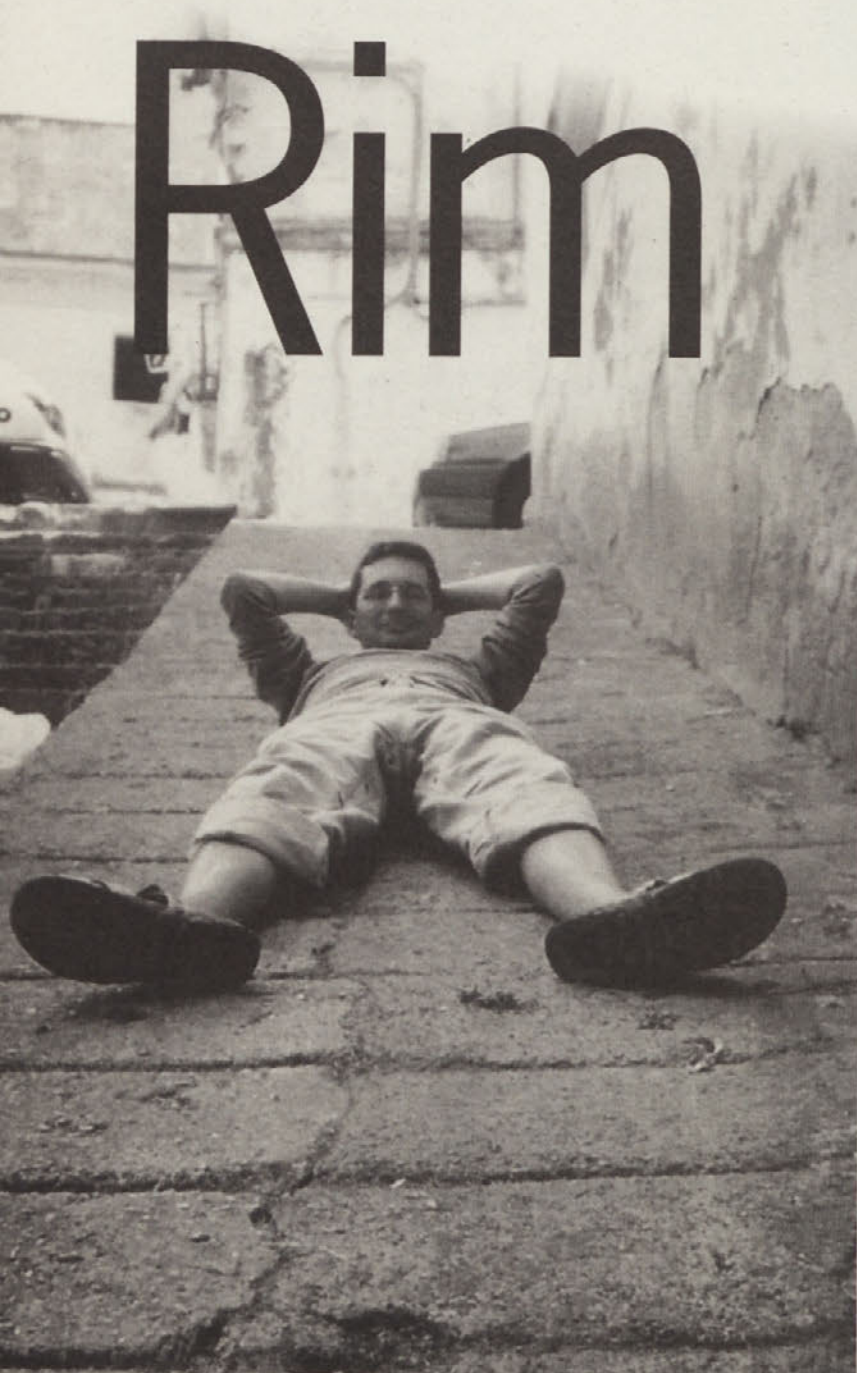
V dneh med 20. in 22. julijem naj bi se po približnih ocenah v Genovi zbralo okoli 150.000 demonstrantov z vseh koncev Evrope in celo iz ZDA. Najhujši spopadi med njimi in policijo so izbruhnili, ko so se ti približali tako imenovani “Rdeči coni”, kjer je potekal sestanek voditeljev G8. Policija je sprožila vodne topove, iz helikopterjev so se na množico začeli usipati slapovi solzivca, razjarjeni demonstrantje pa so začeli udrihati po okoliških avtomobilih, razbijati izlozbe in zažigati stavbe. Eksplozije negativne energije z obeh strani so terjale nekaj smrtnih žrtev (eno od njih so pokosili streli nekega karabinjerja), nešteto ranjenih in zastrupljenih s solzivcem ter veliko materialno škodo. Berlusconi je mediji sporočal o ponorelih demonstrantih, vladi nenaklonjeni mediji pa predvsem o grozovitem policijskem nasilju. Med najhujšimi objestnostmi policije naj bi bil nočni vdor v enega od kampov, kjer so prenočevale stotine demonstrantov. Speče so brez razloga aretirali ter zaprli v bližnjo osnovno šolo, kjer naj bi jih vso noč maltretirali, jih med pretepanjem silili kričati fašistična gesla, dekletom pa grozili s posilstvi.

Protiglobalistično gibanje je izredno kaotično, v njem sodelujejo najrazličnejše družbene in politične skupine: študentje, ekologi, liberali, nacionalisti, zloglasni anarhisti Black Block in nešteto tistih, ki sami sebe imenujejo “civilna iniciativa”. V vsakdanji družbeni komunikaciji pogosto sprte, na demonstracijah pa neverjetno složne skupine v isti sapi zahtevajo participacijo ljudstva pri svetovnih procesih, solidarnost, družbeno pravičnost, pospešeno skrb za okolje itd. “Legalize it!” že dolgo več ne velja samo za marihuano. Večina protiglobalističnih skupin je slogan privedila v zahtevo po ureditvi položaja delavcev-imigrantov, ki jih Prvi svet zaradi njihovega nezakonitega položaja obravnava kot polsuženjsko delovno silo. Borijo se proti izgubi medkulturnih razlik in amerikanizaciji življenja, ki grozita, da bo slehernega Zemljana ne glede na raso, veroizpoved, starost ali spol uniformirala po modelu idealnega potrošnika. “Another world is possible”, trdijo, ko prisegajo na drugačen svet, ki bi nastal mimo megalomanskih korporacij. Vseeno pa je gibanje v svojem bistvu zavirajoče, ukvarja se predvsem z vprašanji, do česa ne sme priti, česa se ne sme storiti, konkretnih odgovorov pa skoraj ne išče. Prav zato jih veliki šefi dolgo niso jemali resno, danes pa, ko se na manifestacijah zbirajo vedno večje množice, ki povzročajo vedno hujše izgrede, ko protiglobalistične ideje počasi sprejema tudi javno mnenje, svetovni umetniki in intelektualci, postaja komaj dve leti staro gibanje vedno večji trn v petah globalnih voditeljev. V Italiji

pravkar potekajo javne polemike, ali naj sploh dovolijo septembrsko srečanje NATA v Neaplju. Fotografije razbite Genove so še vedno na prvih straneh časopisov in italijanska javnost okleva pri odločitvi, da bi svetovnim šefom spet žrtvovali človeška življenja ali še eno zgodovinsko mesto.

Včasih se je zdelo, da je protiglobalizacijski zanos mojih novih znancev mejil že na fanatizem. Takšen pomislek se mi je utrlil po uri skupnega gledanja video posnetka, ki je skoraj v vsem spominjal na razvlečen propagandni videospot, ki poziva demonstrante k učinkovitim akcijam. Sestavljen je bil iz hitrih kadrov, ki so prikazovali razbijanje šip z demonstracij v Seattlu, ječanje avtomobilske pločevine v Barceloni, šviganje pendrekov in uničevalno moč vodnih topov v Genovi. Presenetilo me je, da so mnogi prisotni (ne le tisti, ki so že kot sogovorniki dajali vtis agresivnih in nestrpnih osebnosti), tudi najbolj premišljeni in razgledani (študentje umetnostne zgodovine na primer), uporabo nasilja na demonstracijah zagovarjali. “Z nasiljem hočemo doseči to, da nas vzamejo resno. Kar naj se nas malce boji! Povrh vsega pa s tovrstnimi akcijami ne škodimo nikomur drugemu kot samo bogatim globalistom,” se niso pustili spreobrniti. Nekateri iz klape so odpor proti globalizaciji videli kot pravo vojno. Klin s klinom, zob za zob, strah za strah. Strah pred propadom lastne kulture za strah pred pobesnelimi demonstranti; razbijanje McDonalda za genski inženiring; vsakodnevni strahovi nelegalnih imigrantov za strahove gospodov v črnih limuzinah. Simona je bila ena redkih v skupini, nikakor pa ne v celotnem gibanju, ki je zagovarjala miroljubne manifestacije. Priznala mi je, da v svojem dvajsetletnem življenju še ni izkusila toliko groze kot prav v Genovi: “Najhuje je bilo, ko nas je na poti proti Rdeči coni, kjer smo se hoteli pridružiti drugi skupini demonstrantov, napadla policija. Množica ti ni pustila izbire, moral si z njo ... kričati, bežati ali tolči. Sicer bi te zmlela ali pa bi te, še slabše, doleteli pendreki!” Slikovito sem si jo predstavljala, kako se, vsa majhna in drobna, z borno zaščito pred bombami solzivca, izgublja sredi množice. Maska za usta, podobna tisti, ki jo uporabljajo za škropljenje v vinogradih, in smešna plavalna očala so se še vedno valjali po mizi v njeni dnevni sobi in nas vedno znova spravljali v smeh. “Z nasiljem ne bomo rešili ničesar,” je polglasno zaključila pogovor ob fontani na enem od čudovitih rimskih trgov, Trasteveru. Hotela se je namreč izogniti temu, da bi se kateri od njenih militantno razpoloženih gostov vmešal v pogovor. Vendar je žuborenje vodnjaka in klepetanje družbic, ki so posedale naokoli, utopilo najine besede.

Na granitni tlak Trastevera smo se še vračali. Zabavanje na prostem, kjer je mogoče posedati po tleh, v miru spiti pivo ali prižgati joint, zaigrati na kitaro ali pa na vse bolj priljubljene bobne, je v zadnjih letih v večjih evropskih mestih postalo pravi trend. Predvsem med najrazličnejšimi subkultrami, alternativnimi skupinami in bohemi. Tudi v Rimu takšnih prostorov ne manjka, saj je bilo v večnem mestu za zabavo že od nekdaj dobro poskrbljeno. Poleg Trastevera smo obiskali tudi Circo Masimi, Villo Ado in nekatere druge prostore, kjer se vsak večer zbirajo stotine mladih. Takšen način zabave se je skladal tudi z idejami mojih znancev-protiglobalistov, ki zavestno gojijo skromen življenjski slog. Načrtno se odrekajo nepotrebni potrošnji in svoj prezir do nje izražajo tako, da svoja oblačila kupujejo na boljših trgih ali v cenenih trgovinah, namenjenih imigrantom in revežem. Kavbojke marsikaterega izmed njih so se zdele celo iz tretje, ne le iz druge roke. Po hrano raje odidejo h kmetom, ki prodajajo na tržnicah, kot v velik supermarket, doma pa skrbno pazijo na sortiranje odpadkov. Nekateri delajo tudi kot prostovoljci. Denar, ki jim morda ostaja, večinoma porabijo za potovanja, nakup knjig ali kompaktnih plošč ter obiskovanje koncertov. Zavedajo se, da je njihov svet tudi njihova odgovornost, zato svojih idej ne zagovarjajo le na demonstracijah. Poizkušajo jih živeti vsak dan.

zakaj sem glasoval za neko novelo (in spužil)

Matija Škof

No, saj nisem zares glasoval, ker nisem imel časa. Ne vem, neke sem bil. Tak naslov samo zato, da bi večino pritegnil k branju. Večina pa vemo, kdo so, rezultat je jasno pokazal (ali pa tudi ni ... a pustimo to). Torej, naj se popravim: "Zakaj bi glasoval za neko novelo?" in še odgovorim: "Zato, ker ne vem!"

Ne vem niti prav dobro, za kaj je sploh šlo. Vem pa, da je bila tudi Cerkev (govorim seveda o Rimokatoliški cerkvi - RKC) zelo proti in se je kar tresla. Vem tudi, da je plemeniti Zmago Jelinčič izjavil, da bi "ta zakon samo nekaterim lezbačam omogočal, da bi imele in vzgajale otroke" (res plemenito). Vem, da dve "lezbači" in en otrok vsekakor niso družina, vsaj v Sloveniji ne, kjer so obstoječe družbene norme v veliki meri posledica dolgo(sto)letnega bivanja RKC na našem ozemlju, ki se je sem uvrstila s "sekanjem glav" (spet izjava plemenitega ... ta jih pa pok(h)a). Vem in znano je, da je danes ena glavnih vrednot in adutov RKC prav družina (seveda tista "ta prava": najmanj štirje otroci, mati ter oča), ki je po njenem tudi osnovna celica družbe. In vem, da RKC poka po šivih, stoji na temeljih, ki so popolnoma zmajani, se še majejo, kljub temu da se še dobro začeli niso (majati). Maje pa se tudi sleherna osebnost, ki je na teh temeljih zgrajena. Bolj se na njih opira, bolj se maje in vse bo naredila, da se bo majati nehala. Recimo to, da bo odmeekala ali odskakljala na volišče in obkrožila proti, v smislu, pa smo spet varni, vse je tako kot mora biti (po pričevanju pisma). Po vsem tem majanju predlagam, da se sprostimo in si zapojemo: Vsi, ki so jo poznali, so ji rekli ...

Res je, čas je, da obrzdam te konje, ki so me ponesli in zanesli (v levo). Sem namreč normalen član te naše družbe, član prav OK družine, brez katere si življenja ne predstavljam in v kateri mi je prav lepo. Vendar se sprašujem, kot vsi, eni bolj, drugi manj. In si pravim: vsi se rodimo, živimo in umremo; se učimo, delamo, mislimo; se zabavamo in se ne; se smejimo in se jočemo; trpimo in se sprostimo; zmagamo in izgubimo; imamo prav in se motimo; delamo in ne delamo ... prav vsi, tisti iz Novega mesta, Ljubljane, Pariza, New Yorka, Pangrč Grma ali Tokia; tisti, ki gredo v nedeljo k maši, na pir ali na fuzbal; tisti s kartico ali brez, tisti na alko, horsu (no ti sploh, če pa še ne, jih pa še čaka) ali na TV; tisti, ki se vozijo ali hodijo, so pridni sinčki ali niso, ali pa sploh sinčki niso in so hčerkice ali pa nič od tega; so z zadnjega sedeža, klopce na Marofu, Rock Otočca ali pa iz epruvice ... Res, NE VEM, kdo ne. Ne vem namreč, kdo je prikrajsan za sladkobe, ki jih nudi življenje in komu so prizanesene vse njegove grenkobe. Ne da ne vem, še sanja se mi ne, in ko slišim koga reči, da to ve, popizdim.

Zato bi volil ZA in odločitev prepustil vam, OSEBNO.

Če ne veste, o kateri noveli govorim, povprašajte tovarišico, ona mora vedeti.

foto: Boštjan Pucek

duhovi kontinuitete Grizliji na oblasti

Uroš Lubej

Začelo se je navidez nedolžno z neko razpravo v dnevnem časopisju o tem, ali je slovenski vstop v Nato smiseln. Nasprotniki so namreč dokazovali, da pomeni vstop v Nato visok strošek, interes naše države pa naj ne bi bil prav jasen.

Odziv dveh ključnih ministrov države (za obrambo in za zunanje zadeve, oba pripadnika Liberalne demokracije) je bil totalitarističen; zavrnila sta namreč samo možnost razprave o spornem vprašanju.

Gospod Grizold, "liberalni demokrat" (ki je o svojem članstvu sicer dejal, da "to ni bila neka premišljena odločitev"!?), je v intervjuju za osrednji slovenski časnik denimo izjavil, da se ne strinja z referendumom o Natu, saj naj bi bila v Sloveniji "stopnja politične in siceršnje kulture nizka".

Seveda, potrebno je zamenjati ljudstvo! Doktor Grizold se vede, kot da ni obrambni minister demokratično izvoljene Vlade Republike Slovenije, ampak grizli, ki je zaspal v svoji profesorski votlini za časa tovariša Tita in se zbudil v zanj ne ravno najprijaznejšem letnem času.

Izjave dveh ključnih državnih ministrov kažejo na to, da pri stranki na oblasti ne gre zgolj za ravnodušni liberalizem, ampak da se v LDS uveljavlja tisti kvazi-liberalizem pritlehnosti, ki dopušča nasilje nad temeljno vrednoto demokratične družbe, namreč pravico do izražanja in uveljavljanja političnega prepričanja.

Grizoldu seveda ne moremo zameriti takih izjav; je pač grizli - politično neomikan akademik, ki se je po pomoti znašel na ministrskem položaju. Večji škandal si je dovolil Dimitrij Rupel, ki je v izjavah nasprotnikov vključevanja videl zaroto sil kontinuitete (strahopetno si sicer ni upal imenovati tistih, ki naj bi po njegovem janševističnem scenariju stali za pisci protinatovskih člankov). Vstop v Nato bi po njegovem "dokončno razorožil komuniste"! Poleg tega pa je nasprotovanje slovenski vključitvi v Nato poistovetil kar z nasprotovanjem tržni demokraciji in demokratični usmeritvi Slovenije! Država Slovenija je nastala na podlagi temeljne plebiscitarne odločitve, da zavrnamo totalitarizem, ki je vladal v nekdanji Jugoslaviji, toda Dimitrij Rupel nas vrača v stanje, v kateri je vsakršno nasprotovanje uradni politiki označeno kot nedemokratično (včasih se je pač reklo nesocialistično). V Dimitrijevi idealni slovenski vasi več ni nobenega ljudožerca, saj je včeraj požrl zadnjega!

Ironija je seveda v tem, da se zdi, da ima naš profesor Grizli vendarle prav, kajti če bi imeli Slovenci neko zelo visoko politično kulturo, bi njegova in Dimitrijeva ministrska glava ob taki izjavah gladko odleteli na politično gnojšče.

Država Slovenija je nastala na podlagi temeljne plebiscitarne odločitve, da zavrnamo totalitarizem, ki je vladal v nekdanji Jugoslaviji, toda Dimitrij Rupel nas vrača v stanje, v kateri je vsakršno nasprotovanje uradni politiki označeno kot nedemokratično.

Tezo pomladnih strank, da gre pri LDS za surovi liberalizem je treba zaostri. Izjave dveh ključnih državnih ministrov kažejo na to, da pri stranki na oblasti ne gre zgolj za ravnodušni liberalizem, ampak da se v LDS uveljavlja tisti kvazi-liberalizem pritlehnosti, ki dopušča nasilje nad temeljno vrednoto demokratične družbe, namreč pravico do izražanja in uveljavljanja političnega prepričanja.

Ni čudno, da sta LDS in SDS v zadnjem času v tako miroljubnem razpoloženju; njuna svetova sta si namreč vse bližje. Veliko vprašanje je, kaj se bo zgodilo po Drnovškovem odhodu iz LDS (za predsednika države se v Sloveniji ne spodobi, da bi bil član kakšne politične stranke - slovenske stranke namreč na splošno uživajo toliko ugleda, kolikor je poštenosti v delovanju kakega Marjana Podobnika). Domnevamo lahko, da se bo LDS znašla v boju za to, kdo bo prevzel krmilo stranke, pri čemer ni izključeno, da bo stranka razpadla - če smo le dovolj naivni in verjamemo, da ima "leva" struja v liberalni demokraciji še kaj politične moči. Desnim liberalcem (pod vodstvom Rupla) pa bi bila tedaj odprta pot v kakšno pomladniško koalicijo.

me briga

Barica Smole

Trideset stopinj je v senci. Stojim v trgovini pred blagajno. Trgovka, na delu že od jutra, pa vse sobote in del nedelj preživlja za blagajno, se giblje kot v počasnem posnetku. S čitalcem prebira kode, največkrat podatke odtipka, vmes skoči nekam v notranjost, eden od kupcev nečesa ni našel; kako bi, ko postavitev neprestano spreminjajo glede na blagovne znamke, marže, ki jih proizvajalci priznavajo trgovini, "sodobnim" merkantilnim zakonitostim. Pred menoj sta dve ženski in dva moška, za menoj mamica z otročkom, ki najbrž ni niti štirinajst dni star. V njeni nakupovalni košari so najnujnejše potrebščine. Otrok ima potno glavico, od hladilnih omar sem in od vrat, ki se odpirajo, vleče.

Potrpežljiva sem, vsako delo zahteva svoj čas. Mlada mamica predeva otroka z ene roke na drugo, košaro odloži na tla, ko se vrsta le pomakne naprej, jo spet prestavi.

Spustim jo predse, a veliko ni pridobila.

Minute se vlečejo, otrok začne jokati s tistim milim jokom, ki pomeni, da je hudo. Predlagam: "Ne bi spustili tadv naprej?"

Vrsta pred menoj je gluha, zid trdih hrbtov postane višji, kot da so se vsi pred menoj vkopali na svoje položaje. Tudi ritem gospe za blagajno se ne spremeni; ostane enakomeren, ona pa ne dvigne brade, ne potegne z menoj. Še ženska z otrokom je tiho, kot da je otopela ob dojenčkovem joku.

Najbrž me niso slišali, si mislim, zato glasneje ponovim prošnjo. Gospa, ki jo pogosto videvam z majhnimi otroki, me ustrelji s pogledom.

Slišali so me. Razumeli. Samo ničesar nočejo storiti.

Ničesar ne storijo, ko jim pred nosom podirajo še tistih nekaj dreves, ki so rasla na vzorcu zelenic. Ničesar ne storijo, ko hočejo zaradi "interesov kapitala" neustrezno pozidati "neizkoriščene površine". Vdano in za nizko mezdo delajo v tekstilnih tovarnah. Ploskajo politiku, ki jim govori o enakih možnostih in o tem, da jih razume, do govorniškega odra pa se pripelje z najnovejšim audijem.

Ne bi se zamerili, ne bi se dodatno utrujali, še na volitve ne bi šli. Saj so kandidati itak vsi enaki. Ničesar se ne da spremeniti, čemu bi se utrujali. Pomembno je, da sem jaz prvi/drugi/tretji ... v vrsti. Oni za menoj me ne briga. Lahko da je bolan, star, čisto majcen. Njegova stvar. Me ne briga.

Tudi v preteklosti je bilo prav tako. Moč, ki so jo ljudje imeli v rokah, je bila bodisi zmanipulirana, bodisi neizkoriščena. Naučili so jih, da je najbolje nič videti, nič slišati, nič storiti. Biti neviden in si graditi okop. Moč je postala uvelo kopje v rokah najmočnejše vojske. Marsikaj bi lahko storila, pa ni. Ker ljudje niso vedeli, znali ali hoteli?

Kajti to je bistvo: v teh treh aksiomih. Da nihče ne more, ni res. To se pokaže takrat, ko kaplja pade čez rob.

V predstavniki demokraciji nam preostanejo volitve. Abstinenca je neke vrste nadaljevanje priučene pasivnosti. Saj en glas ničesar ne spremeni. Ostane le, da rečemo: "Mar mi je?"

Ko sem bentila nad sosedom, ki je pod oknom posekal brezi, me je nadrl, ali nimam kaj bolj pametnega početi. Lahko bi bila tiho, tako rekoč vzorna sosedka, krajanka, volilka. Take imajo radi. Ki pravijo: Ma, kaj me briga.

Vendar mi je mar, briga me. Morda en glas res ničesar ne spremeni. Lahko pa spustim nekoga, ki težko čaka v vrsti, naprej. Lahko povprašam, ali k obnovljeni stavbi v centru našega kraja ne nameravajo narediti dostopa za invalidske in otroške vozičke in prezrem posmeh vprašanja: "Saj vi tega še ne rabite."

In morda imam res kaj bolj pametnega početi kot varovati breze.

Na primer pisati o priučeni pasivnosti. Ki ni le relikv preteklosti. Ima mlade, ki imajo sicer sodobna imena, gene pa prav tako lene in pišmevuhovske kot njeni starši.

Encyclo.org

Nujna žetev: smrt, smrt

Umrle so rožice, umrla je Genova, umrl je New York, umrl je referendum, umrli so upi za prihodnost, umrl je Tomaž Terček z Jackom Lemmonom vred. Preživeli pa so stebri naše civilizacije - Vatikan, kapital, ignoranca in ksenofobija. O, Evropa, ti tisočletna prostitutka z vulvo brez dna.

Ekstazi je kot vsaka druga izumljena droga ali zdravilo. Narejen je za dobro človeštva in le ob nepravilni uporabi je nevaren.

Kako rad bi se z vami spominjal psihadeličnega, substanc polnega poletja, še raje delil bi sladkobnih nasvetov za zmerno jesensko intoksikacijo, ali pa problematiziral denimo ugoden vpliv mehkih drog na uspešno kariero in družinsko idilo, vendar me je nesrečni splet okoliščin silil drugam.

"Prve žrtve ekstazija", so se s pompozno presenečenjem zgražali mainstream mediji, ko je prva umrla mlada Celjanka. Zatem še smrt Italijana v peklenskem hramu, Ambasadi Gavioli. Kar naenkrat so bila vseh polna usta govora in nasvetov o "hudičevi plesni drogi". Vsa država je popizdila s svojo zapoznelo preventivo in skrbjo za mladež. Od kod nenadoma vse to začudenje in zaigrana urgentnost? Kje ste bili sredi devetdesetih, ko so se

Za žrtve je kriva država s svojimi zavajajočimi sredstvi obveščanja, zakonodaja, ki onemogoča kontrolo kvalitete in spodbuja razcvet organiziranega kriminala, policija s svojo neučinkovitostjo in posameznik, ki se spušča v uporabo, ne da bi vedel, kaj pravzaprav počne.

sintetične droge začele pojavljati pri nas in je bilo v tujini že cel kup žrtev? In potem še blamaže in debilni članki v kar najelitnejših slovenskih časnikih, ki so govorili o "speedu - novi nevarnosti na trgu drog" (Delo), čeprav je ta droga stara že dobrih sto let

(1887). Ne bi se rad ponavljal in govoril o zgodovini sintetičnih drog, njihovem odkritju in uporabi od prve polovice dvajsetega stoletja naprej. Vse zaman. Zaman knjige, zaman znanje, zaman svarila. Svarili so le aktivisti, ki pa jih itak nihče ne jemlje resno. Preveč govorijo in nonstop morijo z nekimi problemi, ki jih nihče

noče poslušati in se nas ne tičejo. Seveda se te ne tičejo - dokler ti ne umre otrok.

In celo zdaj, po vseh tragičnih smrtih, se še vedno nekdo spreneveda in se loteva problema na popolnoma neustrezen način. Tako mediji naš in svoj dragoceni čas tratijo s pravljicami in idiotskim ustrahovanjem v stilu smrtnih grehov. Namesto da bi postregli z izobraževanjem in objektivnimi informacijami o uporabi drog, nam servirajo pomenljivo meglo in pesek v oči. Tako v primeru uboge Celjanke na dolgo in široko klobasajo o tem, kako čisto življenje je živela, kako vzorna učenka je bila, kako se je droge od daleč izogibala, pa vse tja do triumfalnega dognanja, da ji je tabletko nekdo podtaknil, ker je bila sama tako

puritanska v odnosu do drog. Da, podtaknili so ji, ker ni marala drog. Seveda, podtaknili so ji iz maščevanja (ker so itak vsi podivjani psihotiki). In to dvakrat!? Zares genialno. Potem še na hitro opravijo z besedičenjem o prekleti peklenski drogi, ki ubija naše otročičke.

Ne vem, komu lahko dandanes prodajate to sranje. Namesto da bi zares služili narodu in govorili resnico. Resnico o tem, da na svetu od samega MDMA (ekstazija) ni pravzaprav umrl še nihče. Umrli so od posledic dehidracije ali od predoziranja. Umrli so, ker niso vedeli, od koga in kakšno drogo kupujejo. Umrli so od umazanih primesi v drogi slabe kvalitete. Umrli so od neznanja o uporabi droge. In zato ni kriva droga. MDMA ni nekakšen bojni strup. Ekstazi je kot vsaka druga izumljena droga ali zdravilo. Narejen je za dobro človeštva in le ob nepravilni uporabi je nevaren. Kriva je država s svojimi zavajajočimi sredstvi obveščanja. Kriva je zakonodaja, ki onemogoča kontrolo kvalitete in spodbuja razcvet organiziranega kriminala, povezanega s trgovino z mamili. Kriva je policija s svojo neučinkovitostjo, ki omogoča umazanemu dilerjem, da prodajajo umazano drogo. In nenazadnje je kriv sam posameznik, ki se spušča v uporabo, ne da bi vedel, kaj pravzaprav počne. Če za vse to krivimo drogo, je to približno tako, kot da bi za smrt samomorilca obtožili pločnik, ker da mu je zlomil vrat.

Zato prosim, pustite to drogo pri miru, saj vam ni nič žal storila. Zgražajte se raje nad svojo ignoranco in nesposobnostjo, da bi zaščitili lastni narod.

V sezoni, ko vse umira, smo se zbal, da bo umrl tudi Park, to krhko zatočišče poetov, mislecev in naključnih psihosomatikov. Kako se tudi ne bi bali, boji za oblast in cekin so bili jako turbulentni. Tako smo doživeli spremembe v samem vrhu našega možganskega trasta. In če bo kreativna klima ugodna, se bomo v vašem najljubšem psihotropnem kotičku dobivali še naprej.

Ante Kristan, lekarnar v pokajo

Da, želim se naročiti na peti letnik časopisa Park (november 2001 - julij 2002).

Fizične osebe (promocijska naročnina 1950 SIT)

Ime in priimek: _____
 Ulica in hišna številka: _____
 Kraj: _____
 Poštna številka: _____
 Telefon: _____

Pravne osebe (naročnina 3900 SIT)

Podjetje: _____
 Odgovorna oseba: _____
 Ulica in hišna številka: _____
 Kraj: _____
 Poštna številka: _____
 Telefon: _____
 DŠ: _____
 Davčni zavezanec: DA NE
 Število izvodov: _____

Naročnina velja do pisnega preklica.

park:naročilnica

Da, želim se naročiti na peti letnik časopisa Park (november 2001 - julij 2002).

Fizične osebe (promocijska naročnina 1950 sit)

Ime in priimek: _____
 Ulica in hišna številka: _____
 Kraj: _____
 Poštna številka: _____
 Telefon: _____

Pravne osebe (naročnina 3900 sit)

Podjetje: _____
 Odgovorna oseba: _____
 Ulica in hišna številka: _____
 Kraj: _____
 Poštna številka: _____
 Telefon: _____
 DŠ: _____
 Davčni zavezanec: DA NE
 Število izvodov: _____

Naročnina velja do pisnega preklica.

Naročilnico pošljite na naslov:

Park
 Prešernov trg 8
 8000 Novo mesto

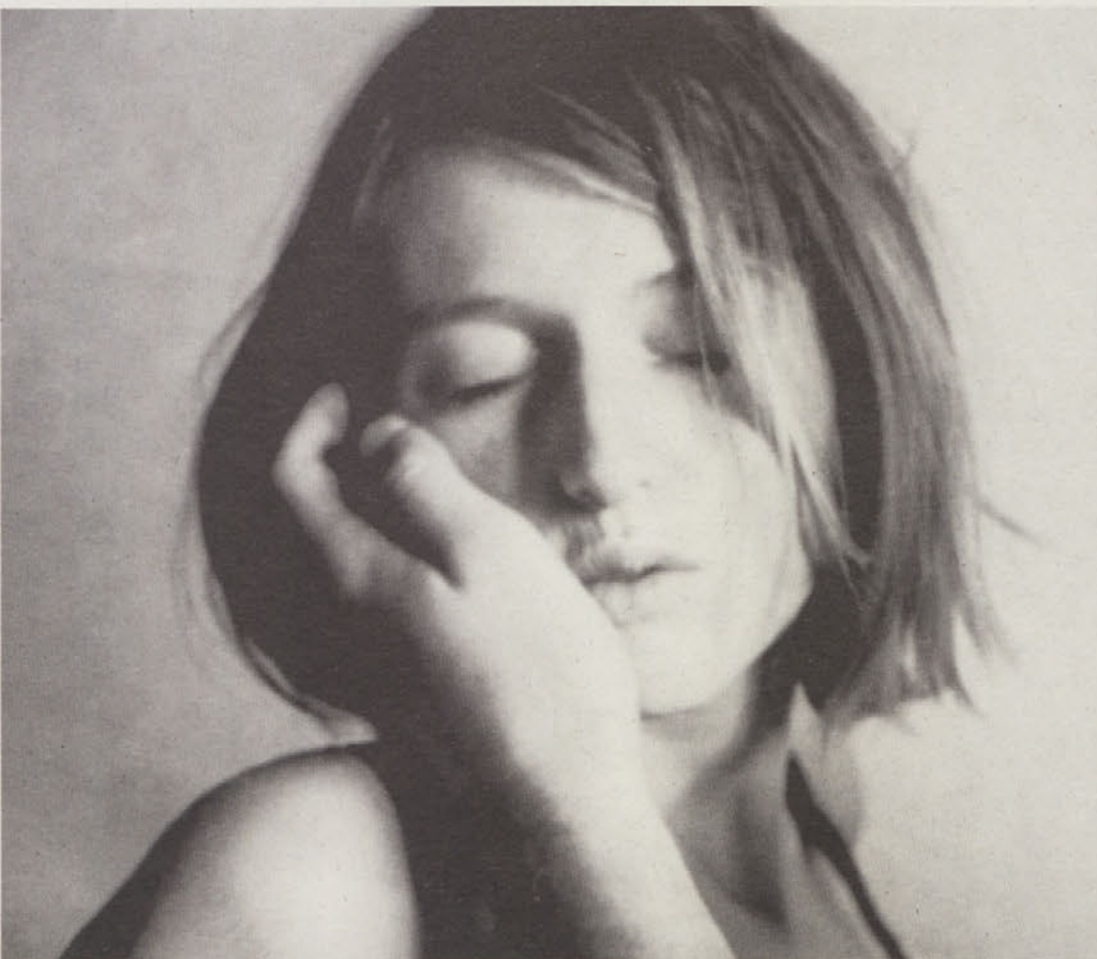
Email: park@zalozba-goga.si
 Fax: 07 393 08 00
 Tel: 07 393 08 12

FOTO PUL

Bojana Darovec

Prvo srečanje

Prvi susret s tobom

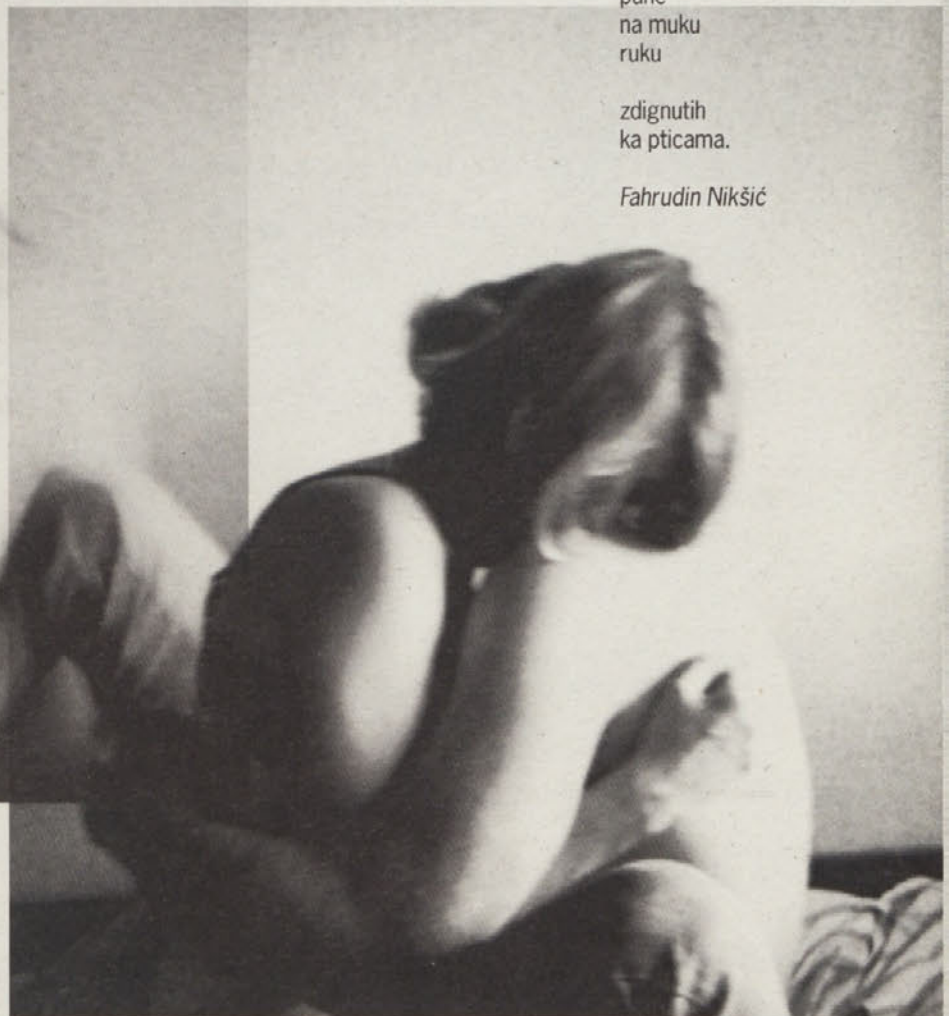
To je ono

kad disanje
stane

kad radost
pane
na muku
ruku

zdignutih
ka pticama.

Fahrudin Nikšić

Izdelujemo tudi digitalne fotografije Ohranjamo vaše spomine

Glavni trg 15, Novo mesto (07) 337 28 70

Novi trg, Novo mesto (07) 332 33 66

Podbevškova ulica 4, Novo mesto (07) 393 02 50

Trg svobode 9, Sevnica (07) 814 14 96

Cesta krških žrtev 141, Krško (07) 488 04 14

Cesta zmage 34, Zagorje (03) 566 85 10

FOTO
ASJA

Adijo, krave!

Tina Ban

Že dolgo se je zdelo, da so imena družbenih aktivistov kot so Bob Marley, Che Guevarra, Martin Luther King ... le še prazni komercializirani simboli. Cenene ikone potiskane na cenene majice, v katere se oblačijo najstniki, ki jih niti približno ne zanima, kaj pomeni družbeni boj, družbena pravičnost ali demokracija. Vendar se prav v zadnjih letih zavest Prvega sveta znova prebuja, z njo pa ljudje, ki so za drugačen svet pripravljeni tvegati udarce s pendreki, zastupitve s solzilcem in celo svoja življenja. V Evropi spet vre. Presenetljivo, koliko časa po zatonu velikih zgodb, se spet pojavljajo velike ideje, ki še vedno zmorejo obvladovati mase! Obvladovati in razvnamati do stopnje utrganosti, ko sicer miroljubni državljani začno zažigati avtomobile, napadati stavbe ... Najočitnejše in najbolj goreče se aktivirajo prav na področju, ki zadeva globalizacijo. Na protiglobalističnih demonstracijah se vsako leto zbira večje število ljudi, ki zahtevajo participacijo pri oblikovanju sveta, česar jim demokratična nacionalna država zaradi neznosne moči globalnega kapitala ne more več zagotavljati. Gre le za fanatike med apatikami ali za začetnike nove družbene revolucije? Gibanje dobiva tudi nova velika imena, podpirajo ga svetovno znani umetniki, intelektualci in

politiki. Mandela, Sting in seveda - na skoraj vseh demonstracijah prisotni - Manu Chao, na čigar zadnjih dveh albumih ni najti niti ene pesmi, ki se ne bi identificirala s strahovi imigrantov, z gnevom nad življenjem v betonskih velemestih in drugimi globalnimi družbenimi problemi.

Boriti se proti globalizaciji je isto kot boriti se proti gravitaciji. Globalizacija v osebnih življenjih se nam aktivno dogaja že vsaj desetletje, vsaj odkar je propadla večina komunističnih režimov, odkar smo si na internetu odprli svoj prvi elektronski naslov, vse od takrat, ko smo si v dnevno sôbo napeljali satelitsko televizijo, od takrat, ko starši rojstnodnevne zabave svojih mulčkov prirejajo v McDonaldsovih restavracijah ... Globalizacije preprosto ni mogoče več zaustaviti, mogoče jo je le regulirati. Očitki njenih zagovornikov so po svoje upravičeni. "Oprostite, toda ne ponujate nam nikakršne alternative," se demonstrantom cinično rogajo z repliko, s katero je železna Margaret Thatcher komentirala prve protiglobalistične demonstracije v Seattlu. "Vedno ste le proti vsemu, kar sklenemo. Če ne morete predlagati ničesar boljšega, se boste pač morali sprijazniti s politiko svobodnega trga." Laična družbena gibanja bodo težko

zaposila visoke strokovnjake, ki bi našli odgovore in rešitve na presplošna globalizacijska vprašanja in probleme. Prizadevati bi si morali predvsem za seznanjanje globalne in nacionalnih javnosti s pastmi, ki jih prinaša nova ureditev sveta, ter si na svojo stran pridobiti sloje intelektualcev, ki bi postali pogajalci na srečanjih z globalnimi šefi.

"Nemogoči ste," mi je na pol v šali na pol zares potožil Yosu, baskovski protiglobalist, ki sem ga spoznala v Rimu. Baski, Katalonci in drugi miniaturni evropski narodi se še posebej bojijo stopitve svoje kulturne identitete v globalnem kotlu, zato prav iz njihovih vrst prihaja veliko število demonstrantov. "Najtežje je za naše ideje pridobiti ljudi iz bivših komunističnih držav. V teh deželah ste šele začeli uživati v materializmu, mi pa smo ga že siti, dovolj nam je nepotrebne potrošnje. Iščemo nove vrednote, ob tem pa nočemo pozabiti tradicije." Za povprečno razgledanega Novomeščana je globalizacija le tisto, kar svetovni šefi sklenejo v Seattlu, Pragi ali Genovi, Novo mesto pa zanj ostaja onstran dobrega in zla. Tega, da je mednarodno podjetje ÖMV na otroškem igrišču pri Žabji vasi sezidalo bencinsko črpalko, seveda ne občuti kakor

globalizacijo. Pri tem ne gre za vprašanje tujega kapitala, gre predvsem za problem ohranitve zelenih mestnih površin, ki postajajo strateške točke za velike trgovce.

Kadarkoli sem hotela izpostaviti zanimivosti in lepote svojega rojstnega kraja, sem se rada pohvalila, da živim le 15 minut peš od pol tisočletja starega mestnega jedra z vso potrebno mestno infrastrukturo, hkrati pa lahko s svojega okna opazujem sončni vzhod nad Gorjanci in idilični pašnik, na katerem krave - ne glede na okoliščine - vedno z isto nemo vdanostjo mulijo travo. Njihova indiferentnost do stresov, katerim je podvržen človek, me je vedno znova pomirjala. Vendar vse kaže, da bom izgubila tudi ta pomirjujoči kotic, saj se za to zemljišče zanima ena od velikih francoskih trgovskih hiš. Pogledu na meditirajoče krave grozi, da ga bodo za nekaj časa zamenjali buldožerji in valjarji, za njimi pa neonske luči, planjave asfaltiranih parkirišč in črede potrošnikov. In kdo se ob vsem tem zaveda, da je mogoč tudi drugačen svet?

kmalu v veljavi nov odlok o cestnem prometu v Novem mestu

pobiranje parkirnin bo dobilo nedvoumno pravno podlago

Za septembrsko sejo Mestnega sveta je predvideno sprejetje Odloka o ureditvi cestnega prometa v Mestni občini Novo mesto. S tem se bo pokrila določena pravna praznina, ki je nastala s tem, ko je bil v Državnem zboru leta '98 sprejet novi zakon o varnosti v cestnem prometu. Odlok bo med drugim urejal tudi področje parkiranja in plačevanje parkirnin. Pobiranje parkirnin (pa tudi ostale stvari, povezane z ureditvijo mestnega prometa) se je do sedaj (in do preteka 15-dnevnega roka po objavi novega odloka v UL Republike Slovenije) opravljalo na podlagi starega Odloka Občine Novo mesto, ki pa se v svoji preambuli nanaša na neobstoječi zakon o cestnem prometu. Je torej zaračunavanje parkirnin na Glavnem trgu in Novem trgu, ki jo na podlagi koncesijske pogodbe z Mestno občino opravlja novomeška Komunala, tri leta potekalo brez pravne podlage?

Na nek način gre najbrž za administrativno zadevo, poleg tega pa pobiranje parkirnin onemogoča parkirni kaos, ki bi nastal, če bi imeli v

središču mesta dolgotrajno brezplačno parkiranje. Kljub temu smo se glede njihovih stališč obrnili na Komunalo in Mestno občino Novo mesto, njihovo pravno službo in sekretariat za okolje in prostor.

Na naše vprašanje o legalnosti pobiranja parkirnin so nam pri novomeški Komunali potrdili, da preambula omenjenega občinskega odloka res visi v praznem, tako da je pravna podlaga pobiranja parkirnin s tega vidika vprašljiva, vendar da moramo na stvari gledati celovito. Poleg tega so na Komunali menili, da jim dejavnost omogoča Odlok o gospodarskih javnih službah in druge systemske rešitve. V pravni službi Mestne občine so se strinjali, da gre za sporno dejavnost, sekretar za okolje in prostor Jože Derganc pa je menil, da je stari odlok pač v veljavi, dokler se ne sprejme novega. V vsakem primeru pa novi odlok s sklicevanjem na obstoječi zakon stvari dokončno ureja.

Če obstaja še kakšen občinski odlok, ki se sklicuje na kak neobstoječi zakon, bi bilo brzkone dobro, da se o vprašanju izjasnijo pravniki ali pa nemara kar tržni inšpektoriat.

Finančne transakcije med vozniki in Komunalo bodo kmalu legalizirane.

KOMUNALA NOVO MESTO
 52100-501-11450

OBVESTILO

Na osnovi odloka o ureditvi cestnega prometa v Občini Novo mesto, (Sk. Dl št. 22/83 in 21/96), smo na tem parkirišču uvedli organizirano parkiranje. Parkirna zbirna do 1^h 1,50 SIT, nadaljnja ura 2,20 SIT, po 18^h 1,50 SIT. Z vozilom, registracijska številka 1A79-26A, ste dne 13. 9. pričeli parkirati ob 11,00 uri.

*Parkirno poravnate našemu pooblaščenemu delavcu ali na blagajnah v parkirni hiši in na Novem trgu. V primeru neplačila parkirnine v 8 dneh, bomo zoper vas predlagali postopek o prekršku (57. člen Odloka - Sk. Dl št. 22/83 in 18/95).

Hvala za razumevanje!
 Inkasent: _____ KOMUNALA NOVO MESTO, o.o.

Pobiranje parkirnin ureja odlok, ki se sklicuje na zakon, ki ni več v veljavi.

NOVOMEŠKI LIST

Odklopljeni jazzeri in vzgojena publika

Marijan Dovič

Že v drugo je Novo mesto, provincialno gnezdece ob lenobni Krki, za slab teden preplaval pospešen "groove" urbanih jazz-blues-latin-fusion in podobnih zvokov: prek sedemdeset mladih glasbenikov iz praktično vseh kotičkov Slovenije in trinajstera mentorjev z vseh koncev sveta, ob tem pa še kakih petdeset Fotopubovcev z vedno pripravljenimi aparati, se je podilo po mestu in okolici, čez dan spravljalo ob živce stanovalce okrog glasbene šole in obiskovalce knjigarne Goga, se zabavalo v "Ribji" (LokalPatriot je to propadajočo sramoto Glavnega trga za en teden preuredil v zasilen youth hostel), ter zvečer v jutranje ure podaljševalo muziciranje na "jam-sessionih" v klubu.

Kdor se spomni lanske delavnice, lahko nemudoma ugotovi, da se je nivo godbe na sessionih letos močno dvignil. S tem ne mislim na jakost ali število nastopov, temveč na zahtevnostno stopnjo glasbe, ki je bila predmet spontanega glasbenih družin na vsem nam znanem in ljubem odru domačega kluba. Medtem ko je lani prevladoval blues, ki se je iz ure v uro, hkrati z naraščajočimi decibeli neugnanih kitaristov, sprevačal v rock in še čez, se je letos igral pretežno jazz. Za tiste, ki morda niso opazili, je treba napisati, da smo bili v petek v nabito polnem klubu priča pravemu "vesoljskemu" sessionu, v katerem so poleg glasbenikov z delavnice nastopili tudi mnogi mentorji, med drugimi svetovno znani pianist Renato Chicco, pa novomeški jazz zvezdnik, saksofonist Igor Lumpert, ki trenutno prodira na njujorško sceno, in legendarni slovenski bobnar Aleš Rendla. Dogajal se je bebop, hardbop, moderni jazz, morda celo free jazz ... Da ne omenjamo drugih dni: nastop mentorice za petje Ines Reiger, pa obeh kitaristov učiteljev, Ratka Zjače in Anteja Gela; pa imenitnih mladih jazzerjev, ki so v klub prihajali igrati iz Ljubljane, npr.

Foto: Boštjan Pucelj

izvrstnega mladega bobnarja Gašperja Peršla. Potem so tu še ostali glasbeniki, ki so se vključevali v sessione, kitarist Jan Tomšič, pa Blaž Celarec, mentor za tolkala, in še mnogi drugi. Ja, sessioni so bili res "happening", kot bi rekel Renato. Atmosfera je na trenutke dobesedno vrela, ustvarjalo se je ozračje, nabito s pozitivno energijo veselega jazzja in proste improvizacije - in to je na sessionih v naši (širši) deželici izjemno dragocena redkost.

Pisati vse to je morda res na nek (neuspešen) način tavitološko, saj je delavnice konec, mentorji so šli, udeleženci tudi; ozračje se je zdaj umirilo, jazz scene v mestu bo do leta osorej toliko kot ponavadi, torej skoraj nič, oziroma toliko, kot jo mesto s svojimi omejenimi kapacitetami lahko prebavi. Pa vendar je vredno spomniti na to; zaradi tistih, ki so zamudili in bi jim bilo morda všeč, pa tudi zaradi tistih, ki jim jazz ni po okusu in navijajo za drugačno glasbo, pa zavoljo tistih, ki so morda v kakšnem kotu žulili pive in se jim še danes ne sanja, kdo jim je igral in kakšno godbo so imeli priložnost poslušati. In pa zaradi tistih, ki so se pritoževali, da se sessioni ne začnejo ob uri ali da so pavze predolge. Odgovor zanje je lahko le, da session ni koncert in ga noben glasbenik ni dolžan igrati - uspešen session je stvar navdiha, celotne atmosfere in interakcije med glasbeniki in publiko, odvisen je od podpore, ki jo daje publika nastopajočim, morda tudi od vremena, zdravja ... skratka, uspeh je nepredvidljiv, misteriozen - kot je misteriozen in nenapovedljiv občutek, "feeling", ki pri glasbeniku odloča, ali bo nastopal navdahnjeno ali le povprečno. Tudi zato so sessioni brezplačni: organizatorji nikdar ne vedo prav gotovo, ali bo zadeva uspela ali ne.

Atmosfera je na trenutke dobesedno vrela, ustvarjalo se je ozračje, nabito s pozitivno energijo veselega jazzja in proste improvizacije - in to je na sessionih v naši (širši) deželici izjemno dragocena redkost.

Če se na nočnem, klubskem odru predvsem ob nastopih udeležencev, ki so se v tem zakajenem ozračju morda prvič opogumili na "stage", morda najbolj kaže generalni napredek delavnice, je ta gotovo viden tudi iz zaključnega koncerta, ki nam ga je blagohotno vreme naklonilo imeti v čudovitem ambientu Muzejskih vrtov. Za razliko od lani, ko sta dva benda s težavo spravila skupaj osem skladb, je bilo letos program komaj mogoče oklestiti na 22 skladb: nastope štirih rednih bendov, kitarkega benda, pevskega, tolkalskega in godalnega ansambla

je kronal nastop Jazzinty Big Banda, s katerim je letos prvič novomeški saksofonist Tadej Božič pripravil tri skladbe; odlična pevka Tjaša Fabjančič je publiki za konec pognala srh skozi kosti z interpretacijo Bernsteinove Somewhere. In potem, kot da tri ure koncerta ne bi bile dovolj, še zaključni session v klubu ...

Resnično sem vesel, da delavnica je. Še bolj sem vesel, da je delavnica v Novem mestu, ki je za to več kot primerno. Ta hip se ne bom spuščal v polemiko, da bi mesto kot celota moralo več narediti zanj (ne mislim toliko na denar kot na celovito podporo v smislu infrastrukture - to se je pokazalo ob težavah z Ribjo in z gradbiščem ob glasbeni šoli); sploh če želi slediti načrtom, da bi ta prerasla v osrednjo na območju bivše Jugoslavije in sploh srednje Evrope - iskreno upam, da bo občinskih strukturam po letošnjem Jazzintyju jasno, da "špica" delavnica potrebuje tudi "špica" infrastrukturo. Se največ je vredno, in to me veseli iz srca, da letošnja delavnica žanje prve sadove na glasbeno-izobraževalnem področju, torej na področju, kjer je in mora ostati njeno težišče: od lani do letos že imamo nekaj oblikovanih glasbenikov, ki v bodoče obetajo postati steber razvoja glasbene kulture v najširšem smislu. Veseli me tudi, da na delavnicah in sessionih, vsaj kot poslušalci, sodelujejo tudi drugi novomeški in dolenski glasbeniki. Ti imajo namreč na ta način priložnost videti iz prve roke, kaj vse še glasba ponuja, kje vse se še skrivajo nove poti, kje so še tiste perspektive, ki jih niso poznali in se jim sicer morda sploh nikdar ne bi pokazale. Glasbena umetnost, ki je ena od najbolj prvinskih človekovih umetniških dejavnosti, je še vedno, kot kaže, neizčrpna, a različni glasbeniki jo zaradi premajhnega znanja pogosto vkalupljajo v ene in iste obrazce, pa naj gre za klasike, rokerje ali tudi "kubanose" - saj vemo, da celo jazz

lahko postane kliše. Gre za presejanje tega - in čeprav je v enem trenutku mogoče igrati le en žanr in se je konec koncev vedno treba za nekaj odločiti, je ta širina perspektive tisto, kar jaz osebno v naših krajih pogrešam. Tistim pa, ki jim jazzovska godba ni po duši, je pač mogoče reči le, da jazz ni glasba, ki bi jo vsak lahko takoj prebavil in razumel, zahteva namreč, podobno kot "klasična" glasba, vzgojeno, izobraženo publiko. Publika ima (je imela) priložnost in tudi svoje brezplačne učne ure. Kdor ima ušesa, je slišal - ostali bodo, če bodo premogli dovolj odprtosti in blage volje, priložnost dobili naslednje leto.

park:intervju

Najbolj vesel sem zaradi želje mladih, da se učijo in improvizirajo

Renato Chicco, jazz pianist

Marijan Dovič

Brez dvoma eno najvidnejših imen letošnje novomeške delavnice Jazzinty je Renato Chicco, slovenski jazz pianist mednarodnega slovesa, mojster črno-belih tipk in umetnik pomenljive enostavnosti. Od 14. do 18. avgusta letos je v Novem mestu vodil klavirsko sekcijo in enega izmed "combo" bendov. Iz rodnega Kopra ga navdušenje nad jazzom kmalu vodi v Gradec - že tedaj zaigra z legendarnim Woodyjem Shawom, nakar odide v Boston in New York in odtlej ustvarja s svetovnimi legendami. Vseskozi je na poti, razpet med Verono, New Yorkom in Izolo, a tudi za projekte pri nas mu v zadnjih letih ne zmanjka časa: z godalnim kvartetom String.si Vlada Batista posname plošči avtorske glasbe in standardov (z Alenko Godec), s svojim triom pa dve zgoščenki priredb slovenskih ljudskih.

Kako bi strnil prve vtise po delavnici?

Takoj moram povedati, da je po moje to ena najpomembnejših delavnic, kar se jih je doslej zgodilo pri nas. Sedemdeset udeležencev pomeni izjemen uspeh in veliko motivacijo za drugo leto. Osebnostno sem zelo vesel, da sem bil del tega dogajanja.

Mnoge nas je radostilo tvoje igranje, med drugim tudi dejstvo, da si nastopil v klubu (z Ines). Kako komentiraš vzdušje na delavnici, sessione ...?

Res je, tudi vzdušje je bilo enostavno nad tem, kar je sploh mogoče pričakovati. Za mladega glasbenika je najpomembneje in najboljše, kar si

lahko želi, da se lahko izraža, da muzicira, nastopa v živo, in da ima ob vsem tem še publiko, ki ga spodbuja. Najbolj vesel sem zaradi neverjetnega navdušenja mladih, vsaj pri mojih pianistih je bilo tako; velike želje, da se učijo, da improvizirajo. Ampak resnično najbolj me je navdušila ta pozitivnost in interes za jazz in improvizacijo. Poanto delavnice vidim v tem, da odpreš ljudi, ki bi radi improvizirali, za jazz in druge zvrsti, da jim pokažeš nove možnosti. Improvizacija je disciplina. Delavnice so izredno stimulative. Vsekakor je delavnica več kot le enkratni dogodek, mnogo več kot na primer uspešen koncert. Delavnica ne traja le en teden, temveč pravzaprav celo leto, ko glasbeniki premelevajo informacije in že čakajo na naslednje leto. Ima pa tudi veliko poslanstvo za domači glasbeni razvoj.

Imaš kakšne pripombe ali predloge za organizacijske izboljšave, te je kaj posebej zmotilo?

Delavnica je po organizacijski plati preseglala vsa pričakovanja. Imam le majhno kritiko glede glasbene opreme za sessione v klubu, če je mogoče, bi bilo dobro imeti vsaj pianino tam, pa ne rokarski, temveč jazz set bobnov in sploh dober jazzovski sound, da se ne mučiš, ko igraš. Dobro bi bilo tudi, če bi bila delavnica za kak dan daljša.

Če se za hip ozreva še na slovensko jazz sceno, kako si zadovoljen na splošno z jazzovsko ponudbo pri nas (festivali, mediji ...)?

Zadovoljen sem le na pol, na srečo veliko

Foto: Boštjan Pucelj

potujem in vidim, včasih se zadovoljimo s tretjerazrednimi stvarmi. Poslušalci, vsi mi, se moramo zavedati, da hočemo za svoj denar poslušati in videti vrhunsko kvalitetno jazz glasbo. In to se da narediti in mene srce boli, ko vidim toliko vrženega denarja in energije. Tega si ne moremo privoščiti, in res me to kot Slovenca žalosti, ker vem, kaj je in kaj ni. Poslušalci bi se morali zbuditi, ne sprejeti vsega. Ne drugo leto, zdaj mora biti dobro in kvalitetno, za to se moramo boriti.

V pogovoru za Delo si omenil, da bi bila pri nas poleg srednje šole koristna akademija za jazz. Res je, lahko ustvarjamo vrhunske glasbenike skozi šolski sistem. Toda kaj jih čaka pri nas po diplomi?

To pa takoj povem, in velja za Evropo in Ameriko, ne le za jazz, tudi za klasiko - če nekdo misli, da bo koncertni glasbenik in nastopal in

dobro živel ... no, teh je zelo malo, taka je svetovna situacija. Glasbeniki si zelo romantično predstavljamo, da bomo študirali glasbo in potem koncertirali po svetu. Ampak žal to ni realno.

Kaj lahko v prihodnosti pričakujemo od tebe, morda tretji del ljudske godbe, nov projekt s String.si, kaj tretjega, morda nov nastop v Novem mestu?

Najpomembneje je, da bomo pozimi z mladinskim zborom Trebnje in zborovodkinjo Tatjano Mihelčič na slovenski turneji predstavili drugi del ljudskih pesmi, ki so mi zelo pri srcu, ravno zaradi zbora. V mislih imam tudi še nekaj slovenskih popevkami, evergreeni. Slovenci imamo res prave "evergreene", recimo Orion, ki ga lahko primerjamo recimo z Moon River. Upam pa, da bomo nadaljevali tudi zgodbo s String.si.

Problemi novomeške arhitekture

Arhitektura novejših stanovanjskih hiš v Novem mestu - bolj žalostna podoba

Petra Ostanek

Arhitektura individualnih stanovanjskih hiš se je v Sloveniji številčno povečala predvsem v 60. in 70. letih dvajsetega stoletja. Hiše iz tega obdobja opredeljujejo večino današnjih sosesk, tudi v Novem mestu. Razen Grma in Mestnih njiv, ki sta v osnovi starejša, so skoraj vse soseske nastale takrat. Značilna je serijska montažna ali večetažna klasična gradnja. V večini primerov so samograditeljske. Zaradi časovnega obdobja, v katerem so hiše nastajale, in splošnih finančnih zmožnosti, so v oblikovanju izključno funkcionalne, pretiravanja so v velikosti in v slabi izbiri prostora. Pozneje, v 80. in predvsem v 90. letih se je z gospodarskimi in ostalimi spremembami spremenil tudi splošen odnos do bivanja, predvsem v odklonilnem odnosu do revnega izraza preteklih obdobji. Osnovna vrednota oblikovanja so postale mnogokotne in sestavljene forme (ki nasprotujejo kubusni zasnovi hiš iz 60. in 70. let), personalizacija z uporabo barve in nostalgichen odnos do preteklosti - "gradim hišo moje babice".

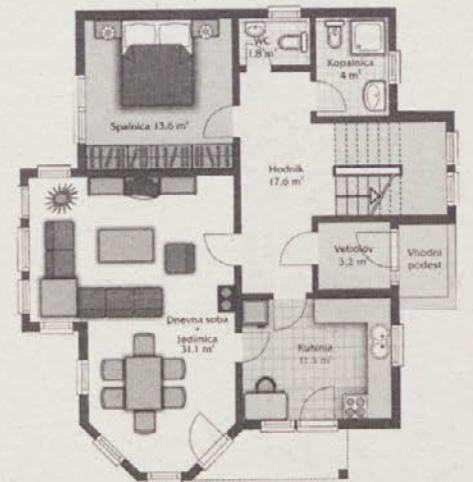

Problem je seveda tudi v tem, da v splošni izobrazbi večine uporabnikov arhitektura kot umetnost ne obstaja, saj splošna vizualna izobrazba obsega slikarstvo in kiparstvo, ne pa tudi znanja o oblikovanju prostora, ki je v vsakdanjosti veliko bolj prisotno.

Tak romantiziran odnos morda izhaja tudi iz avstrijske arhitekture, ki se je razširila na slovenske proizvajalce serijskih montažnih hiš. Ponudba in splošni okus, ki jo narekuje, sta recipročna, ni pa jasno, kaj se je pojavilo prej. Osnovna značilnost takih hiš je tloris, organiziran koncentrično ali v gručinah okoli osnovne komunikacije - hodnik in stopnišče. Z dodajanjem prostorov nastajajo zamiki v zasnovi (zaradi različnih velikosti prostorov), ki naj bi prispevali h kvalitetnejšemu prostorskemu doživetju arhitekture. Kot poudarki zasnov so uporabljeni mnogokotni izrastki ali izseki iz tlorisa. Funkcionalne zasnove tlorisov so v večini primerov korektno, pozitivna lastnost je tudi nizkost hiš oz. njihova povezanost s terenom. Dekorativni element hiš je, razen strehe, stavbno pohištvo - arhaična okna s križi, kar je nerazumljiva uporaba tehnološko dovršenega stekla, vgrajenega na način, ki je bil prirejen za drugačne materiale in drugačen način izdelave. Strehe so strme, dvokapne (velikokrat tudi s čopi), kar naj bi ohranjalo podobo krajine, pri bolj zapletenih zasnovah so t.i. razgibane ali komplicirane strehe, s klasično opečnato ali betonsko kritino. Montažne hiše želijo ustvarjati vtis, da so zidane, ometane so s klasičnim ometom in pokrite z najbolj tradicionalno kritino, ki je zelo velika obtežba z veliko

nosilne konstrukcije, kar je pri domnevni cenenosti velik strošek. Splošno pravilo, da je montažna gradnja hitra in cenena, pri nas ne velja; izvenserijska montažna gradnja stane toliko kot klasična, kar je v nasprotju z njenim prvotnim smislom. V tehnološkem razvoju arhitekture naj bi bila montaža in prefabrikacija inovaciji, ki omogočata drugačen način gradnje. Maskiranje montažne gradnje, tako da bi učinkovala kot klasična, je drago in nesmiselno.

Ob tehnološkem napredku in spreminjanju načina življenja je romantizirano arhaično dojetje bivalnega okolja nerazumljivo. V arhitekturi je bilo preseženo v že 30. letih dvajsetega stoletja (pri nas vile Šubica, Costaperarie, ...), najbolj pa v modernizmu. Kljub temu arhitekti naročnikom ponujajo prej omenjene zasnove kot moderne. Odnos med naročnikovimi željami in vizijo arhitekta je pri stanovanjskih hišah najbolj travmatičen, ker so odnosi do bivanja najbolj individualni. Problem je seveda tudi

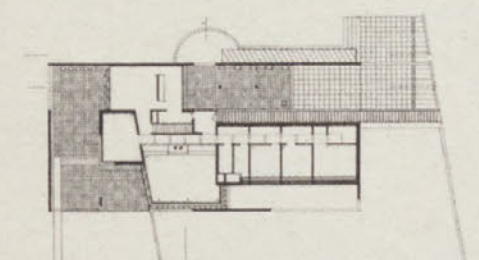

v tem, da v splošni izobrazbi večine uporabnikov arhitektura kot umetnost ne obstaja, saj splošna vizualna izobrazba obsega slikarstvo in kiparstvo, ne pa tudi znanja o oblikovanju prostora, ki je v vsakdanjosti veliko bolj prisotno. Zato naročnike usmerja osebna zaznava prostora in estetike oz. izkušnje ostalih uporabnikov. Kljub temu nastajajo tudi drugačne hiše; z odnosom do konteksta okolja, sodobnega načina bivanja in z kultiviranim oblikovanjem, ki se nanaša na poznavanje in razumevanje razvoja arhitekture. (primer na sliki: Aleš Prinčič, Hiša v Vidmu, 1990/93)

Podoba novomeških sosesk se v splošnem ne razlikuje od slovenskega povprečja. Razen manjših dopolnitev sosesk iz 60. in 70. let je novejša strjena soseska edino Košenice. Tu se z domnevno prestižnostjo pojavljajo tudi poskusi za presežke v oblikovanju, ki pa so brez razumevanja lokacije in nanašanja na kontekst, pojavlja pa se prej opisano "moderno" oblikovanje z odvodi v "gršačinske" zasnove, predvsem v najnovejšem delu soseske - na Nahtigalovi ulici. Bolj korektna zasnova, ki delno izhaja iz modernistične tradicije, je hiša v gradnji na začetku Aškerčeve ulice. Nerazumevanje izjemne lokacije izkazujejo hiše ob Težki vodi (ulica Nad mlini). Tu

serijska zasnova hiš ni v ničemer prilagojena temu, da bi se ustvarili posebni pogledi na vodo ali specifični ambianti. Podobno velja tudi za hiše, ki so v obrežnem pasu naselja Krka in jih ta posebna lokacija v ničemer ne opredeljuje, lahko bi stale kjerkoli. V severnem delu mesta izstopata dva strjena dela novejših arhitekture; začetek ulice V brezov log in Turkova ulica, oba z izrazitim odnosom do uporabe fasadnih barv. Dopolnitve oz. nadomeščene stare hiše so v vseh soseskah oblikovane s stilskimimi značilnostmi prej opisanih serijskih montažnih hiš, razen nadomestne gradnje na Mestnih njivah, (v Cankarjevi ulici), ki je oblikovno izčiščena in ustvarja odnos do nagnjenega terena in zelenega okolja.

Splošen pregled ustvarja sliko kaotičnega in nekultiviranega odnosa do prostora, ki je posledica sentimentalne slovenske značilnosti posedovanja individualne hiše, nepoznavanja arhitekture in nezmožnosti arhitektov, da bi naročnikom predstavili drugačne načine bivanja.

Tloris in prereza stavbe

INFO **park**

lokalipatriot

GOGA
KNJIŽARNA

Jazzinty

DOLENJSKA
BANKA

DRUŠTVO NOVOMEŠKIH ŠTUDENTOV

Informacije o dogodkih pošiljajte na e-pošto, na faks 07 393 08 00 ali na naslov Časopis Park, Prešernov trg 8, 8000 Novo mesto.

Kino

KC Janeza Trdine

Info: 07 332 12 14

27. september do 3. oktober ob 20h: Preprodajalci (Traffic), kriminalka. Režija: Steven Soderbergh. Scenarij: Stephen Gaghan, Simon Moore. Igrajo: Erika Christensen, Michael Douglas, James Brolin, Catherine Zeta-Jones, Dennis Quaid, Albert Finney.

4. do 10. oktober ob 18h: Hanibal, grozljivka. Režija: Ridley Scott. Scenarij: David Mamet, Steven Zaillian. Igrajo: Antonix Hopkins, Julianne Moore, Francesca Neri, Ray Liotta.

12. do 14. in 17. oktober ob 18h in 20.15: Osumljen (Under Suspicion), kriminalka. Režija: Stephen Hopkins. Scenarij: Tom Provost, W. Peter Liff. Igrajo: Gene Hackman, Morgan Freeman, Monica Bellucci, Thomas Jane.

18., 20. do 22., 26. in 28. do 30. oktober ob 18h in 20.15: Sladke sanje, drama. Režija: Sašo Podgoršek. Scenarij: Miha Mazzini. Igrajo: Nataša Burger, Jože Hrovat, Neda Bric, Gregor Bakovič, Janko Mandič, Iva Babič, Veronika Drolic, Davor Janjič, Olga Kacijan.

Dom kulture

Info: 07 332 12 14

27. september do 3. oktober ob 18h in 20.30: Hanibal, grozljivka.

4. do 7. in 10. oktober: Mačke in psi, komedija.

11. do 17. oktober: Hitri in drzni (The Fast And Furious), akcijski triler. Režija: Rob Cohen. Scenarij: Erik Bergquist. Igrajo: Chad Lindberg, Michelle Rodriguez, Vin Diesel, Paul Walker, Jordana Brewster, Johnny Strong, Rick Yune.

18. do 24. oktober: Spy kids, akcijska komedija. Režija: Robert Rodriguez. Scenarij: Robert Rodriguez. Igrajo: Teri Hatcher, Alan Cumming, Daryl Sabara, George Clooney, Antonio Banderas, Robert Patrick, Alexa Vega, Mike Judge, Carla Gugino, Tony Shalhoub.

25. do 31. oktober: Film, da te kap 2 (Scary Movie 2), komedija. Režija: Keenan Ivory Wayans. Scenarij: Alison Fouse. Igrajo: Marton Wayans, Shawn Wayans, Ana Faris, Regina Hall.

25. do 31. oktober: Zverine (Animal), komedija. Scenarij: Tom Brady, Rob Schneider. Igrajo: Rob Schneider, Colleen Haskell, John C. McGinley, Edward Asner, Michael Caton.

Arhitektura

Galerija Simulaker - Glavni trg

Petra Ostanek, Prenova stare porodnišnice Novo mesto, razstava diplomskega dela na Fakulteti za arhitekturo. Do 3. oktobra.

Fotografija

KC Janeza Trdine

Sodobna arhitektura v Novem mestu, fotografska razstava dveh sodobnih arhitekturnih stvaritev, Knjižnice Mirana Jarca in Mestnega pokopališča Srebrnice. Avtorji: Mojca Balant, Tadeja Bečaj, Tomaž Grdin, Miha Hadel, Damjan Popelar, Boštjan Pucelj, Matjaž Tančič, Maja Težak, Miha Žnidaršič. Do 6. oktobra.

Koncerti

KC Janeza Trdine

31. oktober, ob 19.30: Slovenski oktet, koncert ob dnevu reformacije. 2.300 SIT, študentje, dijaki: 1500 SIT.

16. oktober, ob 19.30: Igor Dekleva, klavir in Michael Grube, violina. 2.300 SIT, študentje, dijaki: 1500 SIT.

Gledališče

Dom kulture

8. in 9. oktober ob 19.30: Lütz Hubner: MARJETKA, str.89 (komedija), Gledališče Ptuj. Režija: Samo M. Strelec. Igrata: Mojca Funkl, Gojmir Lešnjak - Gojc. 2.300 SIT, študentje, dijaki: 1500 SIT.

18. oktober ob 17h: Brata Grimm/Vesselin Boidev: ŽABJI KRALJ (lutkovna predstava), Mini teater Ljubljana. 750 SIT.

Likovne razstave

Dolenjski muzej - Galerija

28. september - 11. november: Jože Kumer, Razmerje med prepoznavnim in abstraktnim. Pregledna razstava likovnih del. Otvoritev razstave je v petek, 28. septembra ob 19h.

Razmislek ob napovedani gradnji novih parkirišč tovarne zdravil Krka

Tomaž Levičar

Neupehan je ritem gradnje vedno novih parkirnih mest za motorna vozila, kot je neumorna kakopak motorizacija naše dežele in kot sta neuhajljivi želja in volja slovenskega slehernika imeti svoj zavidanja vredni v uslužen avto. Tudi v Novem mestu, ki pač ni le prestolnica športnega kolesarstva, pač pa tudi slovenske avtomobilske industrije, je temu tako. Urejene zelenice z okrasnimi grmički in drevjem ter cveticami pred vhodi v stanovanja, celo zelenjavni vrtovi ob hišah, se krčijo in izginjajo, da se jim more pritakniti asfaltirano ali kako drugače tlakovano mesto za drugi, tretji, celo četrti družinski avto itak maloštevilne slovenske družine. Podobno se godi ob trgovinah, šolah, pravzaprav povsod, od koder gre in kamor pride urbani novodobnik, ki želi za premikanje porabiti čimmanj svoje energije oziroma telesnega dela. Prave asfaltne puščave, ki jih prepletajo bele črte oznak, v katere se pridno nizajo avtomobili, pa zasledimo ob zaposlitvenih in trgovskih centrih, ki na to kažejo celo z vsem ponosom in silno glasno.

Začuda vedno znova prav slavnostno objavijo notico o gradnji ali že izgradnji novih parkirnih mest. Tudi v novomeški tovarni zdravil Krka, kot so sporočili pred časom, bodo zgradili nova parkirna mesta, kar v čudno luč postavlja med ostalim vsaj njihovo menda ne zgolj navidezno pehanje za izpolnjevanjem okoljskih standardov. Vse prej kot radosten smeh je na mestu ob takem dogodku podjetja, ki si nadeva naziv "okolju prijazno podjetje".

Motorna vozila ob izdelavi, uporabi in celo po njej generirajo pomembne in izrazite negativne vplive na vse sfere okolja, začenši z veliko porabo surovin ter v največji meri neobnovljivih virov energije, tu so še obilne degradacijske spremembe rabe površin, polucija ozračja ter tal in voda s par sto substancami, celo spremembe klime na mikro in makro ravni, ogrožanje grajenih spomenikov mest preko sekundarnih polutantov in vibracij, škodljiv je motorni promet tudi dragocenim gozdom. Predvsem pa je potrebno omeniti, in to je tisto, kar je najbrž mar celo industrijskim gigantom, škodljiv vpliv, ki ga motorni promet podaja povsem neposredno zdravju telesa in duha ljudi - naj si to izhaja iz dejstva skromne, pravzaprav nikakršne telesne aktivnosti današnjega avtomobilnega človeka, ki pa je še vedno telesno bitje kot v času, ko avtomobila še ni poznal, ali vsled pretiranega hrupa in škodljivih substanc, predvsem v zraku, ki jim je nehote izpostavljen ter jih konzumira tako ali drugače. Prometne nesreče, manjanje na delovnih mestih, izguba časa v prometnih gnečah in celo manipulacije z odsluženimi motornimi vozili ter mnogo drugega imamo ob vsem tem lahko celo za postranske probleme. Niso pa nikomur postranski

problem izredno veliki stroški, ki izhajajo iz onesnaženja, prometnih nesreč, gradnje potrebne prometne in ostale infrastrukture, ki podpira prometne tokove motornega prometa, ter jih seveda pretežno nosijo država, lokalne skupnosti, v končni fazi pa davkoplačevalci v celoti, medtem ko so pri tem zanemarljivo udeleženi oni, ki jim je motorni promet skoraj sopomenka za profit. Lepo in lahko se je kititi in spodbujati motorni promet, dokler ne nosi celote stroškov in ne odgovarja za vse tegobe, ki jih prinaša s seboj!

V novomeški tovarni zdravil Krka bodo zgradili nova parkirna mesta, kar v čudno luč postavlja med ostalim vsaj njihovo menda ne zgolj navidezno pehanje za izpolnjevanjem okoljskih standardov.

A če tovarna Krka, njo imamo pravzaprav zgolj za primer splošnega dogajanja, le harmonično zapada v nezdrav ritem sodobnosti, ogrožanju okolja in ljudi navkljub, pa so že v marsikaterem okolju res prijaznejšem podjetju v svetu spoznali oziroma vsaj v razumnih mejah izkoristili tudi alternativne motornemu prometu. Izpostavimo, ker je, vsaj za trenutek pomislimo tako, nekako sestrsko novomeški Krki, denimo švicarsko podjetje Ciba-Geigy, ki že dalj časa spodbuja svoje zaposlene k opušcanju prihajanja na delo z motornimi vozili, še posebej pa jih skuša

navesti k prihajanju s kolesi. Krka in Ciba-Geigy si v tem torej gotovo nista sestri, temveč sta očigledno na povsem različnih vejah razvojnega drevesa, saj prva spodbuja motorni promet, druga pa nemotornega.

Novo mesto ima že skoraj dve leti mestni avtobusni potniški promet, kar je ekonomsko, ekološko in prometno v končni instanci povsem razumno dejanje mestne uprave, a se novomeški občini v želji oziroma hotenju kar največ meščanov in obiskovalcev mesta spraviti vanje namesto v avtomobile, seveda tudi ali

celo predvsem delavcev, noče resnično pridružiti nobeno novomeško podjetje, ki vsako jutro in popoldan z več tisoč zaposlenimi posredno ustvari mogočne tokove avtomobilov po mestnih prometnicah. Podjetja bi kakopak vsa mogla, opustimo tu imperativ, storiti veliko, denimo namesto novih parkirnih mest, vsaj onim svojim zaposlenim, ki prebivajo v Novem mestu, kupiti mesečne ali letne vozovnice za avtobus. Manj bi bilo onesnaženja okolja, ceste pretočnejše celo za tovarna vozila in pomembnejše transporte, vlaganj v cestno

infrastrukturo bi bilo potrebno manj. Povedano na kratko: podjetje bi vsekakor bilo res okolju prijazno.

Novo mesto je konec koncev celo tako majhno, da ga ni težko ne zjutraj ne po delu prehoditi od juga do severa in tudi ne od vzhoda do zahoda. Dva, tri kilometre hoje poži vi ne le telo, pač pa razgiba tudi duha. Le ugodno pot, sploh ne nujno ob cestah, tudi med njimi, po prijetnejšem okolju mesta se jih vije nešteto, si je potrebno najti in jo vsakodnevno ubirati. Za mnoge je kolo še ugodnejše, saj je naše mesto po klimi, topografiji in razdaljah zato primerno. A vseeno še nobeno novomeško podjetje ni kupilo še niti enega bicikla za svoje delavce. Celotako parkirnih mest za kolesa, ne uredijo, kar je pomemben element pri odločanju za odhod na delo s kolesom. Raje 250 novih parkirnih mest za avtomobile.

Dvesto petdeset parkirnih mest za motorna vozila, ki jih namerava novomeška tovarna zdravil Krka pridati več kot tisoč že obstoječim, se zdi res nujnost. A nujnost je in bo le, dokler nihče ne bo v dobro ljudi in okolja odvrnil ljudi od uporabe motornih vozil ter jih spomnil na njihove neutrne, mlahave noge, škipajoče srce, ozke in otrdele žile, zaprašena kolesa z že zdavnaj praznimi zračnicami in seveda na samotne novomeške mestne avtomobile, ki so mnogim žal zgolj predmet posmeha izza vetrobranskih stekel avtomobila.

Foto: Boštjan Pucelj

Muzejske razstave

Dolenjski muzej - Mala dvorana

12. oktober - 2. december: Kranjska in zamorc s krono. Primerjalna razstava krajev, ki so nekoč tvorili freisinsko posest. Otvoritev razstave je v petek, 12. oktobra ob 19h.

Šport

Odbojka

Športna dvorana Marof

20. oktober ob 16h: Krka : Kočevje, 3SOL M.
20. oktober ob 18h: TPV : Solkan, ISOL Ž.

Rokomet

Športna dvorana Marof

13. oktober ob 18h: Novo mesto : Ptuj, 1B SRL Ž.
29. september ob 20h: Novo mesto: Dobova, 1B SRL - M.
20. oktober ob 20h: Novo mesto : Koper, 1B SRL M.

28. oktober ob 16h: Novo mesto : Ormož, mladinci.
28. oktober ob 18h: Novo mesto : Ormož, 1B SRL Ž.
28. oktober ob 18h: Novo mesto : Ormož, 1B SRL M.

Društvo novomeških študentov obvešča:

Vpis novih članov

Z novim šolskim letom se je spet začelo včlanjevanje v Društvo novomeških študentov. Član lahko postane vsak študent ali dijak, ki izpolni pristopno izjavo in prinese

originalno potrdilo o vpisu in fotografijo za izkaznico. Za podaljšanje članstva potrebujete le novo potrdilo o vpisu. Ugodnosti članov DNS-ja:

- knjižica ugodnosti in popustov
- mesečni informator
- tedenska rekreacija
- študentski avtobusi po subvencioniranih cenah
- pravna pomoč
- delavnice
- e-mail, ...

Študentski busi

S 30.septembrom pričnejo voziti močno oblegani študentski avtobusi v Ljubljano in Maribor.

Vozni red:

Relacija NM - LJ, ob nedeljah s postaje pri občini: ob 19.15, 19.45 in 20.15.
Relacija LJ - NM, ob petkih: ob 13.40 uri izpred poslovne stavbe Mercator; za Bežigradom, ob 13.50 uri izpred Francoske ambasade, poleg Filozofske fakultete.
Relacija NM - KRŠKO - SEVNICA - MARIBOR, ob nedeljah z avtobusne postaje nad novo občino: ob 18.30 uri. Cena: 500,00 člani. 600,00 ostali. POZORILLO: popust pri karti lahko uveljavljate le ob predložitvi potrjene članske izkaznice DNS in ŠS (srebrna in zlata nalepka 01/02).

Rekreacija

Razpored rekreacije:
Nogomet: OŠ Grm - nedelja od 16.00-18.00
Košarka: OŠ Grm - sobota od 15.00-17.00
Košarka: OŠ Brusnice - sreda 20.00-21.30
Odbojka: Gimnazija NM - petek 19.00-21.00

Pravna pomoč

Dnš nudi študentom in dijakom brezplačno pravno pomoč, vsak petek od 17.30 - 18.30 na Prešernovem trgu 6.

Študentje prava vam pomagajo pri:

- iskanju raznih pravnih informacij
- pouku o pravicah in dolžnostih glede na stanje v katerem ste se znašli (npr: kdaj ste upravičeni do rep. štipendije, do katerih ugodnosti so upravičene matere študentke, pravice otrok umrlih roditeljev,...)
- pri sestavljanju prošenj, vlog, pritožb,...
- pri sestavljanju pogodb (najemnih,...)

Študentski boni

prodaja bonov poteka vsak delovni dan med 8.00 in 15.00 uro na Infofotočki DNS. Pri nakupu bonov morate predložiti indeks ali študentsko izkaznico in osebni dokument. Na mesec vam pripada toliko bonov kolikor je delovnih dni.

Isic in lytc kartice

Na Infofotočki Dnš lahko kupite mednarodno študentsko in dijaško kartico Isic, s katero lahko uveljavljate popuste pri prevozih, vstopninah, izobraževanjih, telefonskih pogovorih, prenočitvah in še marsikje tako doma kot po svetu. Vsem mladim do 26.tega leta starosti pa je na voljo lytc, mladinska kartica popustov, ki je skoraj enakovredna Isicu. Cena posamezne kartice je 1100,00 sit. Vse kar potrebujete je osebni dokument in fotografija za Isic pa še indeks ali študentska izkaznica.

Knjižica ugodnosti in popustov išče oblikovalca

OBLIKOVALCI POZOR: Najboljša zaveznica študentske denarnice išče novo podobo. Predloge in informacije na . Nekaj iz oktobrskega dogajanja v klubu LokalPatriot:

LOKALPATRIOT

Sobota, 06.10. ob 10.00h
PINK PUNK TURNIR

Težko pričakovani turnir v pink punku bo! Prijave z letakom in LP zaključujemo dva dni pred pričetkom tekmovalja. Število prijav je omejeno, zato pohiti.

Petek, 12.10. ob 21.30h
DISCO BOOGIE NIGHT by Vlaho&James

Na sceno zopet prihajata lokalna fenomena odeta v podobe 70-tih let, ki vabita na celovečerno rajanje. Tiste, ki boste prečesali omare in se stilsko odeli, čaka brezplačna boula, ki jo bosta zvarili zvezdi večera. Vstopnine ni!

Petek, 19.10. ob 21.30h
Koncert ruske skupine OLE LUKKOYE

Skupina prihaja iz ruske stepe in je premierno v Sloveniji. Njihov stil se razteza od mračnjaške otožnosti, energičnih izpadov, pa vse do gotičnih podob. Skupina, ki ne bo odšla neopazno svojo pot naprej!
Vstopnina 600 SIT (konzumacija 200 SIT).

Sobota, 27.10. ob 21.30h
Koncert skupine CAMINOIGRA

Skupino tvorijo akademski imenja Tomšič (vokal in kitara), Boštjan Gombac (klarinet in flavte) in Blaž Celarec (vokal in tolkala) + gost. Njihove prvine segajo do jazza, ki je obarvan z etno pridihi, kar daje CAMINOIGRI poseben pridih prepoznavnosti na slovenski jazz sceni. Vstopnina 600 SIT (konzumacija 200 SIT).

V oktobru bo LP gostil še nekatere novosti tudi med tednom. Udomačili smo prve hišne DJ-e, klubski kino se bo odslej pričel točno ob 19.00 h, med projekcijami bomo preizkusili dolby surround system, gostili bomo DJ-e iz drugih klubov, skupaj z RICem organiziramo prireditve ob Tednu Vseživljenjskega Učenja (15.20. oktober), Galerije Simulaker pripravljajo likovno razstavo Dolenjska podoba itn. Vse podrobnosti boste izvedeli na , plakatih, letakih in na Infofotočki.

Naša pot v Zambijo

Sašo Novinec

Naša pot v Zambijo se je pravzaprav začela z drugim mestom v skupnem seštevku državnega prvenstva v raftingu, ki je pomenilo kvalifikacijo na enega najprestižnejših tekmovanj v raftingu Camel White Water Challenge.

29. avgusta se je osemčlanska ekipa iz Münchenskega letališča odpravila na dolgo pot v Afriko. V njej so bili člani Rafting kluba Gimpex Straža (Blaž Starič, Peter Vugrinec, Jure Franko, Marko Mihelič, Mitja Kerin, Sašo Novinec), ter član Bobrov Robert Malovrh in kajakaš Jaka Jazbec. Leteli smo v Amsterdam, nato v Nairobi, Lusako (glavno mesto Zambije), nato pa z avtobusom v 400 kilometrov oddaljeni Livingston.

Divji del reke Zambezi se začne pod veličastnimi Viktorijinimi slapovi. Reka je ujeta v kanjon, ki je eden od najdaljših in najlepših na svetu. Brzice na reki so oštevilčene od 1 do 21. Ta del velja za najboljšo enodnevno vožnjo z raftom na svetu. Prva dva dni

smo porabili za trening, pa tudi za kupovanje spominkov na tržnici. Prodajalci so prijazni in ti pristopijo na nevsiljiv način. Nadvse zabavno je kupovati spominke, kajti obvezno je zbijanje cene. Prodajalec te nagovori: "Tell me good price my friend!". Predlagaš mu nizko ceno, nato ti on predlaga smešno visoko ceno. Če dolgo vztrajaš pri svojem znesku, dobiš več spominkov poceni. Vsi smo se prav zabavali, ko so prodajalci z raznimi gestami dopovedovali, da je cena prenizka, npr. "You are killing me friend!". Vsi smo kupili kar zajetem kupček raznih lesenih kipcev. Vsak si je tudi kupil verižico z obeskom Njami njamija (to je Bog, ki se je bojda naselil v eni nevarnejših brzic Zambezi).

Naslednji dan je bil že uradni trening, ki bi minil brez posebnosti, če ne bi prišlo do zanimivega dogodka. Brzica "Hudičevo stranišče" je pokazala, zakaj se tako imenuje. V brico smo vstopili pravilno, ko pa smo bili v njej, se je raft nenadoma zavrtel in potopil. Vsi smo še sedeli v njem, čeprav je bil cel raft pod vodo. Verjetno je bila prav smešna slika, ko je sredi brzice šest ljudi

sedelo v vodi, rafta pa nikjer. No, drugi dan je trening že minil brez plavanja.

Med šestnajstimi ekipami (Avstralija, Brazilija, Češka, Italija, Japonska, Južnoafriška republika, Kanada, Kostarika, Mehika, Nemčija, Nova Zelandija, Rusija, Slovaška, Slovenija, ZDA) je bila naša vsaj na pogled najmanjša in najlažja. Prva preizkušnja je "time trial"; potrebno je čim hitreje priti čez brzico številka 5. Ekipa z boljšim časom dobi naslednji dan v šprintu na izpadanje lažjega nasprotnika. Žreb je določil, da startamo tretji. Zapodili smo se v brzico in uspela nam je dokaj "čista" in hitra vožnja. Tudi ostale ekipe so uspešno preveslale brzico. Prevrnili so se le Italijani, vendar so vseeno prišli skozi cilj. Osvojili smo drugo mesto, za Avstralci in pred Južnoafriško republiko, tako da nas je naslednji dan čakal dvoboj proti Brazilcem.

Šprint je disciplina, v kateri smo bili državni prvaki. Dva rafta štartata vzporedno in poskušata priti čim hitreje čez 700 metrov dolgo progo. Po zmagah nad Brazilci, Američani in Nemci smo se uvrstili v finale, kjer smo se pomerili z Avstralci, ki so zaradi boljšega časa izbirali štartni položaj. Prvi so vstopili v brzico, mi pa smo jim sledili in čakali na njihovo napako. Storili so jo na koncu brzice 12A, ko so prišli v manjšo rolo preveč levo. Ta jih je premaknila levo in nam odprla možnost za prehitevanje. Izkoristili smo jo in prvi pripeljali skozi cilj.

Tretji dan je bil na vrsti slalom. Postavitev je bila zelo zahtevna, saj so tretja točna vrata postavili na sredino role. Celotno progo smo prevozili brez dotikov z enim zgrešenimi vrati, kar nam je po prvi vožnji prineslo četrto mesto. V drugi vožnji smo šli na vse ali nič. V tretja vrata smo prišli preveč po sredini, kar je povzročilo prevrat čolna. Pri slalomu se šteje boljša vožnja od dveh. Nekaj ekip je izboljšalo čas iz prve vožnje, zato smo bili na koncu osmi. Zmagali so Novozelandci, pred Nemci in Avstralci. V skupnem seštevku smo tako padli na četrto mesto, Novozelandci pa so prevzeli vodstvo.

Četrty dan so bili na vrsti kajakaši v skupinskem spustu. Jaka je bil na brzici 1 že drugi. Nad četrty brzici je prevzel vodstvo in ga držal do naslednje brzice, kjer

ga je ga prehitel italijanski tekmovalac. Tako je ostalo vse do cilja, mi pa smo v skupnem seštevku napredovali na tretje mesto.

Peti dan je bila zadnja, najvažnejša disciplina, spust. Ekipa so štartale v dveh vrstah. Prvi v skupnem seštevku (NZ) je lahko zbiral štartno mesto. Vsi smo bili že nestrpni. 5, 4, 3, 2, 1, GO! Začelo se je. Do brzice 6 smo vozili odlično in si priveslali že kar 30 sekundno prednost. Vstopili smo v brzico 6, vendar nas je sredi brzice prevrnila rola. Eden od članov ekipe je bil kar nekaj časa pod vodo, vendar je končno tudi njega vrglo ven. Veslati smo morali proti toku, da smo pobrali veslo. Izgubili smo kar nekaj časa in padli na šesto mesto. Do brzice 7 nam je uspelo prehiteti Američane. V brzici smo prehiteli tudi Novozelandce. Pred brzico 8 nam je uspelo prehiteti še Kostariko. Pred nami sta bili le še Kanada in Avstralija. Na brzici 8 sta obe ekipi izbrali lažji prehod čez brzico ("Chicken way"). Mi smo se odločili za hitrejši in bolj zahtevni prehod. Nismo imeli sreče, saj se je rola nekoliko zaprla, mi pa smo že drugič zaplavali. Ko smo zopet štartali, smo bili na sedmem mestu. Do cilja nam je uspelo prehiteti Novozelandce. V spustu smo tako osvojili šesto mesto. Zmagala je Kanada, druga je bila Kostarika, tretja pa Avstralija. V skupnem seštevku smo tako osvojili nevhvalno četrto mesto za Avstralci, Kanadčani in Novozelandci.

Nekaj dni smo se preživeli v Livingstonu, uživali v lepotah narave in se čudili ogromnim slonom in podvodnim konjem. Tekmovalna sezona pa se je končala; čakajo nas individualni treningi in nestrpno pričakanje prihodnjih izzivov.

PARK LIGA 2001

Stanko Medved

Foto: Boštjan Pucelj

165 rekreativnih tekmovalk in tekmovalcev oziroma 55 ekip se je 30. junija 2001 pred 500 gledalci pomerilo v štirih športih, odbojki na mivki, košarki, nogometu, prostem plezanju. Prireditev je odprl gospod podžupan Adolf Zupan, pesnica Katja Plut pa je izvedla umetniški performans Nemi skok z mosta. Park liga se bo ponovila naslednje poletje; še več tekmovalcev, še več iger, še več zabave...

Časopis Park se zahvaljuje naslednjim pokroviteljem in oglaševalcem, ki so omogočili projekt:

Mestni občini Novo mesto, Špes grafiki, Piceriji Pronto, Foto Asji, Snemalnemu studiju Metulj, Avtošoli Riba, Avtošoli Zala, Trgovini Alp sport, McDonald'su, Urarstvu Budna, Trgovini Interšport Mercator, Računalniškemu inženiringu Brain, Družbi za propagando Oglas, Turistični agenciji Robinson, podjetju MTI Pavlič, Avtohiši Berus.

Medijski sponzorji projekta so bili: Radio Krka, Studio D, Televizija Novo mesto - Vaš kanal, Radio Odeon, Radio Študent.

Plakat je oblikovala Sandra H. Grum, videospot je posnel Klemen Dvornik, radijski jingl so naredili v snemalnem studiju Metulj pod vodstvom maestra Marka Pezdircina in prvaka mariborske drame gospoda Kristijana Ostanka.

Zmagovalci Park lige 2001

Odbojka na mivki - Ženske:

1. Rožice (Sandra Grabič, Špela Križ)
2. Brez veze (Andreja Uhan, Martina Horvat)
3. OD Žoga (Urška Stangelj, Sanela Majstorovič)

Odbojka na mivki - Moški

1. Potičkarji (Alojzij Babnik, Andrej Burja)
2. Dragomer (Lado Modic, Tadej Kramar)
3. Vrti se Floki (Sebastijan Mikša, Aljoša Rovani)

Odbojka na mivki - Mešani Pari

1. Tonka (Tonka Mrše, Ado Glavaš)
2. OD Žoga 3 (Andreja Uhan, Branko Zadravec)
3. Črni (Sanela Majstorovič, Sebastijan Mikša)

Košarka

1. Parketarstvo Novak (Zoran Vardič, Blaž Zupan, Marko Černe, Valdez Poljakovič)
2. TNT (Mladen Dakič, Igor Ivaškovič, Simon Golob, Vladimir Mihailovič)
3. Bronx (Edo Amf, Mišel Krajcar, Velibor Simič, Borut Rozman)

Košarka - kadeti

1. Rizle (Elvis Šušteršič, Andrej Markovič, Urban Božič, Gregor Šušteršič)
2. Leteči Podgurci (Anže Cerkovnik, Gregor Bevc, Sandi Kalin, Ivica Pršlja)
3. Oakley Team (Željko Rajak, Borut Stipič, Jure Zupančič, Božo Kostadinovski, Gašper Košmerlj)

Nogomet

1. G7
2. Ojejej DNŠ!
3. Manchester United

Plezanje - Ženske

1. Mateja Pucelj
2. Anela Bešo
3. Miša Novak

Plezanje - Moški

1. Sašo Erak
2. Boštjan Pucelj
3. Gregor Miklič

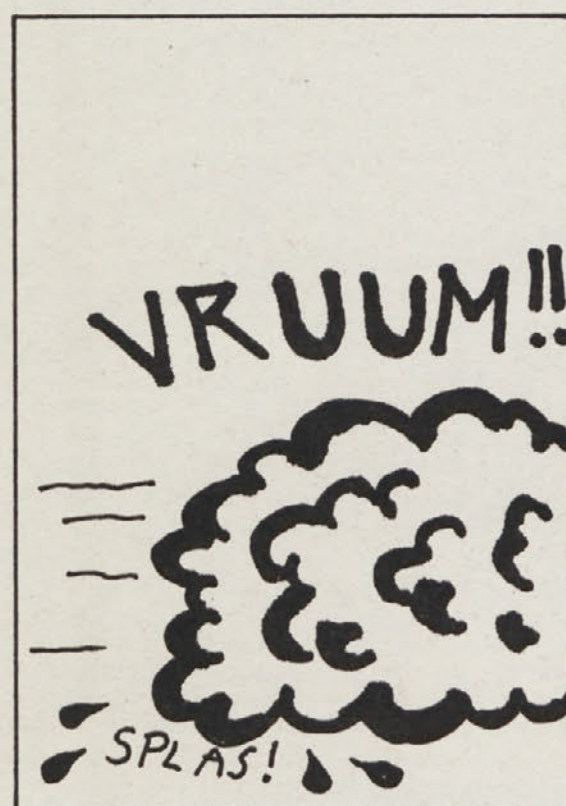
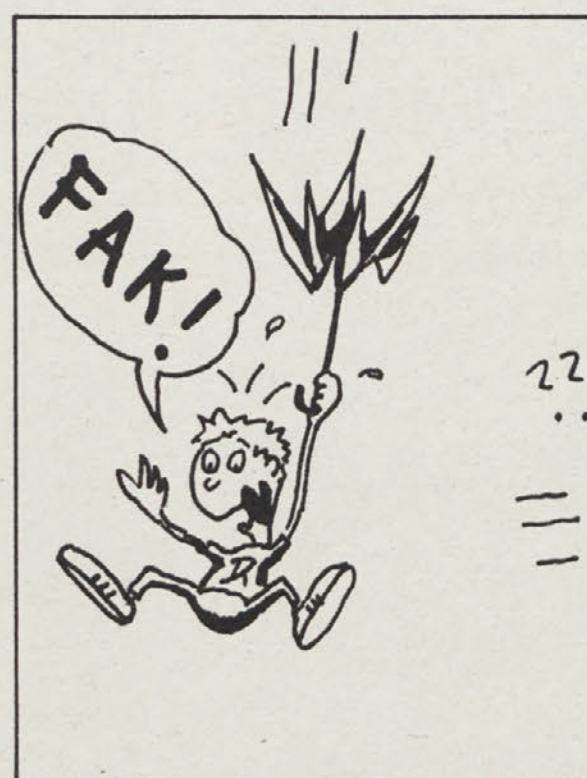

RUDOLF MEŠKI

PRVA ŽRTEV SEVERNE OBVOZNICE

2004 Mr.K

KONC

NOVOMEŠKI LIST

Če predolgo gledaš v praznino, bo praznina pogledala vate - torej skočiiiiiii!!!

Jure Primožič

Foto: Miha Žnidaršič,
Marko Zupančič

Bungee jumping je adrenalinski šport, ki ima korenine nekje v Pacifiškem otočju. Tam imajo že več kot tisoč let običaj, da morajo dečki, privezani za eno nogo, skočiti s 15 metrskega drevesa in tako dokazati, da so dovolj zreli za vstop v moški klan. Za noge so privezani na liano (neraztegljivo), velikokrat udarijo ob tla. Moderno inačico tega običaja je začel angleški klub ekstremnih športov, ko so 1. aprila 1978 prvič pripravili skok z mostu v mestu Bristol v Angliji. Čez dobro desetletje pa se je ta dejavnost razširila med ljudske množice, najprej v ZDA in Novi Zelandiji, nato pa še v druge konce sveta. Popularen adrenalinski šport je kmalu našel privržence po vsem svetu, kmalu smo ga dobili tudi v Sloveniji. Skoki se lahko izvajajo z žerjavov, avtodvigal, balonov, helikopterjev ... Največji bungee skok v zgodovini je leta 1997 izvedel Jochen Schwizer s približno 1012 m. Skočil je iz helikopterja in 1246 sekund prosto padal.

Bungee jumping je, kar se adrenalinskih športov tiče, eden najbolj varnih, saj ima trojno varovanje. Skakalec je pripet za noge, ki so tudi nosilne, prek trupa ter prek treh vrvi na most. Torej bungee jumping ni nevaren. Možnost nesreče je v razmerju dva proti milijon. Izvedenih je bilo že na milijone skokov, a le nekaj se jih je nesrečno končalo. Do nesreče največkrat pride, če skakalec ne upošteva navodil. Praktično nemogoče je, da bi se ti vrv sama od sebe ovila

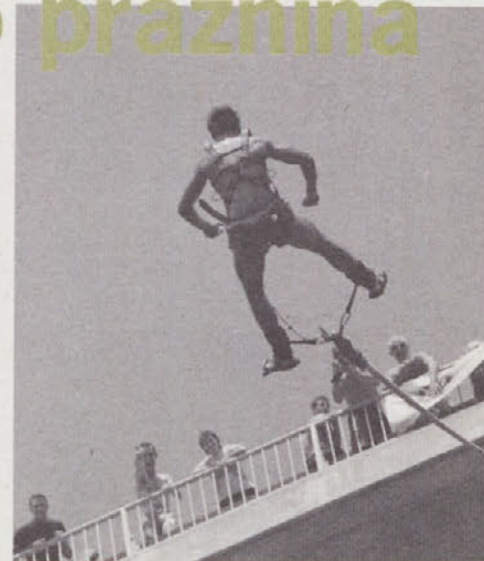
okoli telesa. Do poškodb lahko pride, ko se vrv po skoku ponovno skrči, skakalec leti proti mostu, takrat ga lahko postane strah in začne grabiti vrv, ki ga lahko ob ponovni raztegnitvi poškoduje. Torej med skokom ne smeš prijemat vrvi, le sprostiti in uživati moraš! Pomembno je, da si zdrav, da nimaš slabega srca in ožilja ali bolezni oči.

V Sloveniji je možno skočiti z elastiko s 55 metrov visokega Solkanskega mostu pri Novi Gorici. Skoki se izvajajo vsak vikend, od srede aprila pa do sredine oktobra. Za skakanje z elastiko ne potrebuješ nobene opreme ali predznaja. Pred skokom moraš podpisati izjavo, da si zdrav. V primeru, da še nisi polnoleten, moraš imeti dovoljenje staršev. Vso opremo dobiš na mestu skoka, kjer te prijazni fantje iz podjetja Top Extrem varno privežejo na vrv ter v odločilnem trenutku pomagajo z besedami: 3, 2, 1, bungeeeee ... Po skoku te počasi spustijo v čoln, kjer te odvežejo in že si pripravljen na ponovni skok. Da bi dolenjskim dijakom in študentom polepšali konec počitnic in jim omogočili nepozabne počitnice, so na Dijasu (dijaška sekcija) ob pomoči Društva novomeških študentov konec avgusta organizirali "Dneve adrenalina". Poleg raftinga, poleta z balonom in teniškega tečaja tudi skok z elastiko - bungee jumping.

Občutek, ki te obdaja, je neverjeten. Že ko so me za gležnje privezovali na vrv, sem začutil vznemirjenje, ki se je samo še stopnjevalo. Čutiš, kako ti razbija srce, ko pogledaš z mosta proti reki, s stopali stojiš na robu skakalnice, kot da bi stal na vrhu dvajsetnadstropnega bloka. Zatopljen v misli in pijan od višine zaslišiš ostale skakalce, ki začnejo odštevati. Začne se boj s samim sabo. PET ... Ok, tukaj sem, to je to! ŠTIRI ... Začneš zbirati pogum, kot ga nisi še nikoli prej, da se vržeš v globoko brezno. TRI ... Spomniš se še zadnjih napotkov, ki si jih dobil od organizatorjev: glej naprej, močno se odrini, iztegni roke in jadraj. DVA ... Počasi počepneš, pripravljen na pomilostitev. ENA ... Počutiš se bolj živega kot kdaj koli prej. BUNGEE ... Skočiš in zajadraš v praznino! Občutiš nepopisen adrenalin, ki ti kroži po telesu.

Občutek napetosti in navdušenja, pospeška od 0 do 100 km/h v samo 2.5 sekundah, letenja v ožino kanjona 50 metrov globoko proti zeleni Soči je nepopisno vznemirljivo. Nenadoma začne

zemlja leteti proti tebi in si rečeš: Oh, neeee! Priletel bom naravnost na tla! Potem začutiš nežno nategovanje elastike, ki te začne počasi ustavlja. Prsni koš in pas zanihata v ugodnem položaju in ko se elastika v dolžino štirikrat podaljša, se začneš postopno ustavlja, do kratkega postanka tik nad vodno gladino.

Skoraj se sprostiš in si rečeš: Ok, ni panike... vendar takrat opaziš, kako že letiš nazaj proti mostu. Ko že misliš, da te bo zabilo v most, elastika popusti in spet letiš navzdol proti reki približno s 85% višine prvotnega skoka. Po nekajkratnih zibanjih gor in dol se vrv umiri in fantje z mosta te počasi spustijo v čoln, kjer te odvežejo in skok je končan. A adrenalina še zdaleč ni konec, saj ga čutiš po telesu še kar nekaj minut po skoku.

To je neverjetna izkušnja, ki si jo boste zapomnili do konca svojih dni. Ni boljšega občutka kot zadovoljstvo, ki ga občutiš ob misli: Bil tam, naredil to!

park:reportaža

Etna: večno žareči mit

Nataša Ravbar

S temnimi sončnimi očali na nosu se vozimo v najetem puntu in od daleč opazujemo ogromen dim puhajoče Etna, ki se zdi, kakor da bi podpiral nebo. Veličina te skrivnostne gore se ne vda okoliškim vrhovom in s celotnega vzhodnega dela Sicilije nas na obzorju spremlja njena vulkanska aktivnost. Mogočni, odsekani stožec, ki predstavlja eno največjih turističnih znamenitosti v Italiji, se dviga nad obalo Jonskega morja. Kadeči se vrh je naše orientacijsko znamenje. Okna imamo odprta na stečaj in Manu Chao igra z največjo jakostjo decibelov. S komolci slonimo ven in če streha ne bi bila umazana od Etninega pepela, bi z dlanmi tolkli po njej in si dajali takt. V množici hrupnih avtomobilov in švigajočih vesp se počutimo manjvredne, ker se nam je pokvarila hupa. Prikrajšani smo za tekovanje v trobljenju, ob tem pa nas ni nič sram izrazov, za katere bi nam mama primazala klofuto. Ko nekajkrat izsilimo prednost in narobe zapeljemo v ulico z obvezno smerjo, se končno znajdemo na cesti, ki vodi proti največjemu še živečemu vulkanu v Evropi. Starost vulkana sega 600.000 let v geološko preteklost, ko so podmorski izbruhi postopoma začeli graditi ognjeniški stožec. Višina ognjenika, za katerega so bili antični pomorščaki prepričani, da je najvišja točka na svetu, se dviga več kot tri tisoč metrov pod nebo, vendar se nenehno spreminja, kar je odvisno od vrste in

moči izbruhov. V obdobju mirovanja, ko vulkan ne bruha, se njegovo delovanje kaže v izhlapevanju vodnih par in plinov iz žrel. Ko pa se lava v notranosti dvigne, po razpokah privre na dan in se izliva po pobočjih v obliki žarečih potokov vse do morja. Kraterji pljuvajo ognjeniške bombe in kihajo pepel. v času dokumentirane zgodovine je Etna kar 136-krat močno izbruhnila. Njene erupcije so bili domačini veseli le leta 329 pr. n. št., ko je lava prekrizala pot kartagazanskih vojski, ki je prodirala proti Siracusi in jih s tem rešila pred napadom. zadnji večji izbruh pa je bil pred desetimi leti. Večina naselij pod Etno leži v območju možnih tokov lave, groznje pa ne predstavljajo le izbruhi raztaljene kamnine, ampak tudi rušilni potresi, ki navadno spremljajo vulkanske aktivnosti. Kljub temu se prebivalstvo ne odseljuje drugam. Kar je zemlja izbruhnila, se čez čas spremeni v najbolj plodno prst in čeprav jih gora ogroža, jih hkrati tudi privlači. Ljudje se po vsakem izbruhu spet opogumijo in na pobočjih vulkana zopet zrastejo vinogradi in sadovnjaki agrumov. ohlajeni, črni potoki lave pa so vse gostejše posejani s stanovanjskimi hišami, hoteli in počitniškimi domovi. Ko se vulkan ujezi, se njegov vrh ovije v oblake dima in potresi zatresejo pašnike in vinograde pod njim. Erupcije, ki dosega več sto metrov v višino, delujejo kot prave apokalipse in številni izbruhi trajajo več tednov. Zemlja bljuva prah in

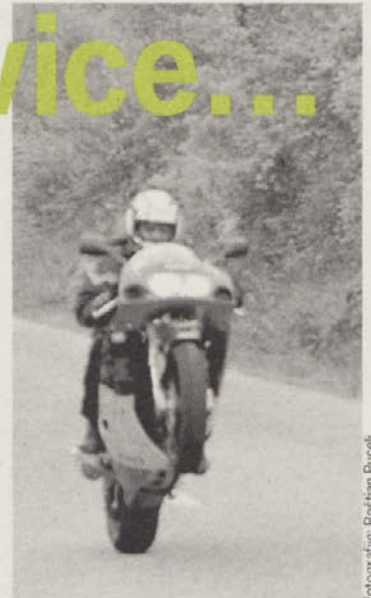
lavo ter uniči vso širšo okolico pod sabo. Že stari Grki so razlagali, da je Zeus zaprl zmaja s stotimi glavami v to strahospoštovanja vredno goro. Tokrat se je zmaj spet prebudil in dokler iz daljave opazujem ogromen dim, se počutim varno. prav malo mi je mar za vulkanski prah, ki mi sili v oči in usta, ter za potresne sunke, ki stresajo tla pod nogami. Ko pa se povzpnem na pobočja kraterja, mi zastane dih. Posebnost Etna so številni stranski stožci ali tako imenovana adventivna žrela. Skozi te bočne kraterje bruha lava, iz glavnega žrela pa navadno prihajajo le plini in para. Jugovzhodni krater je najbolj dejaven. Nemo opazujem njegovo delovanje, ki mi v svoji veličini daje občutek nemoči. V presledkih bruha in puha, vso to vulkansko predstavo pa spremlja grmenje in bobnenje. Žareče rdeče reke lave, ki se vali iz njegovega žrela, zaradi premočne svetlobe ne vidimo, vendar jo izda puhteči dim. Z odprtimi usti strmim v čudovit naravni ognjemet vulkanskih eksplozij. Razširja se vonj po žveplu. Vsake toliko časa se predrami najvišji krater in puhne oblak dima, zatem pa močno poč. Zvok je podoben tistemu, ki ga povzroči vojaško letalo, ko prebije zvočni zid. Srce mi poskoči in adrenalin požene kri po žilah. Naenkrat se zmrachi in sončna obala pod mano se skrjuje v oblakih dima. Začutim potrebo, da vase zlijem kozarec dobro ohlajenega limonchella, saj se mi zazdi, da bo kmalu napočil trenutek, ko se bom dotaknila pekla. Verjeti začnem Homerju, da v ognjeniku prebivajo enooki kiklopi in se ustrašim, da me bojo potegnili za seboj v žgoče žrelo. Gora vseh gora pa tuli iz največjih globin svoje notranosti. Z njo se spopadajo pripadniki civilne zaščite, inženirji in vulkanologi, ki iz najvišje ležečega observatorija na svetu spremljajo etnne vulkanske pojave. "Stop! Basta!" se za nami derejo karabinjeri, ko se poskušamo narediti nevidne in obiti cestno zaporo. "Dlje ne smete. Vulkanska reka je že prebila obrambni zid iz kamnja in boj za zgornjo postajo zavetišča Sapienze je izgubljen," nam

razložijo: "Nižji krater, ki neposredno ogroža vas Nicolosi, je zrasel že za sto metrov." Prebivalcem na pogorju ognjenika je lava vsakokrat, ko se zbudijo, bliže. Gorski vodniki in trgovci pa v seeno razmišljajo, da bi pustolovščin željnim ponudili lepote kadeče se gore, saj zvedavi turisti skrbijo za kruh v vaseh pod njo. Navadno je vrh vulkana več kot sedem mesecev na leto prekrit s snežno odejo in mirno prede, medtem ko ga oblegajo množice pohodnikov. Dopusča jim, da se povzpnejo prav pod vrh najvišjega kraterja. Presenetljivo je, da se je istočasno moč kopati v morju in gledati snežno kupolo na Etni. Pozimi pa na njena pobočja vabijo zimske radosti. Od Etna ljudje vzamejo vse, kar jim ponuja. Njena večnost je ciklična. Rodovitno pokrajino, nad katero vlada trajno žareči mit, obsijan s soncem, je občutil že pomembni grški naravoslovec in filozof Empedokles. V njem je vzbudila idejo o štirih osnovnih elementih; vodi, zraku, zemlji in ognju. Ogenj se spreminja v zemljo, zemlja v vino, vino v misel in vse tako do naslednje erupcije. Vendar so sedaj, ko je čas visoke sezone, hoteli na pobočju Etna že nekaj časa prazni. Le še najbolj neustrašni raje opazujejo goro iz varno oddaljene Catanie, mesta ob obali. Dovolj razburljivo se jim zdi že, če vulkanska nesnaga začini pico, ki jo uživajo sredi glavne piazze. Veter nosi pepel nad mesto ter odlaga na strehe avtomobilov in stojnice s sadjem. Neizmerne količine črnega prahu so občasno tako goste, da zaradi zmanjšane vidljivosti povzročajo preglavice v letalskem prometu. Na ulicah se nabira v zametih, da ga je občasno potrebno pluziti kot decembrski pršič. Razočarani, ker dlje od Nicolosija tisti dan nismo smeli, obsedimo v špagetariji. Vulkanski drobri naletava v obliki majhnih snežink, ki bodejo v obraz in hladno pivo se spremeni v blatno brozgo, še preden smo postreženi z domačimi njoki.

Ko z zobmi grabiš travice...

Torej, pred nami je nova sezona. Z novim urednikom. In sem mislil oboje presenetiti z zares opasnim ParkExtremom. S pohodom na Triglav, recimo. Po severni steni. Po lažji varianti sicer, a vseeno - severna je severna, nanjo sonce ne sije tako blagodejno kot na južno. Saj vem, Triglav je zljajnan, porečete, a je vseeno simbol slovenstva. Kakršenkoli pač že. In smo bili že o vsem dogovorjeni, gor naj bi nas gnali Bacek, Miši H. Grum in še nekaj stremeniranih alpinistov, a se je Bacek zadnji trenutek premislil. Gori je namreč vrglo nekaj krpice snega. OK, vse kul, a kako je potem gor prišlo sto žensk, vas prašam. Sto, Bacek! Ženski! Ja, kaj nam to pove o našem vrlem fotografu?

Triglav je torej odpadel in kot vedno sem imel na voljo samo še en dan, da se nečesa spomnim. In sem se spomnil na Lorča. Kdo je Lorč? Zagotovo ste ga že videli, samo niste vedeli, da je to on. Pa pojdemo lepo po vrsti.

Pred leti, pravzaprav pred leeeeeeeti, ko sem bil še mlajši, smo se nekoč ponoči, ko starši že spijo, zmatrani od tlake, s prijatelji izmuznili iz stanovanj in odšli v Henčkov dom. Kar seveda veliko pove o tistem času, če smo morali srutki mladoletni zabavo iskati v srcu oberkrainerske muzike. Tam sem, še čisto šmrkav pod nosom, v veliki skupini ljudi opazil Lorča. Takrat sicer še nisem vedel, kdo je, čeprav so ga vsi poznali. Vozil je motokros in je z ne preveč napora z golimi rokami lahko zavrnil ponjivo balanco ... Ko si mlad, se ti nekaj takšnega za vedno vtisne v spomin.

Lorč, Mervar Lovro uradno, je dolgo časa vozil motokros. Spomnim se ga, da je večkrat prišel v Dolenjske Toplice, kjer je bila motokros steza in so sponzorirali motorje. Tam smo puščali veliko denarja, pa se je eden od nas spomnil, da bo malo prišparal in je poceni kupil 500 kubično motokros hondo. Zakaj je bila poceni, smo spoznali že takoj, ko jo je pripeljal na stezo. To žival od motorja se namreč ni dalo voziti počasi, hitro pa seveda znali nismo. Poleg tega je bilo potrebno motor vžgati na noge, z zaganjalno ročico, pri tako velikem navoru pa je to pomenilo, da bi si povsem z lahkoto zlomili nevajene nožice, saj je bilo zaganjanje tistega motorja podobno zaganjanju traktorja na roke ... Traktorja še nikoli sicer nisem užigal na roke, a če bi kdaj ga, si predstavljam, da bi bilo podobno. In smo tisti motor bolj kot ne gledali, dokler ni pristopil Lorč in vprašal, če si ga lahko malo sposodi. Jasno, zakaj pa ne. In ga je zakurblal s tako lahkoto, da smo pozabili zaprti usta, ko pa je privil plin do konca in odšibal po polju detelje, da je frčalo na vse strani in ga je zadnje kolo dobesedno prehitevalo, ker ni moglo sproti odvajati vse energije, smo dobesedno popadali od navdušenja. Čež deset minut je motor vrnil, malce je bil rdeč v obraz in malce poten, a se mu je videlo, da je užival vsako sekundo. Seveda se je pod vtisom Lorčeve vožnje na motor usedel tudi lastnik, a ko je malce bolj pritisnil, si je priigrail odprt zlom noge.. Grdo, kaj naj rečem ...

Po dolgih letih motokrosa je Lovro 90. leta predsedal na cestno hitrostne dirke. Najprej je vozil klaso 250 ccm, končal pa v klasi 600 ccm super sport.. In bil leta 96. tudi državni prvak. Kar o njem pove vse, se strinjate? Nekoč sem Džurota, ki slovi kot najhitrejši zobozdravnik in najboljši zobozdravnik med motoristi, vprašal, kako vozi Lorč. In je rekel dobesedno takole: Če ovinek zaradi fizikalnih zakonov dopušča hitrost 100 KM/h, se večina nas normalnih motoristov peljemo 96-97 km/h, Lorč pa noter prže kakšni 115 km/h. Ja, nisem imel nič drugega in sem ga pač poklical. Pa me je prosil, če me lahko pokliče nazaj čez deset minut, ker da je ravno na policiji, da ga nek policaj po krivem obtožuje, da je čez Gorjance malce čudnu vozil. Kar da je totalno natolcevanje itd in ko to reši, me pokliče. Ja, Nini, Backu, Grdinu in Hugotu nisem povedal, zakaj me bo poklical nazaj. Niti jim nisem povedal, da med motoristi Lorč ne najde junaka, ki bi se peljal z njim. Čeprav motoristi itak zaupajo samo sami sebi. Lorč je res poklical nazaj in zmenili smo se, da se dobimo v gostilni Rojč v Laščah. Ob cesti proti Kočevju, ki je bajne idealna za motoriste, ker ima dober asfalt in malo prometa. Nina in Bacek in Grdin so vpili, da naj vozim bolj počasi, Hugo je bil tihi, ker je vedel, da vse zapišem; poskusil se je delati pogumnega, a ga je obraz malce izdajal. Ampak ni pisnil ... Extremci so vpili, čeprav mi ni bilo jasno, kako bo šele potem, ko jih bo v roke vzal zares pravi dirkač?! A o tem niso razmišljali. Jaz pa tudi ne, da mi ne bi poguma vzelo ... Zazvonil je telefon. Lorč je spraševal, kje smo. Ja, z motorjem so bili hitrejši, čeprav sem nevedo tiščal kot bika. Sedijo pri Rojcu, je povedal, hladijo se s sokom. Mi pa naj gremo kar naprej, dobili se bomo malo ven iz Smuke. Seveda nismo prišli prvi, motorja sta mimo nas švignila kakor strela. Nehote sem pohodil plin in jima poskusil slediti, a sem med vpitjem potnikov komaj ostal na cesti, tako da sem bil prisiljen zmanjšati hitrost. Prižgal sem iz ovinka in komaj zaustavil, ko sem zagledal Lorča in Lukata. Stopili smo iz avtomobila, se pozdravili, spregovorili nekaj besed, a pogledi so nam ves čas uhajali k Lorčevemu suzukiju 750 GSX R, ki ima pod širokim rezervoarjem 141 konjev in tudi zgleđa kot opasna žval. Ej, ne bom lagal. Prva se je prijavila Nina. Jaz sem bil tako prestrašen, da nisem hotel prvi, Nino je pa kar metalo od pričakovanja. Lorčeva žena ji je dala čelado in jakno in že je sedela na malce dvignjenem zadnjem sedežu.. Par besed, kako naj se nagiba, kje naj ima roki itd, potem je Lorč zaštartal močan motor. Ej, Lorč, previdno, zaprosim. Nina je naša lektorica in deklica za PR Ni problema, jasno, odvrne Lorč, bom šel čist počas. Oddahnem si. Lorč potem privije plin in dobesedno ju odkatapultira po cesti. Nina privita čisto obenj, motor pa tako nagnjen na cesto, da se zdi skoraj nemogoče, da še nista spolzela. Priznam, dlake na hrbtu so se mi naježile in kar naenkrat se mi je Nina zasmilila. Še takega še nisem videl, res. Bacek in Grdin sta ob cesti iz

ovinka lovila posnetke, bližajoči motor se je slišalo že zelo od daleč. Ko sta spet privdajala mimo, se mi je zdelo, da ne bosta speljala vseh ovinkov. Kar srce se mi je zaustavljalo od groze. Ko je Lorč ustavil ob nas in je Nina vriskala od navdušenja, se je navdušil Grdin. Malce je imel težave na svojo košato glavo nataktniti čelado, a ko mu je nekako uspelo, je Lorč že potegnili. Grdin se mi ni smilil, ker sem po Nini vedel, da nadvse uživa, čeprav mu dupe gate žvače. Ko sta parkirala, je od našega fotografa kapljalo, drage rdeče čevlje pa je imel rahlo podrsane - Lorč je en ovinek močno položil ...

Evo, vrsta je prišla name. Obležene sem imel sveže spodnje hlače, da me čistega pripeljejo v bolnico, če bo šlo kaj pozlu. Stara navada, kaj naj rečem. Čeprav, ko sem se še v gimnaziji čelno pritisnil v stoenko, so bile gate tako krvave, da bi bilo vseeno, če bi bile sveže ali ne. Ko sem videl, kako Lorč vozi, mi je bilo popolnoma jasno, da so čiste gate nepotrebne, tako in tako ne bo od mene nič ostalo, če naju kje skipa. Za vsak slučaj sem pobožal Maksa in poprosil Nino, naj ga pazi. Mislim, ko me bodo peljali v bolnico ali kam. Lorč mi je hudomušno pomežiknil, njemu je vse skupaj zabavno. Zajaham mašino in roki naslonim na rezervoar. Lorč z vso močjo opizdi vseh 141 konjev, da znorijo in planejo na vso moč. V sekundi sva v ovinku, tako ostrem, da se mi zdi, da ga niti z najboljšo voljo ne bova zvozila. FAAAAAK je bila beseda, ki se mi je cmarila v možganih. Le kaj mi je tega treba bilo, vas prašam!! Iz levega ovinka spolziva z desnega in še preden motor dobro podre, se že nagibava v drugo smer. Prvih nekaj ovinkov sem občutil bolešno željo, da bi z zobmi grizel ovenele travice ob cesti, da naju le ne bi zabilo ven. Lorč je kršil vse zakone fizike, vam povem. Kmalu pa sem ugotovil, da očitno ve, kaj počne in sem začel uživati. OK, saj strah je še bil nekje zadaj, bil je malce počasnejši od naju. Prehitela sva nekaj avtomobilov. Švignila sva mimo njih. Za bežen trenutek, ko sva bila vzporedno s potniki v avtomobilu, sem v njihovih očeh razbral zavist. Vem, da je zavist, ker je tudi v mojih očeh, ko mimo mene prižge kakšen hiter stroj. Moja nevada ima sicer tudi zelo veliko konjev, res, a jih je vsaj pol že pocrkalo zaradi častitljive starosti ... Lorč pred ovinki sploh ni zaviral, še pospeševal je, sem imel občutek. Nekajkrat sem poskušal pogledati na kazalec hitrosti, a mi ni uspelo nič videti. Zapomni sem si, do kje gre kazalec in se opomnil, da moram kasneje pogledati, kako hitro je to. A se je izkazalo, da je brzinomer pokvarjen, da pa smo po Lorčevem občutku leteli kakšnih 180. Po moji trdno stisnjeni ritki bi rekel, da sva se približala 220, a saj ne vem, sem amater. V Smuki je obrnil in pritisnil, da naju je potegnilo na zadnje kolo in sva kakšnih 100 metrov gledala naravnost v nebo. Če bi me takrat recimo kakšen sovražnik hotel ustreliti v srce, me ne bi zadel, kajti srce mi je utripalo v petah ... Neverjeten občutek, res. Ko skoraj letiš po cesti. Še nikoli nisem doživel kaj

takega. OK, enkrat me je Stibro peljal 200 čez Plavo laguno in nisem imel čelade, a tam je bilo naravnost in le kakšne pol minute. Lorč si je za vsakega od nas vzel petnajst minut. Ko je vsakič, ko je dostavil koga od nas, snel čelado, je tudi od njega teklo. Sem ga vprašal, ali je tudi za njega tako naporno kot za nas zadaj in ali morda ne more zapeljati vseh, pa je odvrnil, da je moral na dirki eno uro voziti na vso moč in da bo tudi to zdržal! Pripeljala, ne, priletela sva mimo naših. Čeprav me je bilo strah, sem dvignil eno roko z rezervoarja in pokazal dvignjen palec. Extremovci so padli na rit. Kasneje, ko smo delili občutke, so vsi priznali, da so želeli narediti enako, a niso imeli poguma. No, jaz sem ga imel. Pa ne, da se s tem hvalim. Res ne. Ko je Lorč zaustavil in sem razjahal, sem se komaj zadržal na nogah. Prav vsaka mišica posebej mi je vibrirala, adrenalin plal po žilah, roki sta se pa tako tresli, da sploh nisem mogel sneti čelade in se mi je vizir totalno zarosil, da me je kar malce panika ujela ... Na motor je sedel Boris. Povedali smo mu, kako naj se nagiba in kje naj se drži, a je naš Hugo vse delal kontra. Kasneje je povedal, da je totalno užival, a da ga je bilo tako strah, da je renčal pod čelado. Bacek, ki je menda še lažji od Nine, pa je ob cesti videval posušene encijane. Tako nizko sta menda šla. Saj je natrosil še marsikakšno nabrito, a sem bil tako adrenalinski, da si nisem zapomnil. Seveda me je Maks spomnil na obljubo. In vprašam Lorča, ali bi počasi, pooooočasi zapeljal tudi njega in ali ni morda premlad. Ja, seveda ga bo zapeljal, pooooočasi in ja, ni premlad, njegov Maks ima namreč šele svojih pet let, pa že sam našiga majcenega krosovca ... Maksu dam čelado in ga s tresočo roko posadim Lorču za hrbet (če tole bere Monika, njegova mati, bom moral verjetno klečati na trdo kuhanem fižolu!). Maks se ga je oprijel kot klop in še sreča, kajti Lorčev pojem počasnosti se od mojega razlikuje. Sta res divjala. In ko ga je pripeljal nazaj, je tako močno pritisnil na prvo zavoro, da je zadnje kolo vrglo najmanj meter v zrak ... Ufff!

Vili Šini Kojoti

ROBINSON

TISTI, KI SMO KUL, POTUJEMO NA MATURANCA Z ROBINSONOM!
ZAKAJ?

Ker je to domača agencija (živijo na Glavnem trgu 1 v Novem mestu), ker imajo licenco in izkušnje z delom v turizmu (15 let), ker imajo dobre hotele, ker imajo kul animacijo in izlete (ne bomo sam' pil in ležal...), ker so za dober žur, ker so poceni (44.900 SIT)

PRIPRAVIJO NAM PREDSTAVITEV Z DIAPOZITIVI, KJER DOBITE ODGOVOR NA VSA VPRAŠANJA!
Za predstavitev se dogovorite po telefonu 07/33 828 00, kjer dobite tudi vse ostale informacije!

Ekonomija slovenskega (ne)znanja

Matej Rutar

foto Tomaž Grdin

»Učenje ni polnjenje vedra, temveč netenje ognja.«
William Butler Yeats

Včasih, ampak res le v redkih primerih, se med učiteljem, profesorjem na eni in učencem, študentom na drugi strani splete posebna vez. Most, ki poveže prepad med generacijami, stke odnos, ki daleč presega običajne v izobraževalnem procesu. Morda sem imel srečo, ampak meni se je to zgodilo. Boječi začetki vzpostavljanja prvih stikov so prerasli v trden odnos enakosti in iskrenega prijateljstva. Iztok Ostan je bil moj profesor ekonomike v prvem letniku Fakultete za pomorstvo in promet v Portorožu. Najprej je pritegnil mojo pozornost s svojim drugačnim pristopom, kasneje sem spoznal in začel ceniti njegov puntarski duh. Morda se ga kdo spomni po gladovni stavki in pohodu iz Kopra v Ljubljano, v boju za izboljšanje kvalitete učnega procesa v slovenskem visokem šolstvu. Tudi sam sem se začel zavedati, da živim v družbi, in ko je moj pogled segel čez konico mojega nosu, v taisto družbo, kjer je marsikaj narobe, sem spoznal, kaj ga je gnalo v tako radikalne proteste. V pogovorih z njim sem dobil tudi gradivo za ta članek, saj se mi zdi, da se o resničnih problemih našega sistema izobraževanja premalo govori in sliši. Tudi med nami, študenti. Problemi, ki se pojavljajo, so povezani s kakovostjo znanja, ki ga pridobimo v času izobraževanja. Najprej smo hodili v osnovno šolo...

Po raziskavah o znanju matematike in naravoslovja v osnovni šoli, ki ga je opravila organizacija IEA s sedežem v Bostonu¹, so med drugim ugotovili, da so slovenski osmošolci med najmanj obremenjenimi na svetu, saj smo s skupnim številom ur pouka, časa za učenje in domače naloge pristali na zaskrbljujočem zadnjem mestu. Osmošolci imajo tak odnos do znanja: da je pomembno biti dober v matematiki meni 69% učencev (mednarodno povprečje 86%), v naravoslovju 44%, to je najmanj na svetu! (mednarodno povprečje 77%), v materinščini 70% (mednarodno povprečje 86%). A vsaj nekje smo v vrhu: času za zabavo pripisuje pomembnost 97% učencev (mednarodno povprečje 92%). Kar se Janezka nauči, to Janez zna.

V drugi mednarodni raziskavi o funkcionalni pismenosti in udeleženi odraslih v izobraževanju, ki je potekala v dvajsetih državah z vsega sveta², smo Slovenci pristali na tretjem mestu. Z zadnjega konca, seveda. Funkcionalna pismenost je bila opredeljena kot zmožnost razumevanja in uporabe vsakodnevnih informacij: prebrati rok uporabe na steklenički z zdravili, odbrati vrednost na grafu, izračunati kakšen procent ... Nič posebnega, boste dejali. Težavnost so razdelili v pet razredov in ocenili, da se mora človek za normalno življenje v sodobni družbi prebiti vsaj v tretjega. A tega po rezultatih raziskave ne zmoro od 60-70% Slovencev! Le

13% se jih je uvrstilo v najvišji razred. Za primerjavo: na Švedskem jih je v najvišjem razredu 60%!

Slovenski šolski sistem temelji na "drilu", nabiranju točk in boju za najboljšega v razredu, kvaliteta pa ostaja v ozadju. Problemi se začnejo v osnovni šoli, končajo pa pri izobraževanju odraslih, t.i. vseživljenskem učenju. Tudi vmes ni nič bolje. Študent naj bi po končanem študiju s svojim znanjem sprejel nalogo reševanja problemov v praksi. A kako naj se tega zave, preden pride na delovno mesto, če pa je ves čas študija na polnjenju vedra? Kako naj študent najde iskrico, ki bo prižgala ogenj njegovih sposobnosti, ko mora v času izpitnih rokov sproti pozabiti opravljene izpite, če se hoče naučiti novih? Kako naj se ob tem zave, da se uči zase, za svojo prihodnost, ne pa za čim višjo oceno, ki je, tako nam pravijo, najpomembnejša?

Verjetno ste opazili, da se mnogo dijakov pri nas po končani srednji šoli vpiše v najrazličnejše ekonomske, menedžerske in poslovne visoke in višje šole, pa tudi druge družboslovne smeri ne ostajajo neopažene³. Očitno nas strah pred materialnim pomanjkanjem žene za srečo, ki smo jo imenovali denar. Če denar vrta svet in imamo pred očmi dejstvo, da je 95% denarja na svetu knjižnega, ostalih 5% pa gotovina, hitro ugotovimo, da svet naprej poganja iluzija številki zapisanih na papirju, nad katero imajo oblast centralne banke in seveda večinski lastniki (multinacionalke itd.).

Naj se povrnem nazaj na uvodno misel, prof. Ostan nam je pri urah ekonomike predstavil tudi alternativno ekonomijo, marksizem, ki ga ne povoha nihče več, ter lastno teorijo industrijske reprodukcije⁴, kateri bom posvetil ostanek članka. Zakaj? Zaradi preprostega razloga: v šolah več ali manj vidimo le eno plat medalje, šele pogled z druge strani nam odkriva slabosti, ki smo jih prej (ne)hote spregledali. Poleg tega nam pomaga razumeti, zakaj je zlasti v naši družbi tako mačehovski odnos do znanja. Teorija izhaja iz družbenih moči posameznih skupin, ki potem vplivajo tudi na delovanje podjetja in države.

V začetku 20. stoletja je lastnik tudi vodil podjetje, nato pa je najel ljudi, da so ga vodili zanj - menedžerje. Ti so prevzeli vodilno vplivnostno vlogo v podjetju. Avtor razdeli ljudi v delovnem procesu na tri glede na vpliv različne sloje. Delavci ne obvladajo niti lastnega dela (izpolnjevanje ukazov), strokovnjaki obvladajo svojega, branijo pa se tudi pred vplivi drugih, visoko vodstvo pa ima največjo moč, saj vpliva na vse in so, kot rečeno, celo vplivnejši od formalnih lastnikov podjetja. Pri prehodu iz industrijske družbe v informacijsko so menedžerji začeli izgubljati svoj vpliv: hierarhična organizacija

podjetja se spremeni v mrežno, avtoritativno vodenje v participativno, srednji sloj strokovnjakov veča svojo moč, nevladni sloj delavcev pa izginja ob vse večji robotizaciji. Tehnološki razvoj je torej začel zmanjševati moč (in prihodke) menedžerjev, zatorej imajo ti majhen interes za razvoj. Blokade se kažejo kot majhno povpraševanje po strokovnjakih z visoko izobrazbo, nespodbujanje dela inovatorjev in predvsem z nizko gospodarsko rastjo (splošna značilnost po letu 1970). V času te informacijsko tehnološke revolucije je znanje najpomembnejši produkcijski faktor, zato pridobivajo na moči strokovnjaki - srednji vplivnostni sloj - ki se po moči vse bolj približujejo menedžerjem. Vpliv menedžerjev in njihove položaje v tem času najbolj "ogroža" visoko strokovni kader, ki predstavlja glavnino srednjega sloja.

Na Zahodu imajo pravni lastniki vendarle vpliv na delo menedžerjev, ker je konkurenca močna, so menedžerji prisiljeni "popuščati", upoštevati strokovnjake, spodbujati razvoj. Veliko na slabšem pa so dežele, kjer je trg majhen, monopoliziran, kjer lastnikov "ni" oz. so nevladni (državno in družbeno lastništvo produkcijskih sredstev). To pa je bilo izrazito prav v bivših socialističnih deželah in je aktualno v veliki meri tudi danes v Sloveniji. Država se s carinami zapira pred tujo konkurenco, nastajajo monopoli na domačem trgu (Telekom, Petrol, Mercator ...), državna birokracija pa upočasnjuje poslovne postopke. Nekaj menedžerjev, ki ostane v podjetju s svojimi vezami in poznanstvi ureja odnose z državnimi centri moči. Gospodarske organizacije bistveno premalo povprašujejo po znanju. Število kadrovske študijske se je od 44000 ob koncu osemdesetih let zmanjšalo na vsega 2000 ob koncu devetdesetih, čeprav Svet za visoko šolstvo RS ugotavlja, da imamo mnogo premalo ljudi z visoko izobrazbo. Industrija, ki potrebuje znanje, v Sloveniji usiha, krepi pa se trgovina (večinoma s tujim blagom), ki za uspeh na takem domačem trgu ne potrebuje veliko znanja. Velik je vpliv države na gospodarstvo. Država je glavni ponudnik delovnih mest. Za zaposlitev v birokratskem državnem aparatu ne potrebuješ znanja, potrebuješ predvsem diplomu, "papir". Takemu stanju so se prilagodile tudi šole... Diplome so postale zelo iskano, konjunktorno blago - diplome, ne pa znanje, seveda! Zdi se, da nimamo študentje nič proti temu, pa tudi naši starši ne. Prilagodili so se tudi dijaki in kot kažejo prikazane ankete v začetku članka, so tudi osnovnošolci povsem nezainteresirani za resno študijsko delo.

Zakaj ne bi prodajali diplom, razmišljajo šole in fakultete? Seveda, razpišemo veliko prostih mest za izredne študente, jim zaračunamo šolnino, strpamo v učilnico, opravijo nekaj lahkih izpitov (najprej plačajo, potem pa bi se morali še učiti?),

na koncu pa diplomirajo. Ali pa razpišemo nove smeri v rednem študiju, pa ne zaposlimo novih predavateljev, koga pa briga, če profesorji predavajo 15 predmetov⁵. Vse OK, nam denar, njim pa diplome. Kaj pa znanje⁶?

Morda se bo zdel komu ta članek zelo črnogled, kot nekakšna "teorija zarote", ampak opisani problemi dejansko obstajajo. Večina ljudi (srednji sloj), se s svojim zadržanim dohodkom ekonomsko osamosvaja, in zdi se mi da so se najpomembnejše nove neekonomске motivacije (self help skupine, duhovna gibanja), ki spreminjajo, po vsem povedanem, negotovo sedanjost v boljšo(?) prihodnost.

Vsak zna kritizirati, saj mnogi opazijo napake in ponavadi neučinkovite bližnjice, ki jih ubira sistem, a problemi sami obstajajo še naprej. Potrebno je iskati nove, alternativne rešitve, nato pa živeti po njih. Korak, pri katerem večina odpove. Kot navdušenec nad preprostim načinom življenja sem videl da so t.i. "primitivna ljudstva" (Aborigini, Severnoameriški Indijanci) bolj cenila modrost kot pamet in tako znala oceniti, kdaj si "belokožci" sebi kopljejo jamo. Očitno smo z načinom življenja, kot ga poznamo, izgubili to hvalevredno lastnost. Na žalost tudi izobrazba postaja le sredstvo, da se prebiješ "h koritu", da se lahko potem izkorističa podrejene, kar je tudi preprost prevod zgoraj opisane teorije industrijske reprodukcije. Izobrazba naj bi nam vračala vsaj delček vpogleda onkraj prvega videza stvari; da znamo v tem svetu prepolnem informacij, ki jemljejo le energijo, izbirati in uporabiti tiste, ki so za nas koristne, ter pustiti ostale, da gredo mimo. Ker pa je državi očitno v interesu, da ima pod seboj kup diplomiranih butcev, moramo zase poskrbeti sami.

Morda bi za začetek namesto fuzbal tekme po TV, prebrali kakšno knjigo, "za katero nikoli nimamo časa" ali namesto piva v najljubši gostilni odšli s prijatelji na sprehod nekam, kamor še niso potegnili asfalta. Saj poznate znameniti taoistični izrek: "Pot, dolga tisoč kilometrov, se začne z enim samim korakom".

1 Andreja Žibert: Po obremenitvi šolarjev smo med zadnjimi, Delo, 8. 12. 2000

2 Manca Košir: Slovenska pismenost in nepismenost, Ampak, št. 2, letnik 1

3 Leta 1995 je bilo v poslovne in družboslovne smeri vpisanih 36% študentov, v EU le 25% (Svet za visokošolstvo RS, Gradivo za pripravo izhodišč..., 1997)

4 Iztok Ostan: Teorija industrijske reprodukcije, Fakulteta za pomorstvo in promet

5 Dr. Majda Prijon, dr. Josip Zohil: Reprodukcijska znanja ali neznanja v visokem šolstvu v Republiki Sloveniji, Monografija, 2000

6 Raziskave ugotavljajo, da bo ob vstopu v EU propadlo 70% gospodarskih organizacij v Sloveniji

Sive jelše se poleti preselijo na Nadižo

Samo Dražumerič

"Tukaj bomo razmetali lene kosti?" me je v začetku februarja vprašala prezebela blagajničarka Rozi in nejeverno motrila v dežne oblake potopljeno dolino, ki je uživala v topečem se snegu. Gospodar rodu Zok je sledil taborniškemu zakonu, "tabornik je iznajdljiv", in poznavalsko izbiral prostor za kuhinjo in kopalnico.

Taborniki rodu Sivih jelš iz Trebnjega smo s pripravami na letno taborjenje pričeli že sredi zime. Takrat seveda še nihče ni verjel v uspeh misije, a v začetku julija smo se z zajetnim kupom opreme znašli na smaragdni obali rečice Nadiže v Breginjskem kotu. Dvanajsterica prekaljenih tabornic in tabornikov je v štiriindvajsetih urah postavila šotore, kuhinjo, jambor za zastavo in kopalnico. Kljub temu, da smo mojstri improvizacije, smo zaskrbljeno sprejeli Evgenovo (lastnik zemljišča, na katerem smo taborniki) novico o presahnitvi potoka, ki naj bi nas oskrboval s pitno vodo. Prijazni lastnik se je zavezal, da bo vsak dan dostavil potrebno količino neoporečne tekočine. Naslednji dan je prispela glavovina nadebudnih tabornikov, ki je razočarano ugotovila, da ni ne elektrike, ne priključka za internet, kaj šele signala za življenjsko potrebne mobilne telefone. Vendar so se lica mlajših tabornikov razjasnila, ko smo jih odpeljali na ogled bližnje okolice tabora. Kristalna rečica je s široko odprtim naročjem vabila v osvežujoče tolmune. Vodniki in člani so se razkropili in iskali primerne kraje za vodove koticke, postavili ognjišče in vhod v tabor. Marjivi člani Prebitih termitov in Zapoznelih pikapolonic (starejši skupini tabornikov - grčje) so pod vodstvom Kavke postavili še oglasno tablo in taborjenje se je lahko pričelo. Taborno vodstvo (starešina Kova, taborovodja Mih, programski vodja Natali, bolničarka Juli) nam je pripravilo neusmiljen dnevni red. Nejevoljno smo vstajali ob sedmih (nočni stražarji so s svinčnimi vekami poskušali utišati dežurno piščalko), čez deset minut smo glodali tekaško progo in molče preklinjali razigranega vodja razgibavanja. Po zajtrku in jutranjem zboru se je začela gozdna šola (daljna sorodnica prave šole), kjer medvedki in čebelice (taborniki starosti od sedem do deset let, v nadaljevanju MČ) nabirajo znanje, potrebno za osvajanje večšin.

Po kosilu je bilo običajno na vrsti kopanje, sledili so izleti v bližnjo in daljno okolico. Po večerji pa spuščanje zastave in program ob tabornem ognju. Vendar je dnevni red fleksibilna zadeva, ki se ga taborniki ne držimo kot pijanec plotu. Že drugi dan taborjenja smo se odpravili v Robidišče, najzahodnejšo slovensko vasico s šestimi stalnimi prebivalci. Na cilju so se mlajši pred restavrirano črno kuhinjo uprli, tako da smo grče utrjene MČ, hočeš nočeš, v tabor prepeljale z avtomobili. Za nagrado so mlajši ob desetih zvečer zaspali brez dodatnih opozoril in groženj s kazenskimi stražarji. Tretji dan je mineval v pripravi na opravljanje večšin. Vod X-fruci pod vodstvom Frančeškota se je pripravljala na osvojitve partizanskega kurirja in za šalo so vrli mladci uredili še igrišče za nogomet. Vod Ne znam prebr't (vodnik Medo) se je ukvarjal s prvo pomočjo, zdravilskimi vedami in pomagal pri postavitvi tipija (indijanski šotor). Vod Neotralci (vodnika Pika in Jerry the Štrudel) pa je kuharici pomagal pri pripravi večerje in zgradil brv čez prijazno rečico. Zvečer je skupina štirih vodnikov, treh MČ in okorela grča, neuspešno poskušala ukrasti zastavo idrijskim skavtom. Četrty dan smo proglasili za indijanski. Mlajši člani so poslikali tipi, postavili totem in na obali zgradili ogromno skladišnico drv, starejši pa smo postavili kamnito kopo in pričeli ogrevati kamenje za večerno indijansko savno. Ob devetih zvečer so otroci pred spanjem častno otvorili savno, ki je obratovala do enih jutraj. Ob treh jutraj je okrepljena ekipa ponovno poizkušala s krajo skavtske zastave in bila, kljub vdoru v idrijski tabor, neuspešna. Petega dne smo se odpravili v Kobarid, kjer smo si ogledali muzej prve svetovne klavnice (dobitnik evropske nagrade za muzej leta 1993). Po ogledu muzeja smo se odpravili po kobariški zgodovinski poti in si ogledali italijansko kostnico v futurističnem stilu, ki jo je v zgodnjih dvajsetih letih otvoril sam duce, Tonovcev grad, slap Kozjak in Napoleonov most na Soči. Izlet smo zaključili na Ganzlranču, kjer sta nas z domačimi specialitetami razvajala vedno nasmejana lastnika Monika in Edi. Po obilnem kosilu smo bosonogi odigrali tekmo nogometa. Neodločen rezultat med MČ in grčami pove vse o razkošnem talentu najmlajših trebanjskih nogometašev. Prva skupina, ki se je vračala v

tabor, pripravljat večerjo, je opazila, da je večina idrijskih skavtov zapustila tabor, peterica stražarjev pa si je privoščila popoldanski počitek. Pika Nikki, Čukec Raki in Pip z zlomljenim nožnim mezincom so izkoristili nepazljivost rudarskih potomcev in jim z drzno akcijo odnesli dve zastavi. Veselje v našem taboru je bilo nepopisno. Skavti pa so nam, kljub godrnjanju in jokanju, za kazen postregli večerjo in pomili pošteno umazano posodo. Šopirjenje zaradi kraje zastav je bilo toliko večje, ko so nas zvečer obiskali goriški taborniki. Šestega dne smo se zbudili v vodi. Dež, ki je lil celo noč in še dopoldan, se je pretihotopil skozi luknje naših veteranskih šotorov. Večino dneva smo odpravljali posledice poplav in kopali järke. Mlajši člani pa so vseeno osvojili zajeten kup večšin. Predzadnji dan smo izvedli še zabavno orientacijsko tekmovanje Lov na ranjeno medvedko, se sprehodili do Napoleonovega mostu na Nadiži in zvečer krstili člane, ki so se prvič udeležili letnega tabora. Naslednje jutro se je večina taborečih zbudila nataknenih in pripravljenih na dolgotrajen prepri. S kislimi obrazi smo se lotili podiranja tabora in pakiranja nahrbtnikov. Opoldne sta elegantno prispela vojaški kamion in klimatiziran minibus. Še zadnjič smo se poslovili od neokrnjene posoške narave in se s prikritimi solzami odpeljali proti Dolenjski.

foto: Blaž Kovarčič

PROSTOVOLJSTVO - SMEŠNI IZRODEK KAPITALIZMA?

Tina Cigler

V času zagnanega podjetništva, vsesplošnega okoriščanja ter povzpetništva po vseh mogočih družbenih lestvicah je nadvse moderno, če ne že obvezno, vprašati znanca na cesti "In ti, ... kaj počneš drugače?" Primarni namen spraševalca seveda ni iskreno zanimanje za življenjsko preokupacijo vprašanega, pač pa zgolj kamufilirano preverjanje, koliko boljši oz. slabši status in finančno stanje ima sam v primerjavi z njim. Potemtakem so najboljši možni odgovori tisti, ki poleg vtisa o vaši multi-opravitelnosti in hiperučinkovitosti dajejo tudi občutek, da kopicenje denarcev brezbržno opravljate z levo roko. Najuspešnejša formula, da iz sebe sredi Novega mesta naredite popolnega kamenodobnega bedaka, pa je odgovor "Hodim v službo, v prostem času pa sem prostovoljec." PROSTOVOLJECI? Medtem ko spraševalec proste popoldneve izkorišča za tlakovanje stranskih dobičkonosnih poti, ste vi prostovoljeci?

Nič ne pomaga, da so Združeni narodi letošnje leto razglasili za mednarodno leto prostovoljstva in da bo skoraj dve tretjini odraslega prebivalstva sodobnih modernih družb 5. decembra ozaveščeno praznovati mednarodni dan prostovoljstva. Tudi ne pomaga dejstvo, da v novomeški občini najdemo okrog 30 organiziranih društev, katerih pglavitna dejavnost je skrb za človeka na popolnoma prostovoljni ravni. Povprečnemu Novomeščanu se ob tej besedi po glavi še vedno motajo prepotene podobe do pasu slečenih mladcev delovnih brigad, ki požvižgajoč vihtijo krampe in kopljejo avtocesto za skupni blagor. Stanje se je morda kanček izboljšalo z reklamo za novi Pril ("Jo bom jaz pomil ... prostovoljno!"), pa vendar se ne morem znebiti občutka, da je trenutek, ko te bodo ob takem odgovoru spoštljivo potrepjali po rami, še precej daleč. Zatorej si razjasnimo enkrat za vselej, kdo je pravzaprav prostovoljec.

V prvi vrsti je prostovoljec žal še vedno človek, ki ljudem, ki to niso, razlaga, kaj je. Odgovarja na slaboumno, a vztrajno isto vprašanje podjetniških biserov "Kaj konkretno pa imaš od tega?", medtem ko si ga sam praviloma ne zastavlja. Predvsem pa ni pripadnik posebne rase, ki ne ve, da smo že v kapitalizmu - nasprotno, prav on je tisti, ki najbolj jasno vidi, kam ta opevani/osovraženi (odvisno pač, na katerem polu lestvice se nahajate) sistem pelje. In v ozil je od prvega navdušenja nad prizorom kupčka denarja, preko histeričnega zbirateljstva vse do točke, v kateri potiskan papir pomeni več kot človek. Nedvomno lahko denar veliko naredi za nas, kljub temu pa to ni nič v primerjavi s tem, kaj smo zanj pripravljani narediti mi. Če pustimo vse drugo ob strani, smo predvsem pripravljani pozabiti, da

smo navsezadnje samo preproste čredne živali, ki za obstoj nujno potrebujejo ostale pripadnike svoje vrste, in ne denarja. Preživite urico na samem z npr. 50.000 tolarji, kar je že kar čedna vsota, in pozorno opazujte, kaj bodo naredili za vas. Se bodo ponudili, da pokosijo trato, ker vas boli križ? Bodo skuhalo kavo, vas objeli in ponudili ramo, na kateri se boste zjokali, ko bo šlo vse narobe? Bodo igrali z vami tarok in vam prebirali knjige, ko boste na stara leta betežno poležavali na postelji, vsem v breme? S kapitalistično logiko prepojeni imetniki večjih količin bankovcev imajo seveda pripravljen povsem samoumeven odgovor o investiranju teh 50 tisočakov v osebo, ki vse to z veseljem počne za vas ... pozabijo pa pomisliti na dvoje. Prvič, da je ta vsota - žal - za mnoge edini razpoložljivi vir, namenjen zadovoljevanju vsakodnevnih adrenalinskih vprašanj, kaj dati nase in v usta; in drugič, da ta oseba tega ne počne s pretiranim veseljem, sploh pa ne za vas. Temveč za tistih 50.000 sit. In tu je bistvena razlika med prostovoljci in delavci. Prostovoljec samoiniciativno dela iz altruističnega vzgiba, ki ga pogojujeta empatija in čut za družbeno odgovornost, kar pomeni, da v zameno ne pričakuje ne denarja ne protiusluge, ampak v najboljšem primeru le hvaležno potrditev, da tega, kar počne, nekdo ne bo nikoli pozabil. Delavec pa se požižga na družbeno odgovornost in mile poglede v trenutku, ko ukinete priliv. Iskreno si izprašajte vest in povejte, koga bi v stiski raje imeli ob sebi - tistega, ki ga zanimate vi in vaše težave, ali nekoga, ki ga ves čas skrbi, ali niste morda izgubili denarnice?

S prostovoljcem lahko torej računate vedno, vendar to še ne pomeni, da se bo razdajal komurkoli in kakorkoli. Definicija altruista, ki pomaga sočloveku brez kakršnekoli koristi zase ali pa celo na svojo škodo, namreč ne vključuje tudi njegove slepe akcije. Da prične s pomaganjem mora nekoga sploh privzeti kot žrtev oz. pomoči potrebno osebo, nato pa ugotoviti, kako in s čim se zadeve lotiti. V sodobnem svetu obstaja vsaj šest glavnih skupin problemov, ki čedalje glasneje dajejo vedeti, da jih stroka in profesionalni pomočniki sami ne bodo nikoli uspeli spraviti na zeleno vejo. To so socialna beda, nepismenost, nasilje v družini in družbi, brezdomstvo, podhranjenost in slaba zdravstvena nega ter samomori in druge oblike osebnega ali kolektivnega samouničevanja. Krivično bi bilo reči, da si javne službe ne prizadevajo dovolj, kajti problem ne tiči v mižanju pred problemi, pač pa v njihovi nesorazmerni rasti v primerjavi s številom ljudi, ki jih je država sposobna plačati za reševanje. Zatorej ni pretirano predvidevanje sociologov in futurologov, da bo prihodnost sodobne civilne družbe bolj kot od dobička/izgube tržnega gospodarstva odvisna od razvoja notranjih potencialov prostovoljnih društev.

In kaj to pomeni? Pomeni, da bo treba prej ali slej treba sestopiti s kupa denarja in si ogledati, kako izgleda svet s perspektive kupa gnoja. Treba bo razbiti predsodek, da "ne morem pomagati, ker sam nimam dovolj denarja", saj večina trenutnega prostovoljnega udejstvovanja poteka na emocionalni, informacijski in moralni ravni. Predvsem pa bo treba promovirati prostovoljske vrednote na konkretni in vsem očiten način, ki bo najbolj zagretim "kapitalistom" postopoma razkril, da smo, preden smo se povsem izneverili, šli skozi vse oblike prostovoljstva pravzaprav vsi. Kar spomnite se, kako ste z veseljem rili po njivi, vneto polnili svoje vederce s krompirjem in kričali "Glej babi, koliko že imam!" - pa ne zato, ker bi pričakovali, da vam bo babica na koncu stisnila v roko "titota" (babice so tako ali tako iz žepov vlekale pretežno suhe krljhe in stopljene bonbone), pač pa zato, ker vas je skoraj razgnalo od ponosa, ko vas je stisnila k sebi in pred vesoljno žlahto pokazala, kako ceni vaš trud. Da, takrat ste bili "pomagač" oz. enostranski dajalec, kar štejejo za najčistejšo obliko prostovoljca. Nato ste se razvili v "vzajemnega dajalca", ki sicer daje, vendar v zameno pričakuje enako (danes jaz pobiram krompir pri babici, jutri ga bo ona pri nas). V naslednji fazi ste bili že "pričakovalec", ki od drugih pričakuje več, kot sam daje (jaz pobiram krompir pri babici, jutri ga bo ona pri nas, in ker bo že ravno tu, bo seveda pomagala vložiti še kumare in paprike). Nazadnje, tik preden ste popolnoma pozabili na vse okrog sebe, pa ste bili "izvidnik", ki je sicer hodil k babici, ker je moral, vendar pa ni napolnil niti po dnu. Pomagač, vzajemni dajalec, pričakovalec in izvidnik so vse tipi volonterjev, seveda bolj ali manj učinkoviti, in nič hudega ni, če se "kapitaliste" (v izogib pretiranega šoka) začne uvajati z nasprotnega konca - kot "izvidnike".

To že nekaj let prizadevno počne Društvo za razvijanje prostovoljnega dela, ob katerega imenu si vsaj polovica Novomeščanov nadene rahlo ciničen nasmešek in modro pripomni, kako "danes društva nastajajo že za vsak drek". Strinjam se, Društvo ljubiteljev restanega krompirja se je najbrž precej namučilo s statutom, preden se je uspelo registrirati. Toda, oprostite, obstoj društva, ki s konkretnimi in družbeno potrebnimi akcijami promovira vrednote prostovoljnega dela, ni drek. Drek bi bil, če ga ne bi bilo. Kajti če Novo mesto ob tridesetih prostovoljnih društvih (Rdeči križ, Unicef, Zarek, invalidi, ...) še vedno ne ve, zakaj obstajajo, potem je očitno potrebno še enaintrideseto.

Morda bo vsaj njemu (če že posameznikom, ki nas po rami lopnejo znanci podjetniki "in kaj imaš od tega", ni) uspelo obelodaniti, da je pomaganje drugim hkrati sladko moralno zadoščenje za lastno dušo (domača naloga: kdo se bolje počuti - tisti, ki mu pomagam, ali jaz sam?) In nekdo pač mora spraviti v akustično obliko La Bruyerjeve besede: "Užitek je srečati pogled tistega, ki si mu pred kratkim storil kaj dobrega."

foto zgodbe:

fotografije: Boštjan Pucelj

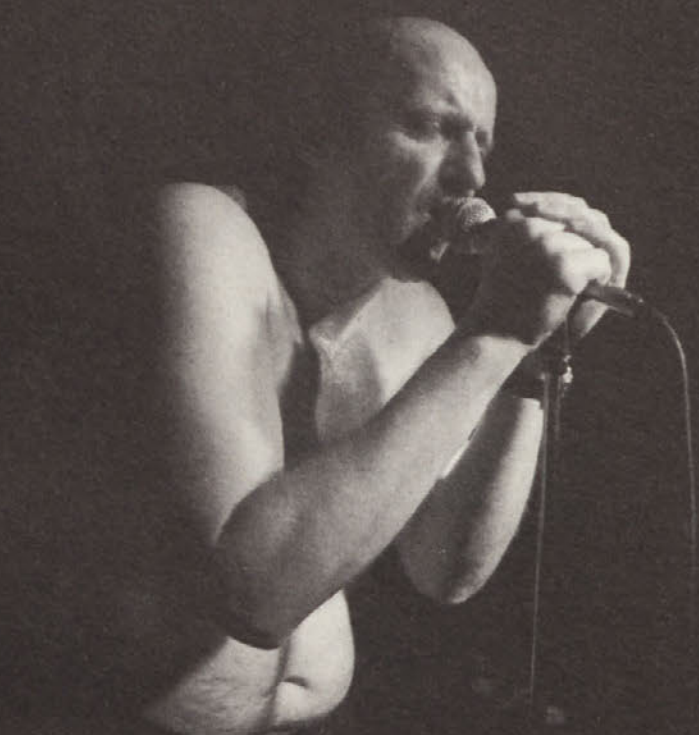

katja plut

gogini vrtovi : kostanjevica na krki

brina&string.si

demolition group : lokalpatriot

v simbiozi z blatom

svečana zaprisega : novomeška vojašnica
poslednji mohikanci

rock otočec : prečna

raj na zemlji

v boju proti drogam

študentske demonstracije : ljubljana

gole sanje

*knjiga

*glasba

Skrivni zapiski A. S. Puškina

Maribor, Obzorja, 2000
prevedel: Milan Jesih
strani: 174, cena: 2.997SIT

Brigita Judež

Bilo je spomladi, ko me je nekdo s hudomušnim nasmehom vprašal, če sem že brala Puškinove Skrivne zapiske. Takrat se še nisem bila lotila tega žgečkljivega čtiva, in če bi imela čas, bi še isti trenutek knjigo vzela v roke. Pa ne zaradi slavnega imena in vojaškega nagnjenja, da pokukam v zasebno življenje pesnika in pisatelja, ki ga ne le Rusija, katere literaturo je na začetku 19. stoletja dodobra prevetrl, pač pa ves svet imenuje genija. To so gotovo sami po sebi zadostni razlogi, da človek prebere dnevniške zapiske iz zadnjega leta Puškinovega življenja, vendar pa to niso bili poglavni vzroki, zaradi katerih sem, potem ko je poleti frekvenca vprašanj: 'Si že prebrala Puškinove Skrivne zapiske?' drastično narasla, po zapiskih segla. Knjigo sem vzela v roke predvsem zaradi žarečih pogledov in iskrih nasmeškov, ki so spremljali omenjena vprašanja. Sila te neverbalne komunikacije je v meni prebudila lakoto radovednosti. Kaj se skriva v Skrivnih zapiskih A. S. Puškina, kar vabi na obraze njihovih bralcev tolikšno zadovoljstvo?

Po samo nekaj straneh branja mi je postalo jasno. Iz Puškinove korespondence in iz pričevanj njegovih sodobnikov se je ohranilo šepetanje, da je bil ruski literarni virtuoz nenasiten ljubimec, hedonist, celo spolni obsedenec in, kot pravi Puškin sam na uvodnih straneh zapiskov, so bili njegovi grehi, zmote in muhe preveliki, da ne bi postali del njegovega spomenika.

Skozi strani drobne knjižice lahko zato pokukate v gonilo Puškinovega življenja in dela, v njegovo filozofijo, psihologijo odnosov in celo religijo. Vse se steka v eno samo besedo - Špranja, kot je to prevedel Milan Jesih. Gre seveda za skrivni vhod v žensko telo, v ekstazo, v večkratno smrt, v raj. Za okus: 'Pred teboj leži ženska, brez sramu, navajeno je razširila noge in jih v kolenih pokrčila. Gledaš ta čudež in njegova oblast nad teboj je nespodbitna.'

Literarna veda seveda tem zapiskom ponavadi odreka pristnost, vendar so le ti kljub temu objave in branja vredni. Ne le zaradi nazornih, vzburljivih popisov Puškinovih seksualnih avantur in (glede na nepredstavljenost določenih seksualnih položajev) najbrž tudi fantazij, ki bodo gotovo poživili bralčevo seksualno življenje, ampak tudi zaradi zanimivih vpogledov v psihologijo partnerskih odnosov, odnosov med spoloma, umestitve spolnosti v temelj človekovega življenja in primerjave človeka kot seksualnega bitja s človekom kot bitjem smrti.

Če bi napisala več, bi povedala preveč ali pa premalo. Raje kot pisati to recenzijo bi vas rada ujela nekje, vas žareče pogledala, se vam nagajivo nasmehnila in vas zapeljivo vprašala: 'Ste že prebrali Puškinove Skrivne zapiske?' Povabilu k branju se ne bi mogli upreti.

Boštjan Vlašič

DEMOLITION GROUP - BIČ LUČ + UPANJE

(DALLAS)
Nova izdaja Demolitionov nam ne prinaša kakšnih novih posebnosti, a bi bilo kljub tej trditvi napak, če bi rekli, da album zaradi tega morda ni dober. Celotno nasprotno - Demolition group je nedvomno ena redkih skupin na domačem terenu, ki ji lahko pripišemo dejstvo, da jim je uspelo poiskati lastni zvok v takšni meri, da njihovi izdelki ohranjajo kontinuiteto in se ob tem ne ponavljajo. Vsekakor je pohvalno tudi to, da v svoji že precej dolgi karieri (še posebej, če upoštevamo tudi gastarbajterske korenine) niso izgubili niti malo ostrine ampak so pesmi še bolj demolitionovske, besedila še bolj psihopatska in ritmi še bolj divji kot kadarkoli prej. Vsekakor pa je glasba takšna, da bi brez težav lahko služila kot potencialen soundtrack kakšnega art trilerja (temni angeli usode so prišli in ostali tu). Kaj več ni za dodati, za tiste pa, ki ste razvoj skupine spremljali že prej, pa le še to - plošček so Demolitioni v takšni obliki, kot je od njih pričakovati in to je najbolj pohvalno. Vsekakor vredno nakupa.

Koupa fest 2001

Festival rok glasbe
Griblje, avgust 2001

Boštjan Vlašič

Kakšen bi bil preprost recept za uspešen glasbeni festival? Najprej potrebuješ dobro lokacijo - če je le možno na obali kakšne reke ali jezera, kopicu kar se da dobrih skupin, poceni ponudbo maliganov in čim več obiskovalcev raznih subkulturnih druščin z vseh vetrov. In kaj od tega ima festival v Gribljah?

Tisti, ki ste odgovorili vse, imate prav. Iz leta v leto postaja zgoraj omenjeni festival boljši in bolj obiskovan, čemur se ne gre čuditi. Kdor se je odločil obiskati ga, ve o čem govorim. Zaenkrat še ne skomercializirano vzdušje na obali Kolpe je tudi letos uspešno gostilo več tisoč (uradno "okoli 10 000") glavo zabave in piva žejno družbo.

Težko je govoriti o kvaliteti izbora nastopajočih, saj so merila za to stvar okusa vsakega posameznika, vendar pa je nastopalo kar nekaj vodilnih imen domače estrade (Planet groove, Demolition group, Ali En, Shyam, Tinkara ...) skupaj z uvoženimi gosti (glavni hit so bili od poletne turneje precej zgarani Jinx). Poskrbljeno je bilo tudi za vse pripadajoče dodatne dejavnosti, ki so varirale od slikanja, filmske delavnice (katere sam nisem uspel zaslediti), do nastopov raznih tamburaških in podobnih ekip.

Tu ne bi mogel mimo detajla, ki je zbudil precej obiskovalcev - na prizorišču je bil tudi techno/dance oder, ki je lobotomiral ušesa krepko v dopoldneve in tako je bilo pod geslom bodimo vsi enakopravni in poskrbimo za vse poskrbljeno za peščico elektronsko usmerjenih navdušencev. Res je letos to trend festivalov južne Slovenije, pa vendar se mi poraja vprašanje, ali je to nujno potrebno, saj tudi na partijih ni rock odrov (kar je tudi prav). In če je, kje je potem bila na voljo narodno-zabavna glasba ali pa kaj podobnega? Le toliko, v razmislek.

Kljub temu spodrsrljaju, veljajo KBŠ-ju pohvale za izjemno dober festival. Viva Koupa 2002!

MAKE UP 2 - RAZPRODANO

Vsekakor so milenijski trend skupine, ki imajo v prvih frontnih linijah pevko. Zakaj torej ne bi bile uspešne skupine s tremi pevkami? Če smo še bolj natančni, kdo pa sploh še potrebuje skupino - imejmo le pevke. In koga sploh briga, kako pojejo, važno je, kako izgledajo. Takšne zlobne misli se mi porajajo ob poslušanju glasbe, kot je na omenjenem ploščku. Vsekakor je žalostna usoda, ki je doletela polovico prvotne zasedbe skupine in ekipa, ki je lansirala projekt, je znala dobro izkoristiti slovensko dovtetnost do tragike in album predstavila z videospotom in pesmijo (verjetno takrat še singlom), ki je posvečen preminulima članicama. Roko na srce - prav ta pesem je verjetno najboljša na celotnem disku. Svojevrstna katastrofa je enoglasno petje, ki ga izvajajo tudi na delih, ko pojejo vse tri pevke in tako varčujejo še na (že tako redkih) tercah, ko jim uspe za trenutek razbiti monotonost. Za razliko od vokalnega amaterstva, pa je instrumentalni del sproduciran in narejen solidno, žal pa jim dandanes tega ne moremo šteti v olajševalno okoliščino, saj imajo (razen finančno šibkih skupin) le-to skoraj vsi. So pa pounce lepe.

*film *film

Nagradno vprašanje za ljubitelje lepih umetnosti in športne rekreacije:

Na nagradni vprašanji iz prejšnje številke (Kdo je drugi največji slovenski pisatelj? in Je kdo videl Backa?) smo dobili dva odgovora, oba pravilna. Na drugo vprašanje nam je neznana oseba, ki se je predstavila kot Backov veterinar, podala takle, povsem zadovoljiv odgovor: "Bacek je bil nazadnje opažen v čredi 253 ovac, 2 šarplanincev in čobana na planini Vlašič (BIH). Drugič pa ga na štrik privežite, da ne spet odbežjal." Ko smo prejeli to informacijo, smo takoj zaprosili specialno enoto Pottača, ki se je nemudoma odpravila v BIH, kjer so ji potrdili, da je bil vrli Bacek res na obiski pri prijateljih, toda nekega črnega sončnega dne je spet izginil. Backa torej nismo našli, se nam je pa oglasil po imejlu in nam podal odgovor na prvo nagradno vprašanje: "Drugi največji slovenski pisatelj je Damijan Šinigoj - Šini." Odgovor je pravilen, Šini namreč meri polnih 195 cm in med pisatelji ga prekaša samo pokojni in malo znani pisec kriminalk Gregor Tarasevič, ki je meril 201 cm. Prosimo oba nagrajenca, da nam sporočita svojo lokacijo, da jima bomo lahko poslali nagrado (knjigo Založbe Goga). Nagradno vprašanje pa se tokrat glasi:

Katero dekle je osvojilo tretje mesto v športnem plezanju na letošnji Park ligi?

Odgovore pošljite na e-pošto park@zalozba-goga.si ali na naš naslov Park, Prešernov trg 8, 8000 Novo mesto do 10. oktobra. Nagrada je spet knjiga Založbe Goga.

Bacek, vrni se!

*tlaččen *tlaččenka

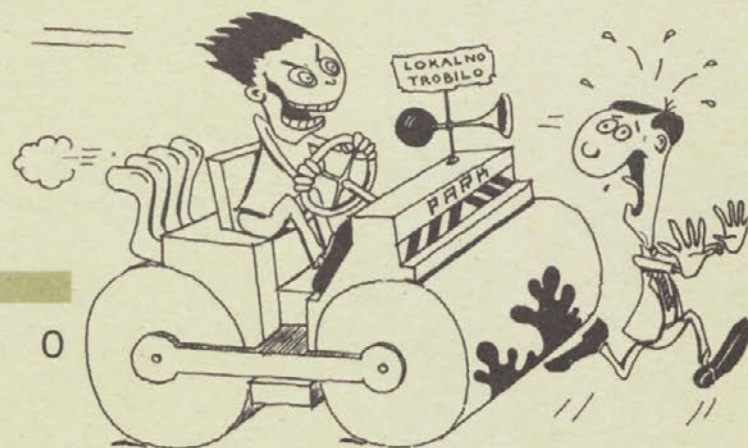
VLADO KRESLIN - PTIČ (KRESLIN/NIKA)

Vladek je en čuden ptič. Po Muri je steklo že mnogo vode, odkar se je po odrih Jugoslavije (ja, tako se je včasih imenovala naša domovina) podil s Krpani. Potem je kar naenkrat našel korenine svoje domače Prlekije (kar je po svoje pohvalno) in z ekipo upokojevcev popolnoma izgubil vso ostrino. Kasneje je bando razpustil, obdržal melos in klobuk ter etno inštrumentom dodal električna, tako pa obtičal nekje, kjer ni ne miš ne tič. Ne da se mimo dejstva, da je Kreslin eno izmed antoloških imen slovenskega glasbenega kotla in človek, ki še danes zmora postaviti publiko na noge, a ni več tisto, kar je bil. Je pa Ptič plošček, kjer si je Kreslin v mojih očeh povrnil vsaj nekaj ugleda, ki ga je napravil, ko je iz stvari, ki jih je igral z Martinom Krpanom (in kasneje tudi Malimi bogovi - kratkotrajno reinkarnacijo Krpana) prestopil v traparije tipa Lily Marlen. Mogoče k vsemu pripomore vnovično sodelovanje z Mirom Tomassinijem (bila sta legendarni tandem kakšnih dvajset let nazaj) ali pa kaj tretjega. Ptič je tako nevsiljiv izdelek, poslušljiv in simpatičen vendar pa vam tudi srčne utripa bistveno ne bo povzdignil.

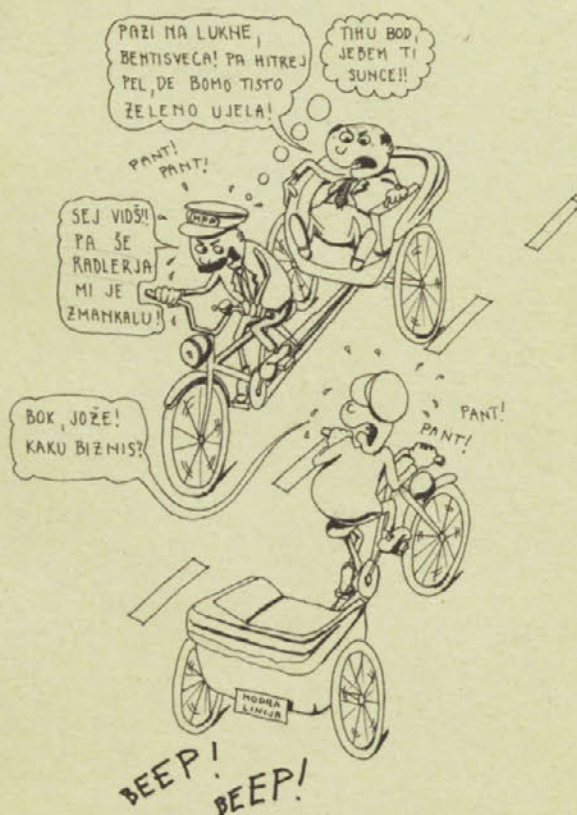
POTLAČ

l o k a l n o t r o b i l o

promet in zveze

Glede na povprečno število potnikov Mestnega potniškega prometa in v duhu akcije Novo mesto koles je občinska uprava uvedla promet z rikšami na vseh javnih linijah (Dr. Stari tlač).

lokalne in analne novice

Kot je znano, je dr. Anton Starc - Stari po zgledu kolegice nadžupanje gospodične Suhastruga Potočnik Matjažu Ineratorju podaril poceni elitno stanovanje. Stanovanje rihtajo v stavbi Rotovža, kjer je donedavna imelo sedež lokalno trobilo Park. Tako imenovani "mladinski novomeški časopis" (v resnici gre za kup ne najbolj udobnega toaletnega papirja) se je moral zato preseliti v podzemlje, kjer pa seveda kraljuje aristokratski tednik Potlač pod poveljstvom modrega dr. Novška in budnim očesom specialne enote, ki je okrepljena tudi z novim fizičnim delavcem. Prihodnost Parka je pod vprašajem, še posebej če vemo, da je novi odgovorni urednik, pardon, novi v. d. odgovornega urednika, zgolj marioneta, ki so jo postavile sile kontinuitete, tako desne, kot leve, pa tudi sredinske, desnosredinske in levosredinske. (Mirko i Slavko tlač)

Lisice tudi v Novem mestu!!!

Toda dr. Stari se v boju z nadžupanjo glede tega, kdo bo bolj zjebal svoje pod občane, ne da. Po njenem zgledu je na območju mesta Novega mesta uvedel tako imenovane lisice, pa ne samo lisice, ampak tudi pse in ljudi. Voznikom svetujemo previdnost, kajti delavci komunale, ki so znani po svoji brutalnosti in nepopustljivosti, že sejejo strah in trepet. (Dolenjski list tlač)

športna politika, umetnost, bog in biznis

Advocato de Diablo - El Plantano vam vsak dan nudi kvalitetne svetovljanske usluge in pomoč pri uspešnem bankrotu in drobne nasvete glede blokade računov. Ekskluzivno samo ob torkih in četrkih istotam uničevanje mladih športnih talentov in bajnih karier za kar najmanjšo provizijo. Zakaj bi se hodili nategnit v Evropo? Klub evropskega formata pri nas doma. (tlač commerce)

kratka geneanologija Potlača in nekatera z njim povezana kadririranja

Potem ko je direktor Potlača Maradoni v slogu imperij vrača udarec udarec tudi vrnil (kot smo poročali v Potlaču, Park št.8, let. 4), se mu živčno vezje še do danes ni in ni hotelo regenerirati, tako da še vedno z nasmeškom na ustih blodi po Rotovžu. Zaradi nastale redne situacije super modernemu Dr. Novšku ni preostalo drugega, kot da ponesen na krilih lastnega slogana "vsi za enega, za enega vse", vam nič, njemu vse, zleze na na pol prazen direktorski stolček. Kot poročajo neuradni viri blizu novo pečene direktorja, so se po zgledu slovenske skrajne levice, Janše in drugih, takoj začela zapirati odprta kadrovska vprašanja. Ena od prvih potez je bila seveda več kot pričakovana. Dobri Dr. Novšek je v skladu z zgoraj omenjenim sloganom in v skrbi, da bi duševno stanje njegovega predhodnika ostalo čim dlje stabilno, le tega (včasih Maradoni, danes Metadoni, he) premestil na sicer manj stresno, a zato nič manj odgovorno mesto vršilca dolžnosti fizičnega delavca v specialni enoti Potlača (v nadaljevanju SEP) pod poveljstvom drugega največjega slovenskega pisatelja in najmlajšega člana zveze borcev NOB Slovenije (36). Skupina DNSŠ je obema že čestitala, Mladi liberalni demokrati Novega mesta pa so jima prav tako že izrazili potrebo. (Potlač tlač)

Nategi: 1

Dr. Novšek

balkane, balkane moj

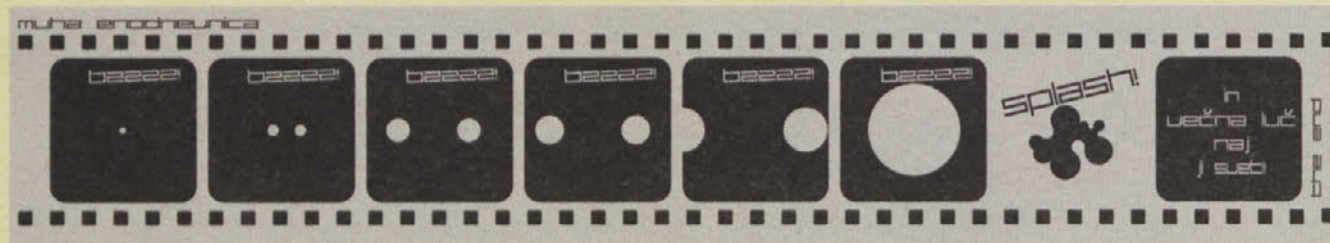
Na področju bivše Juge so se tekom let zgodile nekatere bistvene spremembe, ki neizkušnemu očesu mimogrede ostanejo skrite. Pustimo tokrat ob strani manj zanimive tako imenovane bratomorne vojne, klanja, posiljevanja, klanja, koncentracijska taborišča, klanja, množične grobnice, klanja, nategovanje tako imenovanega zahoda, klanja, kronične presenečenosti tako imenovanega zahoda nad kroničnimi pojavi v regiji, klanja in podobne zadeve, o katerih lahko danes poročča, analizira, komentira, pametuje, posreduje in debatira že vsak CNN, State department ali Metka Rupel.

Po desetletnem težkem in mučnem prepričevanju, brisanju zgodovinskih dejstev, moledovanju, lobiranju, lizanju in brisanju riti, argumentiranju itn., itn. je Slovenska diplomacija končno prepričala svoje zahodne idiote, se opravičujem, partnerje, da Slovenija ni, ampak res ni, Balkan. Štekat, Slovenija ni, nikoli ni bila (no, čisto malo je bila, ampak to ne šteje) in nikoli ne bo Balkan. Balkan je vedno bil, je in bo južno od Kolpe, in če nam bo Hrvaška podarila kvadratni meter morja, se lahko zaradi nas ta meja premakne še nekoliko južneje.

Toda vsa ta silna energija slovenske diplomacije, dobršnega dela slovenskega skakajočega naroda in Metke Rupel le ni popolnoma zadostovala, da bi prepričala zahodne idiote, se opravičujem, partnerje. Namreč, prepričali smo jih, da nismo Balkan, mogoče smo jih celo prepričali, da nismo vzhod, celo Bushu mlajšemu smo vtepli v glavo, da nismo Slovakija, toda, dragi moji, pazite, pozabili smo jih prepričati, kaj smo, oziroma kdo smo, ali še natančneje, kje smo. Štekat, popolnoma enostavno. In tu ne govorim o tem, da nismo večkrat poudarili, da sebe vidimo kot del srednje Evrope, ali kot del celinske Evrope, ali pa v najslabšem primeru kot del srednje-vzhodne Evrope. Poudarili smo že, toda prepričali nismo. In, ker naši zahodni idiote, se opravičujem, partnerji, niso bili pravilno prepričani, po domače indoktrinirani, jim seveda ni prestalo drugega, kot da se zanesejo na svojo zdravo zahodno pamet in v zvezi z nami začnejo uporabljati novoumne pojme in regionalne označbe vredne samega prepoštenega Marjana Podobnika, ki Metki Rupel v najboljšem primeru trgajo klobuke z lasulje: Slovenija je most med vzhodom in zahodom ali, kar je še huje, Slovenija je most med Evropo in Balkanom, kaj most, cel jebeni koridor, če ne že kar balkanska točka G. In eto nas okoli riti nazaj v balkansko vagino.

Toda nas ne sme zanimati, ali imajo prav eni ali drugi. Nas mora zanimati, kje v slovenski družbi in ali sploh obstajajo kakšni elementarni sledovi balkanizma, ki bi opravičili zaupanje oziroma nezaupanje naših zahodnih idiotov, se opravičujem, partnerjev. In kaj je bolj pripravnega za tovrstno raziskovanje kot šport. Tu pač ne bomo govorili o tem, kako so Slovenci postali predvsem nogometaši, Hrvatje predvsem smučarji in kako so Srbi ostali samo košarkarji. Kot mnogokrat do sedaj se bomo od univerzalnega obrnili k marginalnemu, da bi se kasneje oplemeniteni z znanjem vrnili k univerzalnemu: športna mafija v Novem mestu na način šefa sale

(se nadaljuje)

Potlač, lokalno trobilo

Direktor: Dr. Novšek

Ureja Urad za raziskovanje rudnin in izgubljanje časa: Jebul in Big Fak (suspendiran)

Oddelek za ideološko indoktrinacijo in fizični razvoj: razpuščen

Specialna enota: Šizi (poveljnik), Metadoni (v.d. fizični), Bacek in Kečap Tomasso (topovska hrana)

Glavni štab: Rotovž

email: potlac@drustvo-dns.si

tu študentje in dijaki
zaslužijo 10% več!

IŠČEŠ DELO?

ali pa si ga že našel, pa ne veš
kako naprej...

POKLIČI

**ŠTUDENTSKI
SERVIS**

NOVO MESTO

NOVO MESTO, PREŠERNOV TRG 6, TEL. 07 3374 370
TREBNJE, GUBČEVA CESTA 16A, TEL. 07 3460 520

tel: 07 3374 370

gsm: 031 396 139

www.student-nm.com

fax: 07 3374 601

Jesenska akcija: **INFORMATIVNA MAPA ZA ČLANE!!**

Vsi, ki se boste v septembru in oktobru včlanili ali podaljšali članstvo v našem študentskem servisu dobite darilo - infomapa DNŠ-ŠS.

PRIHRANITE SI ČAS! VSE NA ENEM MESTU!

Ob vpisu v študentski servis lahko odprete tudi svoj prvi bančni tekoči račun.

Zilhad Ključanin Pričevalec

Mesar Davidović, vodja te ceremonije, je vse zelo skrbno pripravil, kot da bi sortiral meso. Ponudil je mesarski nož Handanoviću – sinu, in rekel:

“Odreži!”

Pokazal je na mlahavo spolovilo njegovega že slečenega očeta.

“Ampak, kako naj ... očetu ...” je zajeljal Handanović – sin, in to je bila, dasiravno jecljava, prva in edina dilema esobsegajočega nacionalnega propada 1992. leta. “Dobro. Lahko tudi tako. Odrežite ga njemu,” se je mesar obrnil k pomočnikom, pokritim s četniškimi kapami. “Saj lahko!” je zastokal Handanović – sin.

Vzel je mesarski nož, stopil k očetu in storil tisto, na čemer stoji vsa Freudova teorija o uboju očeta.

HOSTELLING
INTERNATIONAL

YOUTH I V NOVEI

Ideja je dobila krila med delavnicami Jazzinty in FotoPub, ko je zavod LokalPatriot s pomočjo Krke Zdravilišč uspel najeti hotel oz. prenočišča nad nekdanjo Ribjo restavracijo na Glavnem trgu in prenočevati 40 udeležencev.

Po pogovoru s Počitniško zvezo Slovenije in Mestno občino Novo mesto je očitno, da obstaja precej veliko zanimanje za odprtje takšnega objekta v Novem mestu.

OBJEKT

Zanimivi so torej prostori nekdanjega hotela nad Ribjo restavracijo na Glavnem trgu. Celotna stavba je sicer sestavljena iz dveh delov (opazno od zunaj). V levi polovici je v pritličju nekdanji gostinski lokal (točilni pult), v višjih nadstropjih so najemniška stanovanja. Desna polovica je v pritličju skupaj s teraso tudi gostinska, v višjih nadstropjih (drugo, tretje ter podstreha) pa je nekdanji hotel s 14 sobami (vsaka z WC in tušem). Na podstrehi je še nekaj neizkoriščenih prostorov.

V stavbi so poleg gostinskih prostorov (nekdanja Ribja restavracija z veliko kuhinjo) še najemniška stanovanja v drugem in tretjem nadstropju leve polovice, zato so možnosti za povezovanje in širitev dejavnosti hostla seveda odprte, vendar kljub temu ta natečaj vabi k razvijanju ideje in poslovnega načrta le za dejavnost hotela oz. youth hostla - torej le v enem delu stavbe.

S Krko Zdravilišči, ki je delna lastnica celotnega objekta (cele desne polovice) in nepremičninsko agencijo Leran pogovori tečejo in odprte so vse možnosti v primeru dobrih poslovnih idej. Celotna stavba je naprodaj za približno 60 milijonov SIT.

POSLOVNI NAČRT

Izzivamo Te na idejno tekmovanje za najboljši poslovni načrt z naslovom *Youth Hostel v Novem mestu?* Si namišljen upravnik(-ica) prenovljenih prostorov nekdanjega hotela, sobe so obnovljene in prebeljene in kopalnice so opremljene. V prvem nadstropju je še priročna recepcija s pultom. Ostalo je potrebno še urediti. Poslovni načrt je oblika načrtovanja s klasičnimi elementi, kot je ocena trenutnega stanja (npr. prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti),

Sk 1
PARK

III 857/2001/2002

200302360, 1

COBISS

KUJANICA H. JARCA
STUDIJSKI ODBELEK

...konstrukcijo poslovanja (prihodki in odhodki), kjer pa ne upoštevaj nakupa ali najema, stroška obnove in stroška amortizacije.

NATEČAJ

Zavod LokalPatriot in Mestna občina Novo mesto vabita na natečaj za najboljši poslovni načrt z naslovom **Youth Hostel v Novem mestu?**

Poslovni načrt naj obsega*:

Ocena (analiza) stanja in okolja, Vizija in poslanstvo, Problemska analiza, Cilji, Rešitve (poti do ciljev), Irženje, Uresničevanje (Kdo? Kako?)

*V primeru, da želiš drugačne dispozicije, nam sporoči.

Najboljši poslovni načrt bodo **nagrajeni**: 1. nagrada 30.000 SIT, 2. nagrada 20.000 SIT, 3. nagrada 15.000 SIT

Če pa želiš podati le nekaj dobrih idej ali nasvetov, si vabljen-a na manjši natečaj **Ideje**, kjer so **nagrade** sledeče: 1. nagrada 5.000 SIT, 2. nagrada 4.000 SIT, 3. nagrada 3.000 SIT

Komisija:

Marko Žajc, Mitja Ličen (predsednik DNS), Marko Kralj, (tehnični vodja LokalPatriot), Predstavnik(-ca) javnosti (imenuje MO Novo mesto)

Člani komisije nimajo pravice sodelovati na natečaju.

Rok natečajne prijave s prilogami oz. izdelanimi rešitvami je **20. oktober 2001**.

Naslov:

LokalPatriot,
"Youth Hostel v Novem mestu? - NE ODPIRAJ" ali
"Ideje - NE ODPIRAJ"
p.p. 100
8001 Novo mesto

Odgovore boste prejeli do 2. novembra 2001, objavljeni bodo pa tudi v lokalnih medijih.

Dodatne informacije: 07/3374374 (Infotočka)

park

Uredniški svet Založbe Goga razpisuje mesto odgovornega urednika časopisa Park.

Pogoji: diplomant(-ka), absolvent(-ka) ali študent(-ka) višjega letnika družboslovne oz. humanistične usmeritve, znanje dveh tujih jezikov, izkušnje z računalniško obdelavo tekstov.

Prednost imajo kandidati z novinarskimi izkušnjami.

Kratko predstavitev (1 stran) sebe in svoje programske vizije časopisa za naslednji dve leti pošljite do 15. oktobra na naslov: Založba Goga, Prešernov trg 6, 8000 Novo mesto, s pripisom: park - urednik.

žabjak Irio doktor piska počasni sving

CD s samosvojo in izvirno izpovedjo o ljubezni in o življenju, izpoved, izvrstno podprta z glasbo, ki se navdihuje nekje med jazzom in sanšonom.